

**BURMISTRZ
TRZEMESZNA**

Trzemeszno, dnia 20.06.2017r.

Przewodniczący Rady Miejskiej Trzemeszna

Sławomir Peno

Wp 2017.06.21
Lok 132/2017

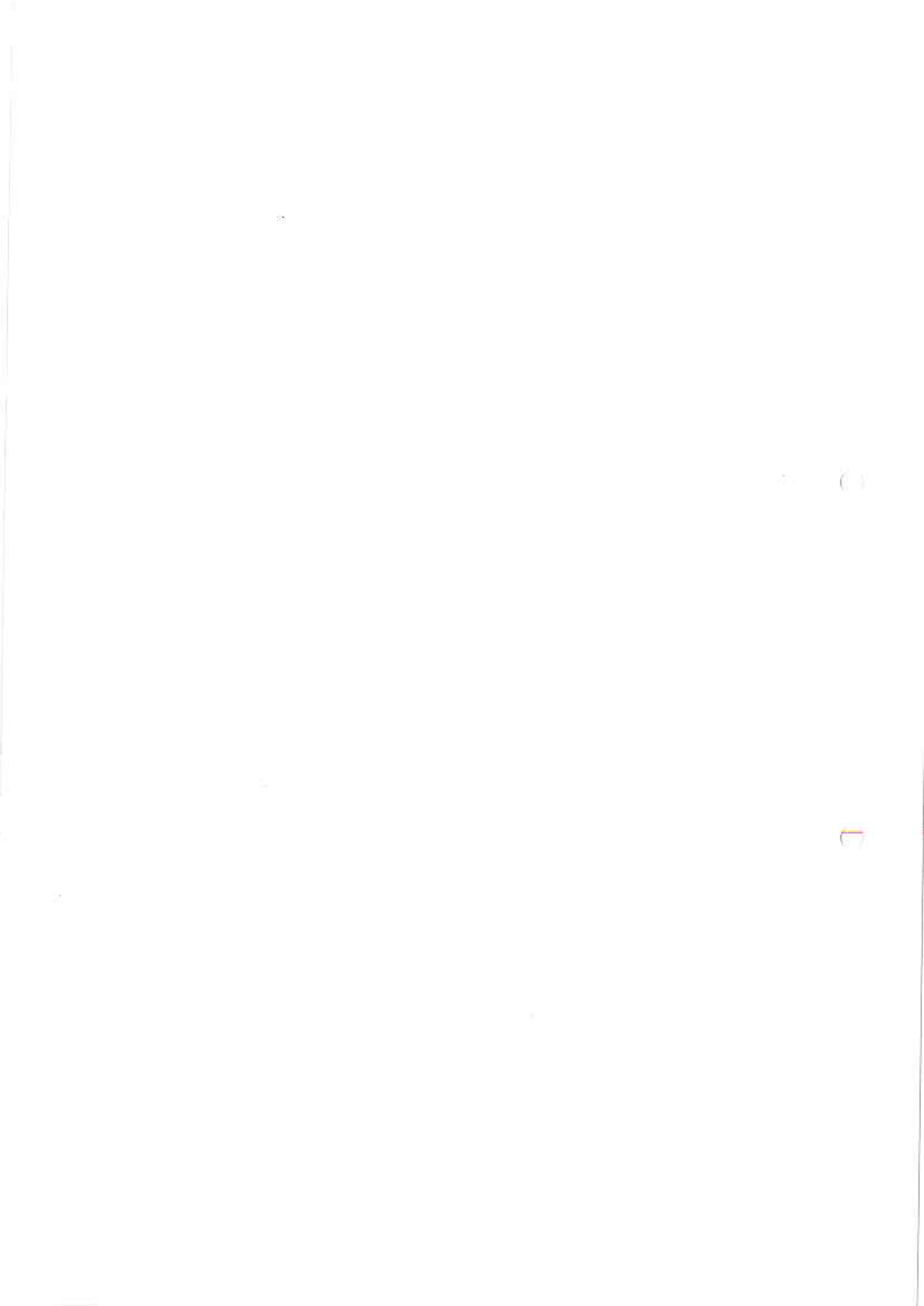
Proszę o wprowadzenie do porządku obrad Sesji Rady Miejskiej Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Trzemeszno. Urząd Miejski dysponuje stosownymi uzgodnieniami Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, zatem nie ma przeszkód do procedowania i przyjęcia przedmiotowego programu.

W załączeniu Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Trzemeszno wraz ze stosownymi uzgodnieniami.

Proszę o opinię
Wojewódzkiego R. M.
i na sesji
21.06.17r.

z up. BURMISTRZA

Dariusz Jankowski
Zastępca Burmistrza

WIELKOPOLSKI PAŃSTWOWY WOJEWÓDZKI INSPEKTOR

SANITARNY ZĄD MIEJSKI
Trzemeszna

p. l. Dwelanski
29.05.2017

Telefony:

- informacja o numerach wewnętrznych
- WPWIS
- e-mail WSSE w Poznaniu
- Oddział Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego

61 854-48-00

61 852-99-18

sekretariat@wssepoznan.pl

61 227 60-08

61 227 60-04

2017-05-25

wplynęło

Nr zał podpis

2953/18

ul. Noskowskiego 23

61-705 Poznań

www.wsse-poznan.pl

- tel/fax

61 227 60-05

- e-mail

nadzor.zapobiegawczy@wssepoznan.pl

DN-NS.9012.798.2017

oryginał/kopia-

Poznań, 25 05 2017

RT p. l. Dwelanski
28.05.2017

OPINIA SANITARNA

Na podstawie art. 48 w związku z art. 58 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016r., poz. 353 ze zm.),

Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny po zapoznaniu się z wnioskiem Burmistrza Trzemeszna z dnia 12.05.2017r.,

uzgadnia pozytywnie możliwość odstąpienia od procedury przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

dla „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Trzemeszno”.

UZASADNIENIE:

W dniu 16.05.2017r. do Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego wpłynął wniosek Burmistrza Trzemeszna z dnia 12.05.2017r. w sprawie uzgodnienia możliwości odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Z zapisów art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016r., poz. 353 ze zm.) wynika, iż organ opracowujący projekty dokumentów, o których mowa w art. 46 pkt 1 i 2, może, po uzgodnieniu z właściwymi organami odstąpić od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, jeżeli uzna, że realizacja postanowień danego dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z zapisami art. 48 ust. 2 ww. ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w przypadku dokumentów, o których mowa

w art. 46 pkt 2 wymienionej ustawy może dotyczyć wyłącznie projektów dokumentów stanowiących niewielkie modyfikacje przyjętych już dokumentów lub projektów dokumentów dotyczących obszarów w granicach jednej gminy.

Przedmiotowy projekt dotyczy obszaru w granicach jednej gminy – Trzemeszno.

Nadrzędnym celem działań rewitalizacyjnych na terenie gminy Trzemeszno będzie podjęcie działań w sferze społecznej, gospodarczej oraz przestrzennej. Wskazane działania powinny doprowadzić do aktywnego rozwoju gospodarczego na terenie miasta, poprawy jakości infrastruktury komunikacyjnej, wykorzystania turystycznego potencjału gminy, podniesienie walorów estetycznych i ograniczenia problemów społecznych.

Zamierzone działania rewitalizacyjne mają na celu przede wszystkim poprawę jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie potencjału turystycznego i kulturalnego m.in. poprzez nadanie obiektom i terenom zdegradowanym nowych funkcji społeczno – gospodarczych. Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Trzemeszno nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko i nie powinny mieć negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze. Głównym ich celem będzie wyrównanie i usuwanie przyczyn degradacji wyznaczonych obszarów przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.

Planowane do realizacji projekty nawiązują do strategicznych dokumentów szczebla lokalnego i regionalnego, krajowego i unijnego tj. m.in.: „Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”, Strategia Rozwoju Kraju 2020 – „Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo”, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2020, Krajowa Polityka Miejska, Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020, Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020, Strategia Rozwoju Pomocy Społecznej w Powiecie Gnieźnieńskim na lata 2013-2020, Wieloletni Strategiczny Program Operacyjny Powiatu Gnieźnieńskiego na lata 2014-2020, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Trzemeszno.

Celem prowadzenia procesu rewitalizacji zdegradowanych i zmarginalizowanych obszarów wskazanych jako problemowe będzie pobudzenie aktywności środowisk lokalnych, a także stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego. W swych założeniach działania naprawcze będą prowadziły do polepszenia jakości życia mieszkańców, w tym również zwiększenia ich szans na zatrudnienie. Ponadto umożliwią one trwałą odnowę obszaru, poprawę ładu przestrzennego, stanu środowiska i zabudowy poprzez zastosowanie wysokiej jakości rozwiązań architektonicznych i urbanistycznych.

Obszary objęte projektem aktualizacji to tereny zurbanizowane, zmienione przez człowieka. Zaplanowane działania, powinny przyczynić się do ożywienia rewitalizowanych obszarów, podniesienia ich atrakcyjności i nadania im nowych funkcji.

Należy podkreślić, że w przypadku lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, w rozumieniu zapisów Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2016r., poz. 71), wymagających przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz sporządzenia raportu na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016r. poz. 353 ze zm.), należy przestrzegać zapisów zawartych w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Oceniając wpływ na środowisko, w tym zdrowie i życie ludzi, przedmiotowego dokumentu należy wziąć pod uwagę, że program rewitalizacji ma charakter ogólny i strategiczny. Brak informacji o sposobie i dokładnych miejscach realizacji poszczególnych przedsięwzięć oraz o parametrach technicznych obiektów i urządzeń z nim związanych sprawia, iż precyzyjne określenie zmian stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem w odniesieniu do zadań inwestycyjnych zaplanowanych w programie jest utrudnione.

W celu dotrzymania odpowiednich standardów jakości środowiska i zapobiegania występowania negatywnych skutków na zdrowie ludzi należy zastosować wszelkie dostępne rozwiązania techniczne, technologiczne i organizacyjne oraz przestrzegać wymagań określonych w przepisach dotyczących ochrony środowiska oraz zdrowia ludzi.

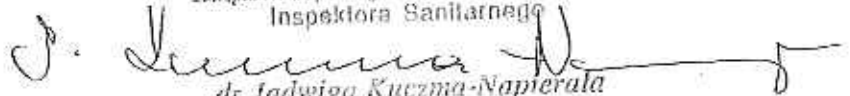
Mając na uwadze fakt, iż realizacja założeń projektów przedmiotowych dokumentów nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko oraz negatywnego oddziaływania na życie i zdrowie ludzi, Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny postanowił odstąpić od procedury przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Załącznik: LPR dla Gminy Trzemeszno, /maj 2017/

Otrzymuje:
1. Burmistrz Trzemeszna,
Do wiadomości:
1. a/a.

K.C.

Zoptym Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego
Inspektora Sanitarnego

dr Jadwiga Kuczma-Napierala
Specjalista epidemiolog

20

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

**REGIONALNY DYREKTOR
OCIIRONY ŚRODOWISKA
w Poznaniu**

WOO-III.410.401.2017.JM1.1

URZĄD POZNAŃSKI 12. CZE 2017
Trzemeszna

14.06.2017

wpłynęło

Nr z daty podpis

4225/17 **Burmistrz Trzemeszna**
ul. Gen. H. Dąbrowskiego 2
62-240 Trzemeszno

K. Dębajko
14.06.2017

K1
REZYST
11.06.17

K. Dębajko
14.06.2017

Dotyczy: uzgodnienia odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Trzemeszno” i ewentualnego uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko ww. projektu dokumentu.

Nawiązując do pisma z 12.05.2017 r. (data wpływu: 16.05.2017 r.), na podstawie art. 48 ust. 1 i ust. 2 oraz art. 49, w związku z art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353, z późn. zm.), zwanej dalej ustawą ooś, informuję, że projekt „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Trzemeszno” nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z art. 48 ust. 1 ustawy ooś organ opracowujący projekty dokumentów, o których mowa w art. 46 pkt 2, może, po uzgodnieniu z właściwymi organami, o których mowa w art. 57 i 58, odstąpić od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, jeżeli uzna, że realizacja postanowień danego dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko. Przy czym, zgodnie z art. 48 ust. 2 ustawy ooś, odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w przypadku dokumentów, o których mowa w art. 46 pkt 2, może dotyczyć wyłącznie projektów dokumentów stanowiących niewielkie modyfikacje przyjętych już dokumentów lub projektów dokumentów dotyczących obszarów w granicach jednej gminy. Zgodnie z art. 46 pkt 2 ustawy ooś przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, tj. przedsięwzięć wymienionych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 71).

W piśmie z 12.05.2017 r. napisano, że „zadania zaplanowane w »Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Trzemeszno« nie zaliczają się do przedsięwzięć mogących znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, które zostały zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko”. W piśmie z 12.05.2017 r. napisano: „Wszystkie zadania infrastrukturalne będą realizowane wyłącznie na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, na terenie zurbanizowanym, już przekształconym antropogenicznie”. Wskazano również, że „biorąc pod uwagę założenia długoterminowe, zakończenie zaplanowanych inwestycji pozytywnie wpłynie na środowisko. Negatywne oddziaływanie na środowisko może wystąpić jedynie na etapie prowadzenia prac budowlanych. Jednak będzie to miało zasięg lokalny, charakter jednorazowy, krótkotrwały i odwracalny”. Na podstawie informacji

zawartych w przedstawionej dokumentacji stwierdzono, że projekt „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Trzemeszno” może wyznaczać ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

W załączniku 1. do pisma z 12.05.2017 r. wymieniono „projekty zaplanowane w ramach »Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Trzemeszno«”:

- „Akademia Integracji Społecznej”.
- „Rewitalizacja Starego Browaru Klasztornego w Trzemesznie”,
- „Utworzenie Centrum Kultury w Trzemesznie (Modernizacja budynku gminnego przy ul. Mickiewicza 33)”,
- „Szansa na lepsze jutro”,
- „Modernizacja placu Św. Wojciecha w Trzemesznie”,
- „Przebudowa części targowej Placu św. Wojciecha w Trzemesznie”,
- „Rekultywacja Jeziora Kościelnego wraz z zagospodarowaniem przyległej przestrzeni”,
- „Zagospodarowanie »Parku Baba« w Trzemesznie”,
- „Przebudowa ulic w Trzemesznie”,
- „Zwiększenie atrakcyjności i dostępności kulturowej cennego zabytku narodowego – Bazyliki Wniebowzięcia NMP w Trzemesznie”.

Ponadto napisano: „Inwestycje wpłyną pozytywnie na stan środowiska poprzez zmniejszenie emisji CO₂ oraz innych szkodliwych substancji do atmosfery oraz poprawią walory krajobrazowe”.

W piśmie z 12.05.2017 r. stwierdzono: „Podczas realizacji projektów zaplanowanych w ramach »Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Trzemeszno«, istnieje możliwość wystąpienia miejscowego wzrostu hałasu, zapylenia, emisji spalin, odpadów budowlanych. Jest to jednak proces krótkotrwały, ograniczony tylko i wyłącznie do czasu prowadzenia prac. Wszystkie wymienione wyżej zakłócenia są odwracalne. Na etapie użytkowania (po zakończeniu realizacji inwestycji) należy spodziewać się braku oddziaływania na środowisko przyrodnicze, a nawet zakłada się poprawę w stosunku do stanu sprzed realizacji. Zadania zaplanowane zostały z dużą dbałością o środowisko naturalne i nie zakłócą funkcji przyrodniczych obszaru chronionego znajdującego się na terenie Gminy Trzemeszno”.

Określając rodzaj i skalę oddziaływania na środowisko oraz zdrowie ludzi ww. projektów w piśmie z 12.05.2017 r. napisano: „Potencjalne negatywne oddziaływanie na warunki życia ludzi może występować jedynie na etapie realizacji prac inwestycyjnych. Oddziaływanie to będzie miało charakter przejściowy i krótkotrwały. Niemniej jednak wszystkie działania mają na celu poprawę warunków życia mieszkańców gminy Trzemeszno”. Wskazano również, że „planowane zadania nie wpłyną w sposób negatywny na różnorodność biologiczną na obszarze gminy. (...) W ramach projektów dokonane zostaną nasadzenia drzew, krzewów i zieleni ozdobnej. Przewidziano także oczyszczenie jeziora obejmującą między innymi jego oczyszczenie, co wpłynie na zwiększenie jego bioróżnorodności”. W piśmie stwierdzono: „Przedsięwzięcia nie będą utrudniać migracji zwierząt korytarzami ekologicznymi, nie spowodują przerwania sieci ekologicznych. Przed podjęciem prac termomodernizacyjnych przeprowadzona zostanie inwentaryzacja budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków i nietoperzy. Zaplanowane do realizacji przedsięwzięcia nie zakłócą gniazdowania i migracji ptaków oraz ekspansji nowych gatunków fauny”. Odnośnie „wpływu na zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego” napisano: „Biorąc pod uwagę założenia długoterminowe, zakończenie inwestycji pozytywnie wpłynie na powietrze atmosferyczne. Adaptacja i modernizacja budynków będzie odbywać się przy zastosowaniu nowoczesnych technologii, z uwzględnieniem nowoczesnych instalacji grzewczych, co wpłynie na zmniejszenie uciążliwej niskiej emisji”. Ponadto wskazano, że „żadne z przedsięwzięć zaplanowanych w ramach omawianego dokumentu nie będzie miało negatywnego wpływu na wzrost ilości zanieczyszczeń mogących zagrozić środowisku wodnemu. W ramach dokumentu zaplanowano między innymi działania modernizacyjne obejmujące sieci kanalizacyjne i wodociągowe, co w efekcie przyczyni się do poprawy stanu technicznego instalacji i zabezpieczy przed dostawaniem się zanieczyszczeń do gruntu”. Odnosząc się do wpływu realizacji ustaleń Programu na powierzchnię ziemi w

piśmie z 12.05.2017 r., napisano: „Negatywne skutki mogą być zauważone jedynie w okresie prac budowlanych związanych z realizacją inwestycji. Oddziaływanie to może powodować lokalne i czasowe zmiany powierzchni ziemi. Należy założyć, że po zakończeniu prac wszelkie niedogodności zostaną usunięte. Pozytywne skutki będzie można zaobserwować po uprzągnięciu terenu budowy i uporządkowaniu powierzchni wokół obiektów”. Ponadto napisano: „Inwestycje będą miały pozytywny, bezpośredni i stały wpływ na krajobraz miejski. Poprawi się jego atrakcyjność i estetyka”.

Na terenie gminy Trzemeszno znajduje się obszar objęty ochroną na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134 z późn. zm.), tj. obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Pojezierze Gnieźnieńskie PLH300026.

Ponadto na terenie gminy Trzemeszno zlokalizowane są obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji „Jezioro Wierzbiczańskie” oraz „Jeziora Ostrowickie i Popielewskie” wyznaczone na podstawie opracowania „Obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji na terenie województwa wielkopolskiego” (Wylegała P., Kuźniak S., Dolata P., Poznań 2008).

Z przedłożonej dokumentacji wynika, iż „zaplanowane w dokumencie projekty będą realizowane przy zastosowaniu nowoczesnych technologii w czasie budowy, nie będą miały bezpośredniego wpływu na obszar chroniony. Zadania będą przeprowadzane na terenach będących już pod wpływem działalności człowieka, w związku z tym nie wpłyną negatywnie na obszar chroniony znajdujące się w gminie Trzemeszno”. Negatywne oddziaływania mogą wystąpić jedynie w fazie realizacji inwestycji. Będą to jednak oddziaływania okresowe o charakterze lokalnym. Biorąc zatem pod uwagę charakter planowanych w ramach projektu Programu działań, lokalny zasięg ich oddziaływania, a także fakt, że realizacja ustaleń projektu Programu będzie rozłożona w czasie i przestrzeni, nie przewiduje się wystąpienia znaczącego oddziaływania na środowisko, w tym na zdrowie ludzi, w szczególności oddziaływania o charakterze skumulowanym i transgranicznym.

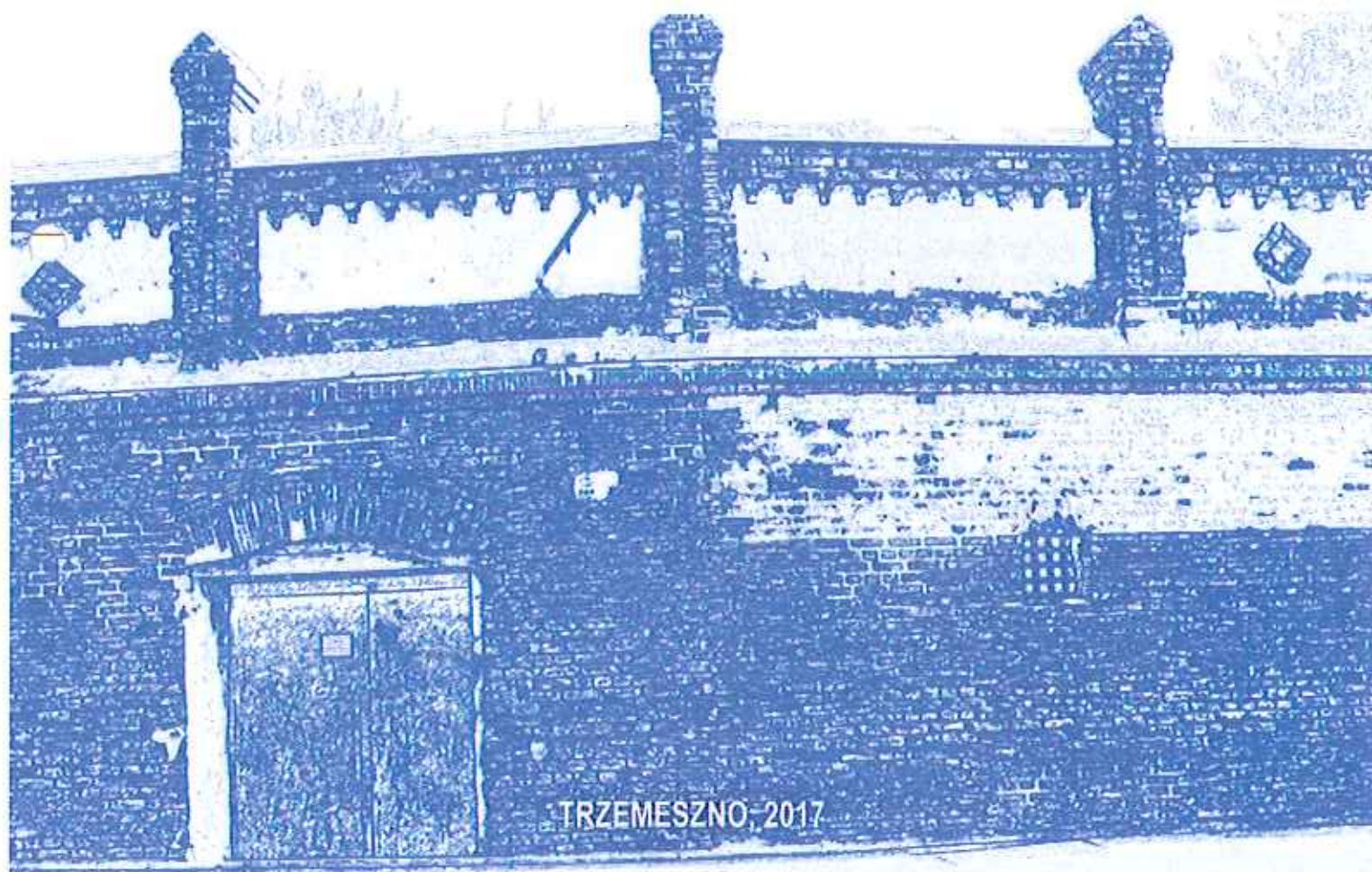
W związku z powyższym, mając na uwadze uwarunkowania określone w art. 49 ustawy ooś, informuję, że projekt „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Trzemeszno” nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

mgr Regionalny Ekolog
Ochowy Stanisław Pajączek
A. Kawińska
Kamieńsk 10, 61-000, 2017 r.

**G M I N A
TRZEMESZNO**

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY TRZEMESZNO

TRZEMESZNO, 2017

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	4
1. Nawiązania do dokumentów strategicznych i planistycznych Gminy Trzemeszno	5
1.1 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Trzemeszno.....	5
1.2 Strategia rozwiązywania problemów społecznych Miasta i Gminy Trzemeszno na lata 2017-2026.....	5
2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych.....	7
2.1 Metodologia	7
2.2 Podstawowe informacje o gminie.....	11
2.3 Sfera społeczna.....	11
2.3.1 Negatywne trendy demograficzne	13
2.3.2 Ubóstwo	14
2.3.3 Bezrobocie	18
2.3.4 Przystępczość	21
2.3.5 Sumaryczny wskaźnik degradacji.....	23
2.4 Sfera gospodarcza	24
2.5 Sfera techniczna	26
2.6 Sfera środowiskowa	30
2.7 Sfera przestrzenno-funkcjonalna	32
2.7.1 Infrastruktura techniczna	32
2.7.2 Infrastruktura sportowo-rekreacyjna	33
2.7.3 Infrastruktura społeczna.....	35
2.8 Granice obszaru zdegradowanego	36
3. Obszar rewitalizacji	38
3.1 Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji	38
3.2 Pogłębiona analiza obszaru rewitalizacji.....	39
3.3 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych	49
4. Wizja obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji i cele procesu rewitalizacji.....	51
5. Katalog przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	54
5.1 Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	55
5.2 Pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	60
6. Mechanizmy zapewnienia komplementarności.....	67
6.1 Komplementarność problemowa.....	67
6.2 Komplementarność przestrzenna	68
6.3 Komplementarność międzyokresowa	69
6.4 Komplementarność źródeł finansowania i indykatywne ramy finansowe	69
6.5 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	70
7. Realizacja zasady partnerstwa i partycypacja.....	71
7.1 Etap diagnozowania	71
7.2 Etap programowania	73
7.3 Etap wdrażania i monitorowania	75
8. System zarządzania programem rewitalizacji.....	76
8.1 Wdrażanie	76
8.2 Monitoring.....	77

Spis tabel.....	80
Spis rycin	81
Spis fotografii	82
ZAŁĄCZNIK 1. ZESTAWIENIE DANYCH WYKORZYSTANYCH W ANALIZIE WSKAŹNIKOWEJ ...	85
ZAŁĄCZNIK. 2. RAPORT Z BADANIA KWESTIONARIUSZOWEGO	87

WSTĘP

Rewitalizacja jest ważną częścią myślenia o rozwoju miasta. [...] Równocześnie jest ona procesem długotrwałym, kosztownym i wymagającym zachowania ciągłości oraz konsekwencji. Co więcej, wymaga trafnego zidentyfikowania i uruchomienia lokalnych potencjałów, co często jest trudnym zadaniem (Krajowa Polityka Miejska, 2015).

Władze każdej gminy mierząc się z wyzwaniem jakim jest rewitalizacja muszą zdawać sobie sprawę z istnienia potencjału endogenicznego, jakim dysponuje obszar rewitalizacji, czyli tego, co w Krajowej Polityce Miejskiej nazwano „lokalnym potencjałem”. Wyłącznie jego umiejętne wykorzystanie doprowadzić może do kompleksowych przeobrażeń, skutkujących nie tylko wyprowadzeniem obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego, lecz również pozytywnymi trendami rozwojowymi w skali całej gminy. W związku z powyższym, potencjał obszaru rewitalizacji staje się istotnym czynnikiem rozwoju lokalnego.

Niezwykle trudnym i odpowiedzialnym zadaniem jest identyfikacja tego potencjału. W ramach prac nad niniejszym dokumentem przeprowadzono wieloaspektową diagnozę sytuacji w gminie celem identyfikacji miejsc, w których koncentrują się zjawiska kryzysowe. Na fundamencie przedmiotowej diagnozy wyznaczony został obszar zdegradowany, a następnie obszar rewitalizacji. Dopiero pogłębiona analiza obszaru rewitalizacji w Trzemesznie pozwoliła stwierdzić, co należy uznać za jego potencjał.

Trzemeszno jest gminą, której rozkwit przypisać należy klasztorowi kanoników regularnych. Poszanowaniem ich wkładu w rozwój gminy, a w szczególności wkładu opata Michała Kosmowskiego, powinno być nie tylko zachowanie dziedzictwa materialnego, lecz również wykorzystanie go dla dalszego postępu. Ideą procesu rewitalizacji w Trzemesznie jest więc wykorzystanie potencjału, jaki stanowi dziedzictwo kulturowe, do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom zidentyfikowanym na obszarze rewitalizacji. Dla wyprowadzenia obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego uznaje się to za niezbędne.

1. NAWIĄZANIA DO DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PLANISTYCZNYCH GMINY TRZEMESZNO

Uzasadnienie prowadzenia procesu rewitalizacji wynikać powinno z założeń dokumentów strategicznych oraz planistycznych gminy. W związku z powyższym dokonano analizy najistotniejszych dokumentów w kontekście przesłanek uzasadniających potrzebę prowadzenia rewitalizacji w gminie. Przesłanki te wynikać powinny z zapisów ww. dokumentów lub być wprost wskazane w ich treści, np. w postaci celów. W związku z powyższym w niniejszym rozdziale dokonano analizy następujących dokumentów: studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i strategia rozwiązywania problemów społecznych, w kontekście przesłanek uzasadniających potrzebę prowadzenia procesu rewitalizacji w gminie Trzemeszno.

1.1 STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY TRZEMESZNO

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Trzemeszno (dalej Studium) podjęta została uchwałą nr VI/44/2015 Rady Miejskiej Trzemeszno z dnia 25.02.2015 r., natomiast pierwotna wersja Studium pochodzi z 1999 r. Jego integralnymi częściami są dwa dokumenty tekstowe – osobny dla obszaru wiejskiego gminy i dla miasta oraz załączniki graficzne.

W zapisach Studium zidentyfikowano szereg problemów, uzasadniających potrzebę prowadzenia rewitalizacji na terenie gminy. W mieście stwierdzono występowanie problemów związanych z: bezrobociem, odpływem siły roboczej, ubożeniem mieszkańców, niedostatecznym wyposażeniem w infrastrukturę społeczną, stanem technicznym i funkcjonalnością budynków zabytkowych, liczbą miejsc parkingowych i postojowych (w szczególności na terenie śródmieścia). Na obszarze wiejskim stwierdzono natomiast występowanie następujących problemów: niedostateczna liczba miejsc pracy, w szczególności dla kobiet, prowadząca do szukania zatrudnienia poza obszarem gminy, niedoinwestowanie w sferze infrastruktury technicznej i społecznej, dominacja rolnictwa i brak tradycji funkcji uzupełniających, takich jak agroturystyka i tereny wypoczynkowe.

W Studium nie wskazano bezpośrednio terenów wymagających przekształceń, rewitalizacji, rekultywacji i rehabilitacji, niemniej jednak analizując załączniki graficzne, w szczególności dla obszaru miejskiego, stwierdzono występowanie obszarów wymagających modernizacji lub zmiany funkcji.

W Studium wskazuje się, że miasto Trzemeszno charakteryzuje się „małą dynamiką rozwoju, wręcz stagnacją” (Studium, s. 12), jednocześnie pełniąc rolę „wielofunkcyjnego ośrodka rozwoju, z obsługą ludności gminy, z dodatkową funkcją rolniczą” (Studium, s. 11). Świadczy to o istotności miasta dla rozwoju lokalnego oraz występowaniu na jego terenie niekorzystnej sytuacji społeczno-gospodarczej.

1.2 STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA I GMINY TRZEMESZNO NA LATA 2017-2026

Kwestie społeczne są najistotniejsze w procesie rewitalizacji, w związku z czym wnioski wynikające ze strategii rozwiązywania problemów społecznych (dalej: SRPS), powinny stanowić jedną z przesłanek do prowadzenia procesu rewitalizacji w gminie.

W diagnozie sytuacji demograficznej gminy Trzemeszno, przeprowadzonej w ramach SRPS, stwierdzono następujące niekorzystne trendy demograficzne: zmniejszenie udziału osób w wieku przedprodukcyjnym, zmniejszenie udziału osób w wieku produkcyjnym, zwiększenie udziału osób w wieku poprodukcyjnym, zmniejszenie liczby ludności gminy wskutek ujemnego przyrostu naturalnego i ujemnego salda migracji. Wśród problemów wskazano również: występowanie zjawiska osamotnienia wśród osób starszych, brak mieszkań chronionych oraz dziennej placówki dla seniorów, świetlic środowiskowych, niski poziom integracji społecznej, występowanie barier architektonicznych, duży odsetek osób bezrobotnych, żyjących w ubóstwie oraz dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą wśród beneficjentów OPS, niedopasowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy, niechęć części osób do podjęcia pracy, niedopasowanie wykształcenia części osób do potrzeb rynku pracy, istnienie szarej strefy zatrudnienia na rynku pracy, niski poziom wynagrodzeń, emigracja młodych, wykształconych osób do innych miast, ograniczone środki pieniężne przeznaczone na potrzeby osób niepełnosprawnych oraz ograniczone możliwości działania samorządu gminnego w tym zakresie, niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych, niewystarczająca oferta rehabilitacyjna i terapeutyczna dla osób niepełnosprawnych, wzrost liczby rodzin z osobami niepełnosprawnymi, wartość współczynnika skolaryzacji brutto mniejsza niż 100.

Cel główny SRPS jest następujący: „Poprawa jakości i warunków życia mieszkańców Miasta i Gminy Trzemeszno zagrożonych z różnych przyczyn wykluczeniem społecznym, przeciwdziałanie marginalizacji oraz integracja lokalnej społeczności.” Jego realizacja ma nastąpić wskutek koncentracji na pięciu priorytetowych obszarach wsparcia, tj.: osoby starsze i chore, rodzina, osoby bezrobotne, osoby zagrożenie ubóstwem i wykluczeniem społecznym, osoby niepełnosprawne. Do każdego obszaru wsparcia sformułowano cel strategiczny:

Cel strategiczny 1. Zapewnienie wsparcia dla osób starszych i chorych oraz ich aktywizacja.

Cel strategiczny 2. Umacnianie rodzin z terenu Miasta i Gminy Trzemeszno w ich prawidłowym funkcjonowaniu.

Cel strategiczny 3. Łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Miasta i Gminy Trzemeszno.

Cel strategiczny 4. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodzin i mieszkańców z terenu Miasta i Gminy Trzemeszno dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Cel strategiczny 5. Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych.

SRPS jest dokumentem, który nie precyzuje w kontekście przestrzennym miejsc w gminie, w których interwencja jest najbardziej oczekiwana i potrzebna, wskazuje natomiast uwarunkowania społeczne i kluczowe problemy społeczne występujące na terenie gminy. Przesłanki uzasadniające potrzebę prowadzenia procesu rewitalizacji wynikają zarówno z problemów zidentyfikowanych w diagnozie, jak również sformułowanych celów strategicznych. Część zidentyfikowanych problemów odnosi się nawet do sfery przestrzenno-funkcjonalnej (występowanie barier architektonicznych, brak dziennej placówki dla seniorów, świetlic środowiskowych i mieszkań chronionych).

2. DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH

Fundamentalne znaczenie dla prowadzenia procesu rewitalizacji ma diagnoza sytuacji w gminie. Wyłącznie prawidłowo przeprowadzona diagnoza umożliwi wskazanie miejsc o szczególnym nawarstwieniu negatywnych zjawisk społecznych i współwystępujących z nimi problemów w sferach innych niż społeczna. W ramach programu rewitalizacji wyróżnić należy dwie części diagnostyczne: pierwsza z nich jest przedmiotem niniejszego rozdziału i ma na celu wyznaczenie obszaru zdegradowanego w gminie Trzemeszno. Druga część diagnostyczna obejmuje pogłębioną analizę obszaru rewitalizacji i będzie ona przedmiotem kolejnego rozdziału.

2.1 METODOLOGIA

Podstawą delimitacji obszaru zdegradowanego jest identyfikacja takich miejsc na terenie gminy, w których występuje stan kryzysowy. Stwierdzenie występowania w danym miejscu stanu kryzysowego jest jednoznaczne ze wskazaniem w tym miejscu występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, współwystępującej z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej spośród sfer: gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej lub środowiskowej. Mając powyższe na uwadze przeprowadzono analizę rozkładu przestrzennego wartości wskaźników w podziale na przyjęte jednostki analityczne. Analizę, o której mowa, uzupełniono opisami i dodatkowymi informacjami. Zwieńczeniem części diagnostycznej jest wyznaczenie na terenie gminy Trzemeszno obszaru zdegradowanego. Wykorzystane w niniejszej analizie dane pozyskano z następujących instytucji publicznych: Urząd Miejski Trzemeszno, Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzemesznie, Powiatowy Urząd Pracy w Gnieźnie i placówki edukacyjne zlokalizowane na terenie gminy Trzemeszno. Pozyskane dane statystyczne są aktualne na dzień 31 grudnia 2015 r. i dotyczą:

- liczby ludności;
- liczby osób w wieku przedprodukcyjnym;
- liczby osób w wieku produkcyjnym;
- liczby osób w wieku poprodukcyjnym;
- liczby osób objętych procedurą „Niebieskiej Karty”;
- liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w formie pieniężnej;
- liczby rodzin korzystających z zasiłków pomocy społecznej w formie pieniężnej;
- kwoty wypłaconych zasiłków pomocy społecznej w formie pieniężnej;
- liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w formie niepieniężnej;
- liczby uczniów ogółem;
- liczby uczniów korzystających z dopłat do podręczników;
- liczby osób bezrobotnych;
- liczby osób długotrwale bezrobotnych;
- liczby osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym;
- liczby osób bezrobotnych z niepełnosprawnością;
- liczby budynków;
- liczby budynków zabytkowych;

- liczby osób prowadzących selektywną zbiórkę odpadów;
- liczby placów zabaw.

Zgromadzenie wyżej wymienionych danych umożliwiło przeprowadzenie kompleksowej analizy gminy Trzemeszno w oparciu o następujący katalog wskaźników:

- W_1 – udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców;
- W_2 – liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w formie pieniężnej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców;
- W_3 – kwota wypłaconych zasiłków pomocy społecznej w formie pieniężnej w przeliczeniu na 1 rodzinę, której udzielono pomocy;
- W_4 – liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w formie niepieniężnej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców;
- W_5 – liczba uczniów korzystających z dopłat do podręczników w przeliczeniu na 100 uczniów;
- W_6 – liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 osób w wieku produkcyjnym;
- W_7 – udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych;
- W_8 – udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie osób bezrobotnych;
- W_9 – udział osób bezrobotnych z niepełnosprawnościami w ogólnej liczbie osób bezrobotnych;
- W_{10} – udział osób objętych procedurą „Niebieskiej Karty” w ogólnej liczbie mieszkańców;
- W_{11} – liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym;
- W_{12} – udział budynków zabytkowych w ogólnej liczbie budynków;
- W_{13} – udział osób prowadzących selektywną zbiórkę odpadów w ogólnej liczbie mieszkańców;
- W_{14} – liczba placów zabaw przypadających na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym.

Wskaźniki $W_1 - W_{10}$ posłużyły identyfikacji problemów w sferze społecznej, wskaźnik W_{11} dotyczy sfery gospodarczej, wskaźnik W_{12} odnosi się do sfery technicznej, wskaźnik W_{13} do sfery środowiskowej, natomiast wskaźnik W_{14} do sfery przestrzenno-funkcjonalnej. Oprócz analizy wskaźników, diagnoza zawiera również dodatkowe informacje na temat różnych aspektów badanych sfer. Analizy przeprowadzono w oparciu o funkcjonujący podział pomocniczy gminy na 21 sołectw, natomiast miasto podzielono na 5 jednostek. W ten sposób otrzymano 26 obszarów analitycznych (ryc. 1 i ryc. 2). Każdemu z nich przypisano zebrane od instytucji publicznych dane liczbowe, po czym obliczono wartości wskaźników. Zestawienie danych wykorzystanych w analizie wskaźnikowej znajduje się w Załączniku 1.

Z uwagi na fakt, że sfera społeczna jest najistotniejsza w procesie diagnozowania, jej analizę oparto o 10 wskaźników. Przebadanie tak dużej liczby wskaźników komplikuje jednoznaczne stwierdzenie większej niż przeciętnie koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w związku z czym do oceny ich natężenia zastosowano wskaźnik syntetyczny, ujmujący wszystkie badane zjawiska społeczne.

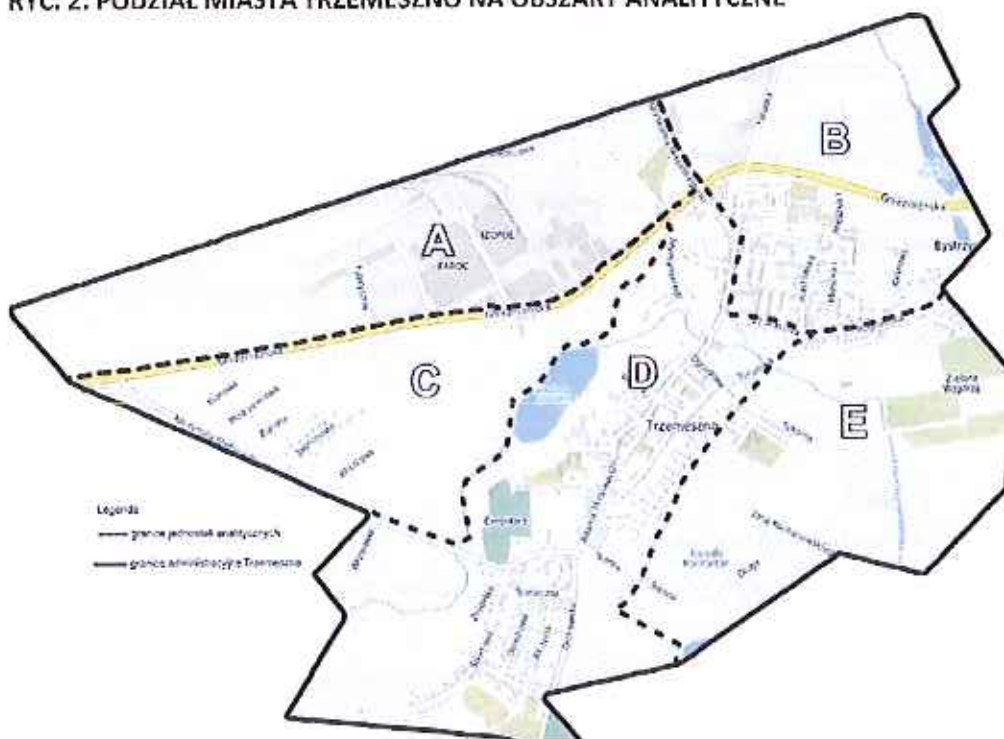

RYC. 1. PODZIAŁ GMINY TRZEMESZNO NA OBSZARY ANALITYCZNE

Źródło: Opracowanie własne

RYC. 2. PODZIAŁ MIASTA TRZEMESZNO NA OBSZARY ANALITYCZNE

Źródło: Opracowanie własne

W celu oszacowania wartości wskaźnika syntetycznego poczyniono następujące kroki:

- zestawiono dane bezwzględne w odniesieniu do poszczególnych obszarów analitycznych (utworzenie macierzy danych, gdzie w pierwszej kolumnie znajduje się nazwa obszaru analitycznego, natomiast w kolejnych przyporządkowane im parametry, tj.: liczba ludności, liczba osób bezrobotnych itp.);
- obliczono wartości wskaźników: $W_1 - W_{10}$ dla każdego obszaru analitycznego;
- wyznaczono średnią arytmetyczną oraz odchylenie standardowe dla każdego wskaźnika;
- dokonano standaryzacji wskaźników według następujących wzorów:

$$\text{dla stymulant: } Z_{ij} = \frac{w_{ij} - \bar{w}_i}{\delta_i} \quad \text{dla destymulant: } Z_{ij} = \frac{-(w_{ij} - \bar{w}_i)}{\delta_i}$$

gdzie:

w_{ij} - wartość i-tego wskaźnika dla j-tego obszaru analitycznego,

\bar{w}_i - wartość średnia i-tego wskaźnika,

δ_i - odchylenie standardowe populacji i-tego wskaźnika,

Z_{ij} - standaryzowana wartość i-tego wskaźnika dla j-tego obszaru analitycznego.

Standaryzacja polega na odjęciu od wartości wskaźnika dla danego obszaru wartości średniej i podzieleniu przez odchylenie standardowe wskaźnika. W wyniku standaryzacji wszystkie wskaźniki charakteryzują się rozkładem odznaczającym się jednakową średnią (zero) i odchyleniem standardowym (jeden), co umożliwiła ich logiczną interpretację oraz sumowanie. Wystandaryzowane wskaźniki oznaczają odchylenie od normy, którą reprezentuje wartość średnia i mogą przyjmować wartości dodatnie lub ujemne. Wartości dodatnie wskazują, które jednostki analityczne odznaczają się natężeniem zjawisk wyższym niż przeciętnie, natomiast wartości ujemne ukazują jednostki o najmniejszym natężeniu negatywnych zjawisk społecznych. Stymulantami są wskaźniki, których rosnące wartości postrzegane są pozytywnie w kontekście badanego zjawiska (np. im większe bezrobocie, tym większy poziom degradacji). Destymulantami są wskaźniki, których malejące wartości są postrzegane pozytywnie z punktu widzenia badanego zjawiska (np. im mniejszy udział osób w wieku przedprodukcyjnym w populacji gminy, tym większy poziom degradacji).

- zsumowano standaryzowane wartości wskaźników $W_1 - W_{10}$ dla każdego obszaru analitycznego wg następującego wzoru:

$$SWD_j = \sum_{i=1}^n z_{ij}$$

gdzie:

n - liczba wskaźników,

SWD_j - wartość sumarycznego wskaźnika degradacji dla j-tego obszaru analitycznego.

- ustalono wagi pojedynczych obszarów analitycznych według procentowego udziału mieszkańców gminy w danym obszarze analitycznym;
- pomnożono wartości uzyskanego sumarycznego wskaźnika degradacji przez ustalone wagi dla każdej jednostki.

W wyniku takiego postępowania otrzymano sumaryczny wskaźnik degradacji, uwzględniający zarówno natężenie negatywnych zjawisk społecznych, jak i istotność danego obszaru analitycznego, wyrażoną jako udział jego ludności w populacji gminy.

2.2 PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE

Trzemeszno to gmina miejsko-wiejska położona w powiecie gnieźnieńskim, w województwie wielkopolskim. Obejmuje powierzchnię 174,8 km² i zamieszkiwana jest przez 14 810 osób, przy czym miasto Trzemeszno zajmuje teren o powierzchni 5,46 km² i zamieszkiwane jest przez 7928 osób (54% populacji gminy).

Bezpośrednio z gminą Trzemeszno graniczą gminy województwa wielkopolskiego (Gniezno, Orchowo, Witkowo) oraz kujawsko-pomorskiego (Mogilno, Rogowo). Komunikacyjnie Trzemeszno zlokalizowane jest na trasie drogi krajowej nr 15 łączącej Trzebnicę z Ostródą, która zapewniła gminie połączenie z Toruniem czy Inowrocławiem. Głównym ośrodkiem usługowo-administracyjnym o znaczeniu ponadlokalnym jest Gniezno oddalone o około 20 km od Trzemeszna. Miasto Trzemeszno jest ośrodkiem miejskim podrzędnym w stosunku do Gniezna i stanowi lokalne uzupełnienie jego funkcji. Trzemeszno zapewnia mieszkańcom gminy obsługę usługowo-administracyjną o oddziaływaniu lokalnym.

Gmina ma charakter rolniczy z niewielkim udziałem przemysłu. Użytki rolne na terenie gminy stanowią 75% ogólnej powierzchni, natomiast lasy zajmują około 10% powierzchni gminy. Obszar wiejski gminy Trzemeszno podzielony został na 21 jednostek pomocniczych – sołectw.

TAB. 1. WYKAZ SOŁECTW W GMINIE TRZEMESZNO

Cytrynowo	Duszno	Gołąbki
Grabowo	Jastrzębowo	Kamieniec
Kruchowo	Kozłowo	Ławki
Lubiń	Miaty	Mijanowo
Miława	Niewolno	Ostrowite
Popielewo	Szydłowo	Trzemżał
Wydartowo	Wymysłowo	Zieleń

Źródło: opracowanie własne

Jak zaznaczono we wstępie – część diagnostyczna niniejszego dokumentu sporządzona została w celu identyfikacji problemów występujących w gminie oraz delimitacji obszaru zdegradowanego na terenie miasta i gminy Trzemeszno. Zgodnie z zapisami Wytycznych¹ za obszar zdegradowany uznaje się obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy, czyli stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej ze sfer: gospodarczej, technicznej, środowiskowej lub przestrzenno-funkcjonalnej. Z uwagi na powyższe przeprowadzono analizę ww. sfer, przy czym największą uwagę poświęcono sferze społecznej.

2.3 SFERA SPOŁECZNA

Do analizy sfery społecznej wykorzystano zestawione poniżej wskaźniki, odnoszące się do oceny trendów demograficznych, ubóstwa, bezrobocia i przestępczości.

¹ Zasady programowania i wsparcia rewitalizacji w ramach WRPO 2014+

TAB. 2. KATALOG WSKAŹNIKÓW WYKORZYSTANYCH DO ANALIZY SFERY SPOŁECZNEJ

Numer wskaźnika	Kryterium	Nazwa wskaźnika
W ₁	Negatywne trendy demograficzne	Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców
W ₂	Ubóstwo	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej (w formie pieniężnej) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
W ₃		Kwota wypłaconych zasiłków pomocy społecznej (w formie pieniężnej) w przeliczeniu na 1 rodzinę, której udzielono pomocy
W ₄		Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej (w formie niepieniężnej) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
W ₅		Liczba uczniów korzystających z dopłat do podręczników w przeliczeniu na 100 uczniów
W ₆	Bezrobocie	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym
W ₇		Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych
W ₈		Udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie osób bezrobotnych
W ₉		Udział osób bezrobotnych z niepełnosprawnościami w ogólnej liczbie osób bezrobotnych
W ₁₀	Przestępczość	Udział osób objętych procedurą „Niebieskiej Karty” w ogólnej liczbie mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

W tabeli nr 2 przedstawiono podstawową charakterystykę jednostek analitycznych, obejmującą informacje o liczbie ludności, powierzchni oraz procentowym udziale tych wartości w odniesieniu do całej gminy. Zamieszczono również informację o gęstości zaludnienia w poszczególnych jednostkach analitycznych.

TAB. 3. CHARAKTERYSTYKA JEDNOSTEK ANALITYCZNYCH

Jednostka analityczna	Liczba mieszkańców [os.]	Udział w ogólnej liczbie mieszkańców [%]	Powierzchnia [km ²]	Udział w ogólnej powierzchni gminy [%]	Gęstość zaludnienia [os./km ²]
Jednostka A	175	1,2	1,13	0,65	154,9
Jednostka B	2864	19,3	0,95	0,54	3014,7
Jednostka C	130	0,9	0,71	0,41	183,1
Jednostka D	3851	26,0	1,64	0,94	2348,2
Jednostka E	908	6,1	1,03	0,59	881,6
Cytrynowo	156	1,1	3,09	1,77	50,5
Duszno	77	0,5	6,28	3,59	12,3
Gołąbki	263	1,8	4,56	2,61	57,7
Grabowo	87	0,6	6,14	3,51	14,2
Jastrzębowo	319	2,2	8,85	5,06	36,0
Kamieniec	247	1,7	7,15	4,09	34,5
Kruchowo	896	6,0	10,96	6,27	81,8
Kozłowo	536	3,6	11,72	6,70	45,7
Ławki	156	1,1	8,31	4,75	18,8
Lubiń	239	1,6	5,26	3,01	45,4
Miaty	377	2,5	7,97	4,56	47,3
Mijanowo	108	0,7	2,49	1,42	43,4
Milawa	93	0,6	4,12	2,36	22,6
Niewolno	628	4,2	12,14	6,95	51,7
Ostrowite	191	1,3	9,05	5,18	21,1
Popielewo	152	1,0	5,39	3,08	28,2
Szydłowo	406	2,7	10,94	6,26	37,1
Trzemżał	342	2,3	12,05	6,89	28,4
Wydartowo	487	3,3	10,04	5,74	48,5
Wymysłowo	435	2,9	11,08	6,34	39,3
Zieleń	687	4,6	11,03	6,31	62,9
Gmina	14810	100	174,8	100	84,7

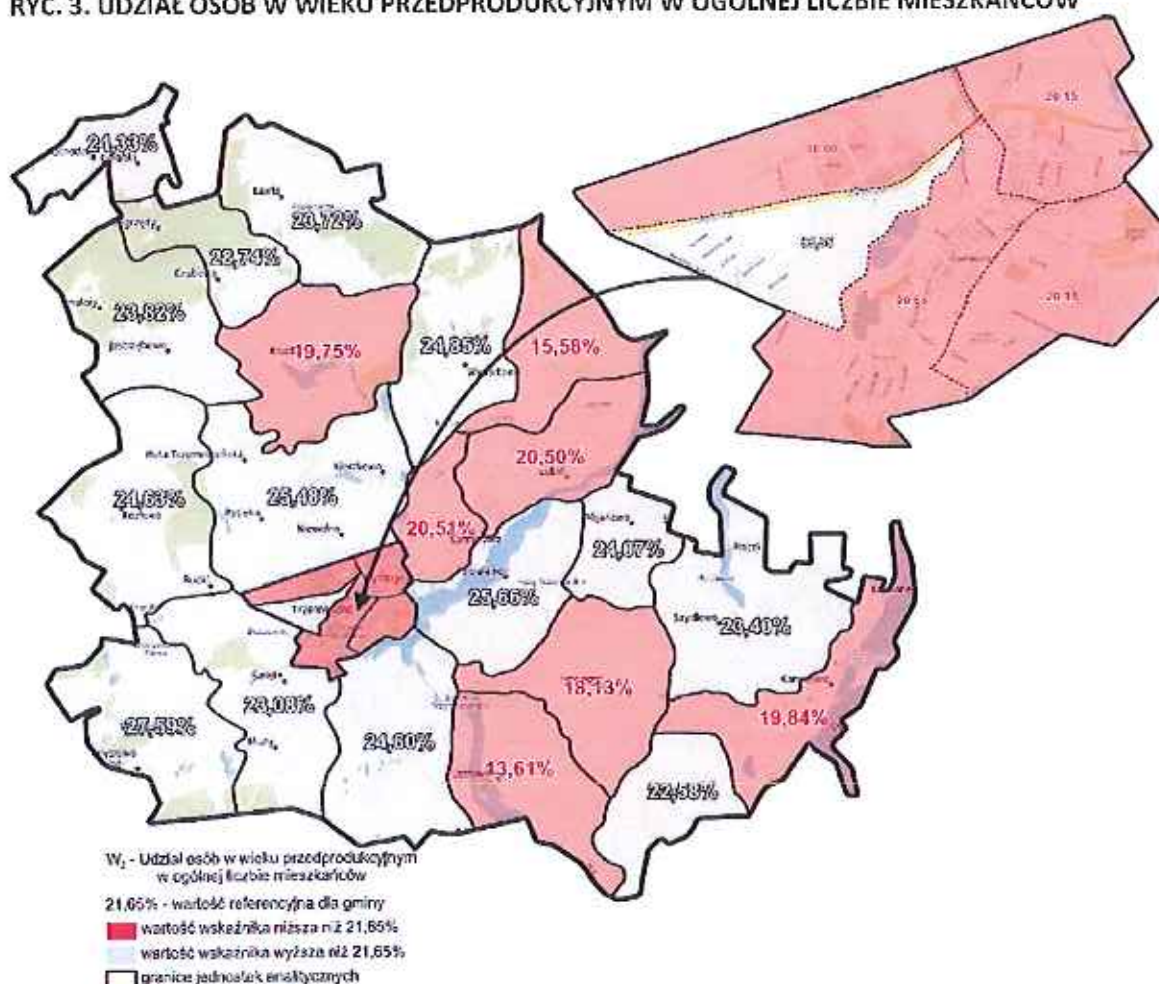
Źródło: opracowano na podstawie danych Urzędu Miejskiego Trzemeszna

2.3.1 NEGATYWNE TRENDY DEMOGRAFICZNE

Poprzez negatywne trendy demograficzne rozumie się przede wszystkim zmieniającą się strukturę demograficzną polskich miast i wsi. Zmiany struktury demograficznej objawiają się poprzez zmniejszanie się liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i przyrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Zjawisko to nazywane jest „starzeniem się” społeczeństwa i swoje źródło ma przede wszystkim w: rozwoju medycyny i technologii, zmianie stylu życia ludności (odkładanie decyzji o posiadaniu dziecka do czasu osiągnięcia sukcesu zawodowego) oraz w zmianie dominującego modelu rodziny. Duży udział osób w wieku nieprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności skutkuje obniżaniem produktywności społeczeństwa oraz obciążeniem systemu finansów publicznych. Do analizy potencjału demograficznego Trzemeszna posłużono się wskaźnikiem ukazującym udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców. Pozwala on określić potencjalne zasoby siły roboczej w gminie oraz przyszłą produktywność lokalnego społeczeństwa.

RYC. 3. UDZIAŁ OSÓB W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM W OGÓLNEJ LICZBIE MIESZKAŃCÓW

Źródło: opracowano na podstawie danych Urzędu Miejskiego Trzemeszna

Wskaźnik udziału osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców jest przykładem destymulanta rozwoju, co oznacza, że niska wartość wskaźnika wiąże się z gorszą sytuacją na analizowanym obszarze niż przeciętnie w gminie. W gminie Trzemeszno osoby w wieku przedprodukcyjnym (w wieku 0-17 lat) stanowią 21,65% ogółu społeczeństwa. Najmniejszy udział osób

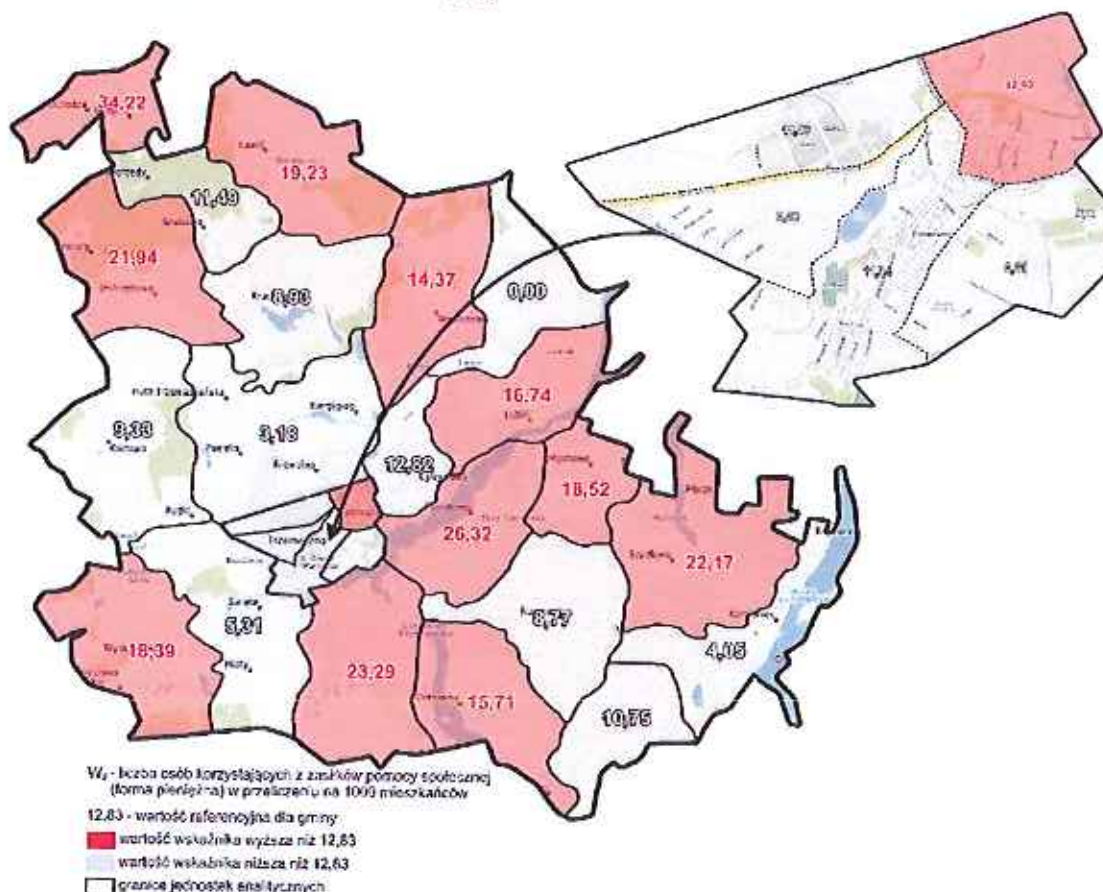

młodych w społeczeństwie odnotowano w sołectwach: Ostrowite (13,61%), Duszno (15,58%), Trzemżał (18,13%), Kruchowo (19,75%) i Kamieniec (19,84%). Na terenie miasta jedynie w jednostce analitycznej C (33,85%) odnotowano wartość wskaźnika wyższą niż wartość referencyjna (ryc. 3).

2.3.2 UBÓSTWO

W celu określenia sytuacji materialnej mieszkańców gminy Trzemeszno posłużono się wskaźnikami określającymi liczbę osób korzystających z poszczególnych form świadczeń pomocy społecznej. Uwzględniono: formę pieniężną (W_2 – liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w formie pieniężnej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, W_3 – kwota wypłaconych zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na rodzinę, której udzielono wsparcia), formę niepieniężną (W_4 – liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w formie niepieniężnej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców) oraz dopłaty do podręczników dla uczniów (W_5 – liczba uczniów korzystających z dopłat do podręczników w przeliczeniu na 100 uczniów).

RYC. 4. LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z ZASIŁKÓW POMOCY SPOŁECZNEJ (FORMA PIENIĘŻNA) W PRZELICZENIU NA 1000 MIESZKAŃCÓW

Źródło: opracowano na podstawie danych Urzędu Miejskiego Trzemeszno i Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzemesznie

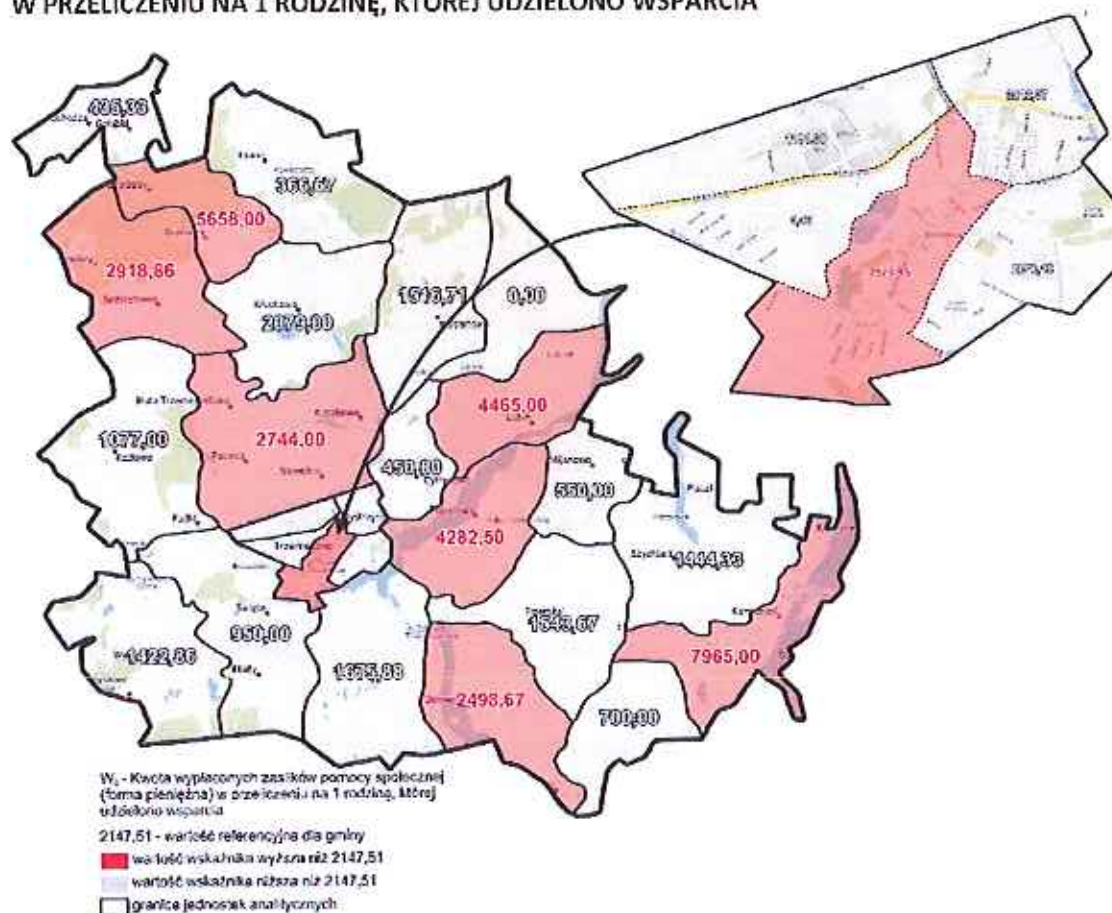
Najczęstsze formy przyznawanych świadczeń pieniężnych to: zasiłek stały, okresowy i celowy. Świadczenia pieniężne stałe lub okresowe przyznawane są z uwzględnieniem sytuacji materialnej osób całkowicie niezdolnych do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności. Zasiłek celowy przyznawany

jest na zaspokojenie niezbędnej potrzeby życiowej, w szczególności na pokrycie kosztów zakupu żywności, leków, odzieży czy drobnych remontów i napraw w mieszkaniu. Forma niepieniężna obejmuje natomiast takie rodzaje pomocy jak: praca socjalna, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenie społeczne, pomoc rzeczowa, schronienie czy poradnictwo specjalistyczne. Udzielenie wsparcia w formie niepieniężnej wymaga przeprowadzenia wywiadu środowiskowego przez pracownika pomocy społecznej, w celu ustalenia sytuacji materialnej, osobistej i rodzinnej osób czy rodzin.

W gminie Trzemeszno, na każdy 1000 mieszkańców, przypada niemal 13 osób korzystających z pieniężnych form świadczeń społecznych. Jednostkami, dla których wskaźnik przyjął wartość wyższą niż wartość referencyjna są: Gołębki (34,22), Popielewo (26,32), Zieleń (23,29), Szydłowo (22,17), Jastrzębowo (21,94), Ławki (19,23), Mijanowo (18,52), Wymysłowo (18,39), Lubiń (16,74), Ostrowite (15,71), Wydartowo (14,37) oraz jednostka B (12,92) (ryc. 4). Wysokie wartości wskaźnika świadczą o trudnej sytuacji materialnej mieszkańców danej jednostki analitycznej i mogą korelować z innymi negatywnymi zjawiskami.

RYC. 5. KWOTA WYPŁACONYCH ZASIŁKÓW POMOCY SPOŁECZNEJ (FORMA PIENIĘŻNA) W PRZELICZENIU NA 1 RODZINĘ, KTÓREJ UDZIELONO WSPARCIA

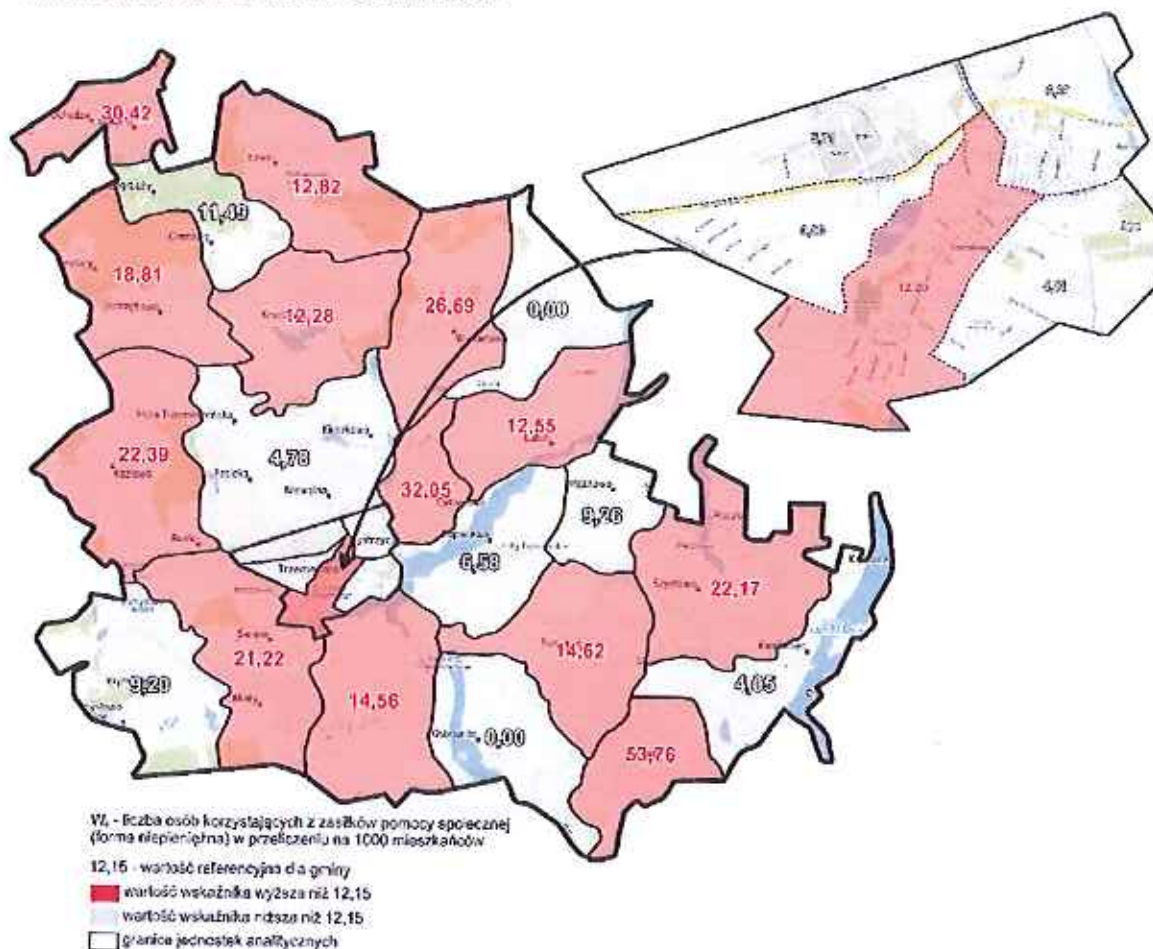
Źródło: opracowano na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzemesznie

Poza liczbą osób korzystających z pieniężnych form świadczeń społecznych, informacji o sytuacji materialnej mieszkańców może dostarczyć również wskaźnik obrazujący wysokość przyznawanych świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na rodzinę, której udzielono wsparcia.

Przeciętna wartość świadczenia w przeliczeniu na rodzinę w gminie wyniosła 2147,51 zł. Rodziny, które pobierają świadczenia na kwoty wyższe niż wartość przeciętna dla gminy zamieszkują sołectwa: Kamieniec (7965,00 zł), Grabowo (5658,00 zł), Lubień (4465,00 zł), Popielewo (4282,50 zł), Jastrzębowo (2918,86 zł), Niewolno (2744,00 zł) i Ostrowite (2498,67 zł). Na terenie miasta Trzemeszno tylko rodziny zamieszkujące jednostkę analityczną D (2973,35 zł) pobierają świadczenia pomocy społecznej na kwotę wyższą niż wartość referencyjna dla gminy (ryc. 5).

RYC. 6. LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z ZASIŁKÓW POMOCY SPOŁECZNEJ (FORMA NIEPIENIĘŻNA) W PRZELICZENIU NA 1000 MIESZKAŃCÓW

Źródło: opracowano na podstawie danych Urzędu Miejskiego Trzemeszno i Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzemesznie

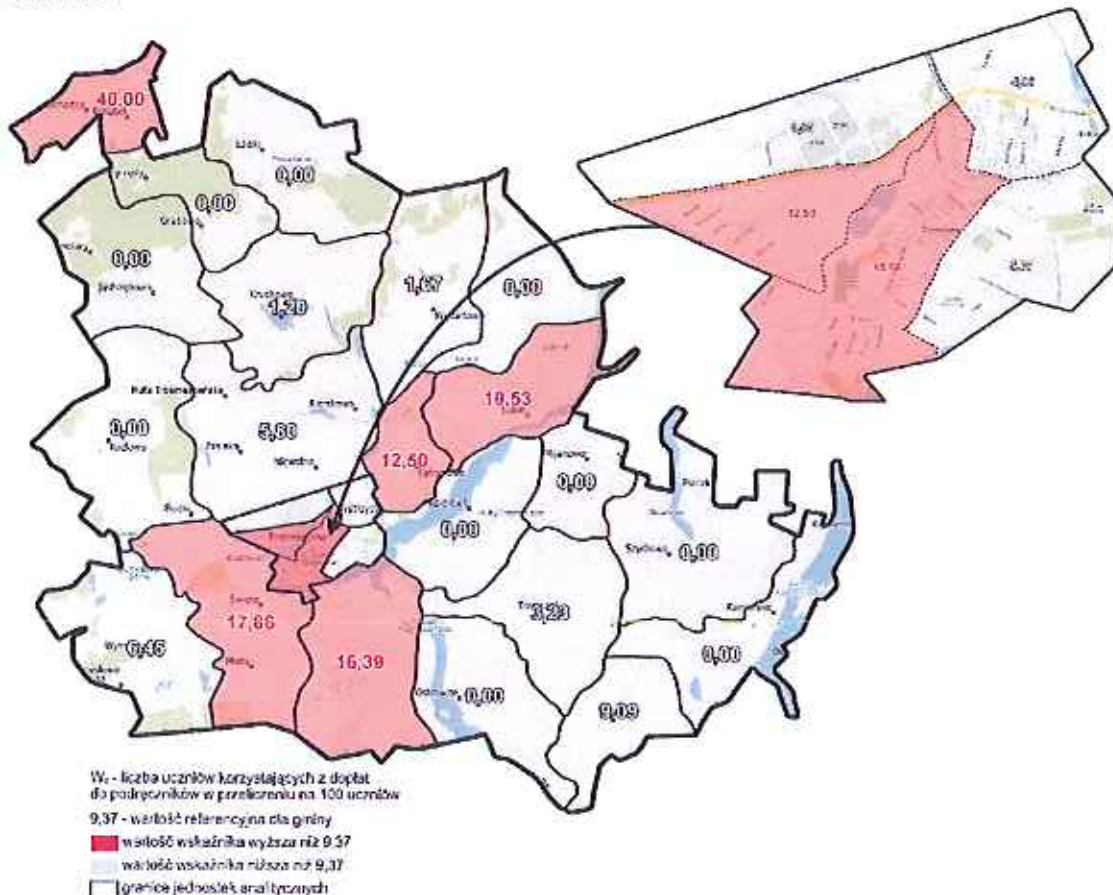
Udzielone niepieniężne świadczenia pomocy społecznej pozwalają na określenie sytuacji społeczno-ekonomicznej osób zamieszkujących daną jednostkę analityczną. W przeciwieństwie do świadczeń pieniężnych nie informują jedynie o niskim poziomie dochodów wśród tych osób, lecz wskazują także na występujące dysfunkcje społeczne wśród osób objętych świadczeniem. Jedną z form niepieniężnych świadczeń jest praca socjalna, którą prowadzi się z osobami i rodzinami niesamodzielnymi życiowo, wykluczonymi społecznie bez względu na posiadany dochód. Inną formą niepieniężnej pomocy społecznej jest pomoc w formie usług opiekuńczych, która przysługuje osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona. Usługi opiekuńcze obejmują nie tylko pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb

zyciowych, lecz także zapewnianie kontaktów z otoczeniem. Udzielenie świadczenia niepieniężnego poprzedzone jest wywiadem środowiskowym, celem którego jest ustalenie sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej osób czy rodzin.

W przypadku gminy Trzemeszno na 1000 mieszkańców przypada około 12 osób korzystających z niepieniężnych świadczeń pomocy społecznej. Wartości wskaźnika wyższe niż wartość referencyjna dla gminy odnotowano w przypadku sołectw: Miława (53,76), Cytrynowo (32,05), Gołębki (30,42), Wydartowo (26,69), Kozłowo (22,39), Szydłowo (22,17), Miaty (21,22), Jastrzębowo (18,81), Trzemżał (14,62), Zielen (14,56), Ławki (12,82), Lubiń (12,55) oraz Kruchowo (12,28). W przypadku miasta Trzemeszno wartość wyższą niż wartość referencyjna odnotowano w przypadku jednostki D (12,20) (ryc. 6).

W roku szkolnym 2015/2016 decyzja o przyznaniu pomocy w formie dofinansowania do zakupu podręczników podejmowana była na podstawie kryterium dochodowego, podobnie jak w przypadku pieniężnych świadczeń społecznych. W przypadku, gdy przekroczone zostało kryterium dochodowe uczeń mógł otrzymać pomoc jeśli w rodzinie występuje: ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, alkoholizm lub długotrwała lub ciężka choroba.

RYC. 7. LICZBA UCZNIÓW KORZYSTAJĄCYCH Z DOPLAT DO PODRĘCZNIKÓW W PRZELICZENIU NA 100 UCZNIÓW

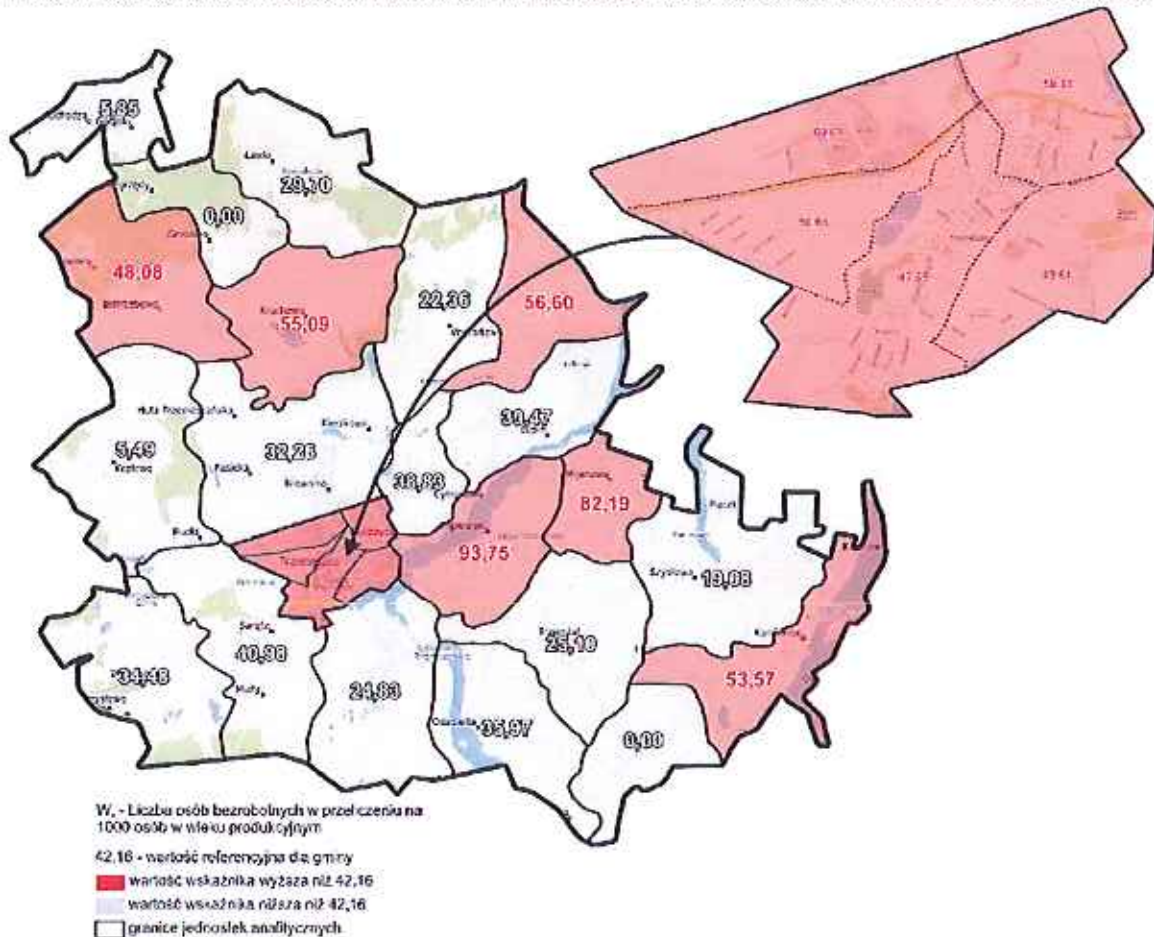
Źródło: opracowano na podstawie danych Urzędu Miejskiego Trzemeszno i Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzemesznie

Poziom przyznawanych świadczeń w gminie Trzemeszno badano za pomocą wskaźnika przedstawiającego liczbę uczniów korzystających z dofinansowania w przeliczeniu na 100 uczniów. Sołectwami, w których liczba uczniów korzystających z dopłat do podręczników w przeliczeniu na 100 uczniów przekracza wartość 9,37 są: Gołąbki (40,0), Miaty (17,86), Zieleń (16,39), Cytrynowo (12,50) oraz Lubiń (10,53). W mieście Trzemeszno dla dwóch jednostek analitycznych odnotowano wartości wskaźnika wyższe niż wartość referencyjna, są to: jednostka C (12,50) oraz D (16,86) (ryc. 7)

2.3.3 BEZROBOCIE

Bezrobocie jest problemem wielopłaszczyznowym przenikającym zwłaszcza sfery społeczną i gospodarczą, ale również oddziałującym na pozostałe sfery. Zjawisko bezrobocia często powiązane jest z innymi negatywnymi zjawiskami, takimi jak: ubóstwo, przestępczość, alkoholizm czy uzależnienie od zasilków pomocy społecznej. Brak podejmowanych działań w celu aktywizacji społeczno-zawodowej osób bezrobotnych może skutkować wzrostem stopy bezrobocia długotrwałego w gminie. W dłuższej perspektywie negatywne skutki bezrobocia mogą oddziaływać na pozostałe badane sfery (pogarszanie się stanu technicznego budynków ze względu na brak remontów, powstawanie „dzikich” wysypisk śmieci czy też słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw itp.).

RYC. 8. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH W PRZELICZENIU NA 1000 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM

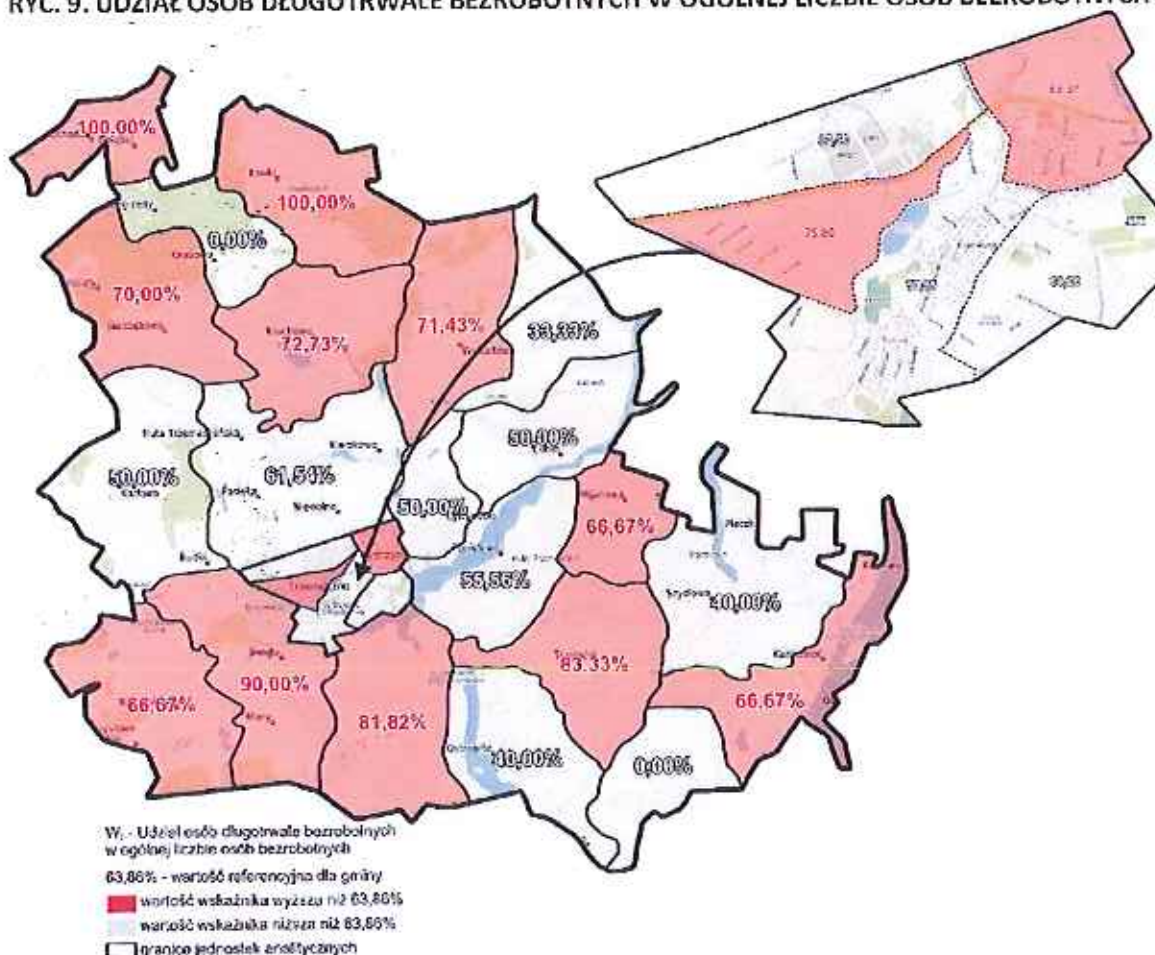
Źródło: Źródło: opracowano na podstawie danych Urzędu Miejskiego Trzemeszna i Powiatowego Urzędu Pracy w Gnieźnie

W celu kompleksowej analizy zjawiska bezrobocia w gminie Trzemeszno posłużono się czterema wskaźnikami: W_6 – liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 osób w wieku produkcyjnym, W_7 – udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych, W_8 – udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie osób bezrobotnych oraz W_9 – udział osób bezrobotnych z niepełnosprawnościami w ogólnej liczbie osób bezrobotnych.

W gminie Trzemeszno na 1000 osób w wieku produkcyjnym przypada około 42 osób pozostających bez zatrudnienia (ryc. 8). Najwyższą wartością wskaźnika odznacza się sołectwo Popielewo, dla którego wskaźnik osiągnął wartość 93,75. Pozostałymi sołectwami, dla których odnotowuje się wartości wskaźnika wyższe niż wartość referencyjna są: Duszno (56,6), Jastrzębowo (48,08), Kamieniec (53,37), Kruchowo (55,09) oraz Mijanowo (82,19). Na obszarze miasta Trzemeszno w przypadku każdej jednostki analitycznej liczba osób bezrobotnych przypadających na 1000 osób w wieku produkcyjnym przekracza wartość referencyjną. W przypadku jednostki A na 1000 osób w wieku produkcyjnym bez zatrudnienia pozostawało około 60 osób. Pozostałe jednostki również cechują się większymi niż wartość dla gminy wartościami wskaźnika: jednostka B (50,31), C (50,63), D (47,69) oraz E (49,61).

RYC. 9. UDZIAŁ OSÓB DŁUGOTRWALE BEZROBOTNYCH W OGÓLNEJ LICZBIE OSÓB BEZROBOTNYCH

Źródło: opracowano na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Gnieźnie

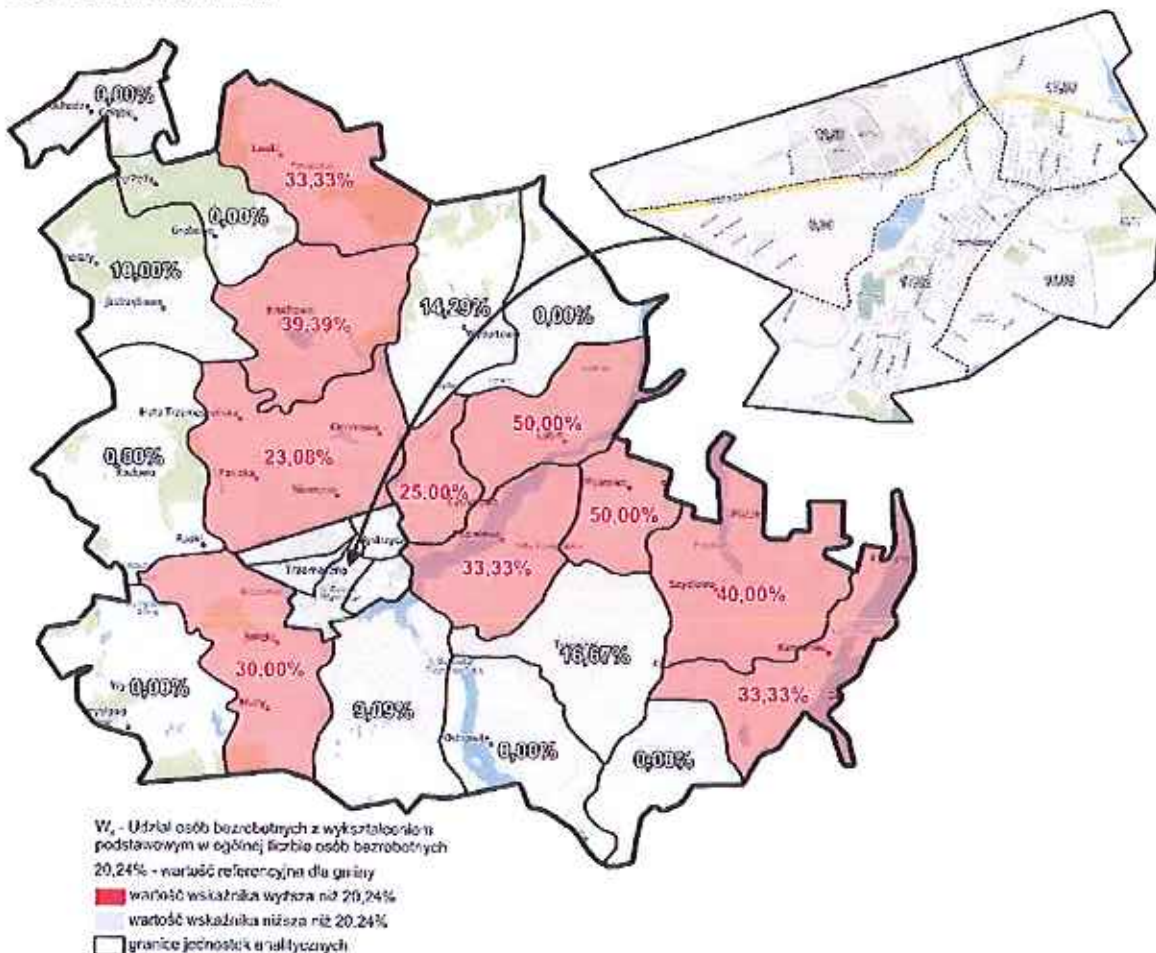
Zjawisko długotrwałego bezrobocia dotyczy osób pozostających bez zatrudnienia dłużej niż 12 miesięcy. Długie pozostawanie bez stałego zatrudnienia może przyczyniać się do powstawania innych

negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności: ubóstwa, uzależnień czy wykluczenia społecznego. Osoby długotrwale bezrobotne w gminie Trzemeszno stanowią 63,86% ogólnej liczby osób bezrobotnych. W dwóch sołectwach: Gołąbki i Ławki wszystkie osoby bezrobotne pozostają bez pracy dłużej niż 12 miesięcy. Sołectwami, dla których wskaźnik osiągnął wartość wyższą niż wartość referencyjna są: Miaty (90,0%), Trzemzał (83,3%), Zieleń (81,8%), Kruchowo (72,7%), Jastrzębowo (70,0%), Kamieniec (66,7%), Mijanowo (66,7%), Wydartowo (71,4%) oraz Wymysłowo (66,7%). W mieście Trzemeszno udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych większy niż 63,86% odnotowano w przypadku jednostek analitycznych B (68,4%) i C (75,0%), natomiast w jednostce D zidentyfikowano największą liczbę osób długotrwale bezrobotnych (ok. 26% ogółu długotrwale bezrobotnych w gminie) (ryc. 9).

Brak lub niedostateczne wykształcenie może utrudniać lub uniemożliwiać podjęcie pracy zarobkowej i prowadzić do długotrwałego bezrobocia. Osoby nieposiadające kwalifikacji zawodowych nie są elastyczne na rynku pracy, co znacznie utrudnia uzyskanie zatrudnienia przy zachodzących zmianach w strukturze gospodarczej gminy. Na terenie gminy Trzemeszno wykształceniem podstawowym lub niższym legitymowało się 20,24% osób bezrobotnych.

RYC. 10. UDZIAŁ OSÓB BEZROBOTNYCH Z WYKSZTAŁCENIEM PODSTAWOWYM W OGÓLNEJ LICZBIE OSÓB BEZROBOTNYCH

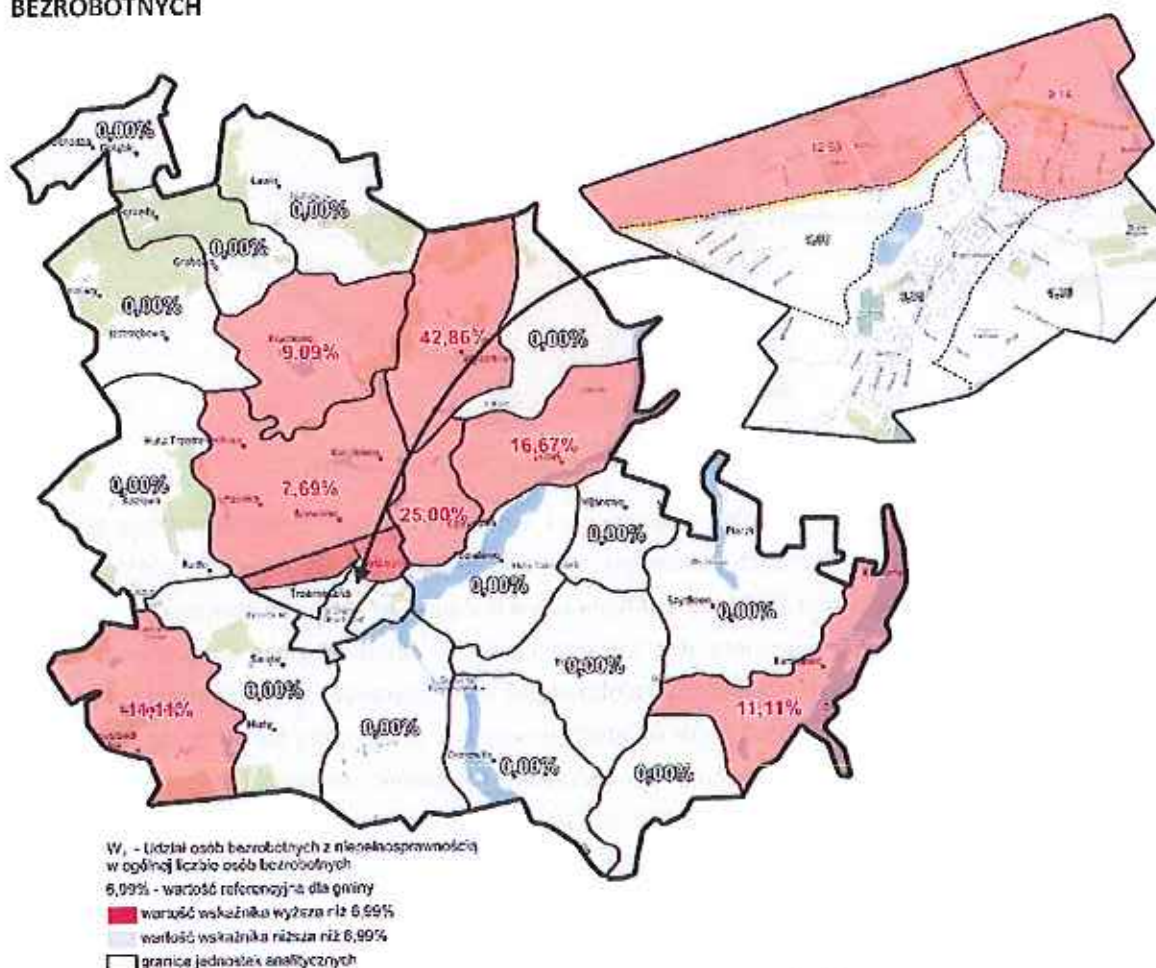
Źródło: opracowano na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Gnieźnie

Sołectwami o największym odsetku osób bez kwalifikacji zawodowych wśród osób bezrobotnych są: Lubiń (50,0%), Mijanowo (50,0%), Szydłowo (40,0%) i Kruchowo (39,4%). Wartości wskaźnika wyższe od wartości referencyjnej odnotowano także dla sołectw: Kamieniec (33,3%), Ławki (33,3%), Popielewo (33,3%), Miaty (30,0%), Cytrynowo (25,0%) oraz Niewolno (23,1%). Na terenie miasta Trzemeszno nie odnotowano wartości wskaźnika wyższych niż wartość referencyjna (ryc. 10).

Ostatnim wskaźnikiem charakteryzującym zjawisko bezrobocia w gminie Trzemeszno jest udział osób bezrobotnych z niepełnosprawnością w ogólnej liczbie osób bezrobotnych. Odsetek bezrobotnych osób niepełnosprawnych w gminie wynosi 6,99%. Sołectwa, w których odsetek ten osiąga największe wartości są: Wydartowo (42,9%), Cytrynowo (25,0%) i Lubiń (16,7%). Wskaźnik także osiąga wartość powyżej wartości referencyjnej dla sołectw: Kamieniec (11,1%), Wymysłowo (11,1%), Kruchowo (9,1%) i Niewolno (7,7%). W przypadku miasta Trzemeszno stan kryzysowy w aspekcie niniejszego wskaźnika stwierdzono w przypadku jednostek analitycznych A (12,5%) i B (9,2%).

RYC. 11. UDZIAŁ OSÓB BEZROBOTNYCH Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ W OGÓLNEJ LICZBIE OSÓB BEZROBOTNYCH

Źródło: opracowano na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Gnieźnie

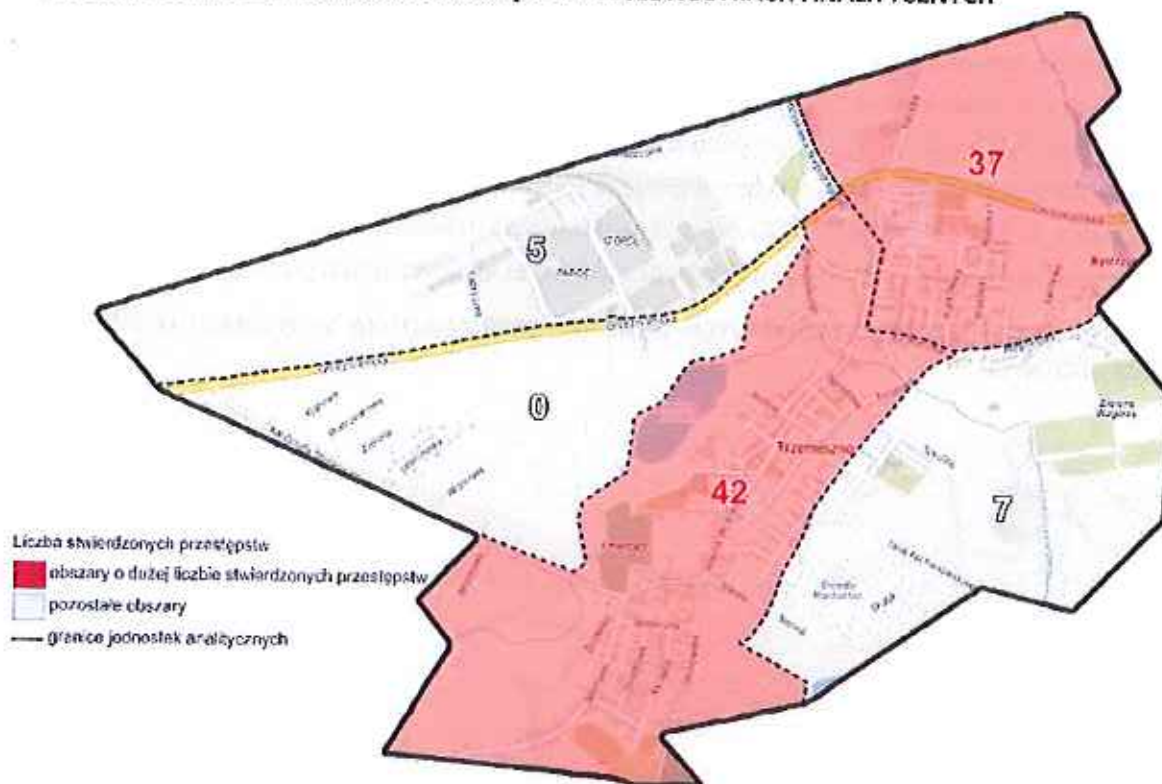
2.3.4 PRZESTĘPCZOŚĆ

Przestępczość na obszarze całej gminy Trzemeszno zbadano jedynie w wymiarze przemocy domowej, za pomocą wskaźnika W_{10} – udział osób objętych procedurą „Niebieskiej Karty” w ogólnej liczbie

mieszkańców. Ze względu na brak możliwości pozyskania danych dotyczących liczby przestępstw na obszarze wiejskim gminy, ogólny poziom przestępczości zdecydowano się pokazać jedynie na obszarze miejskim Trzemeszna. Obszarami o znacznie większej liczbie stwierdzonych przestępstw są jednostki B i D, dla których odnotowano, kolejno, 40,6% i 46,1% ogólnej liczby przestępstw w mieście.

RYC. 12. LICZBA STWIERDZONYCH PRZESTĘPSTW W JEDNOSTKACH ANALITYCZNYCH

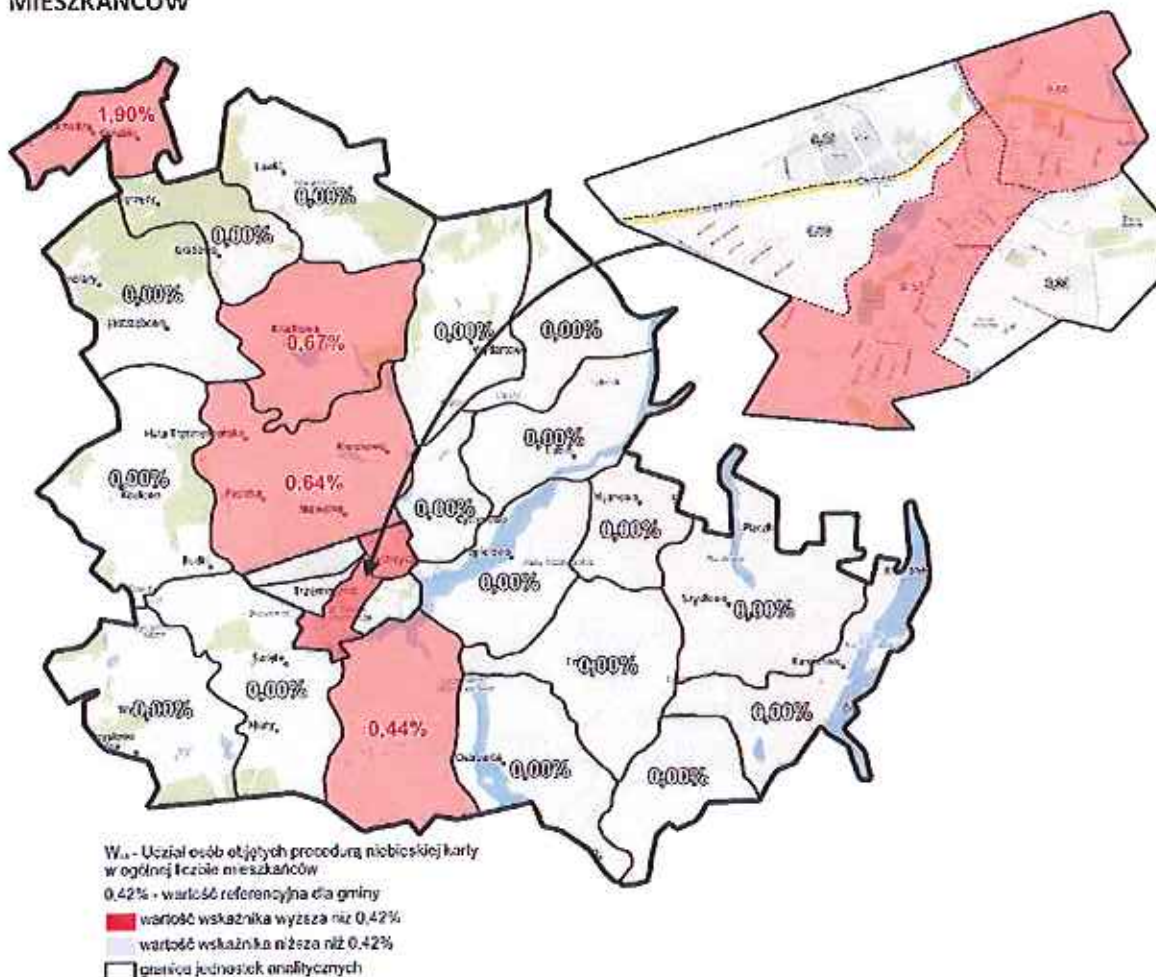
Źródło: opracowano na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Gnieźnie

Procedura „niebieskiej karty” została opracowana i wdrożona w celu przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej. Niebieskie karty zakładane są przez Policję, Ośrodki Pomocy Społecznej czy Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Założona karta nie stanowi podstawy do wszczęcia postępowania karnego, lecz jest informacją, że w danej rodzinie dochodzi do aktów przemocy domowej i nakłada na dzielnicowego obowiązek comiesięcznych wizyt u danej rodziny.

W gminie Trzemeszno udział osób objętych procedurą „niebieskiej karty” w ogólnej liczbie mieszkańców wynosi 0,42%. Sołectwami, dla których odnotowano wartości wyższe niż wartość referencyjna są: Gołębki (1,9%), Kruchowo (0,67%), Niewolno (0,64%) oraz Zieleń (0,44%). Na terenie miasta stosunkowo wysoki odsetek osób dotkniętych przemocą domową odnotowano w jednostkach: B (0,66%) oraz D (0,57%).

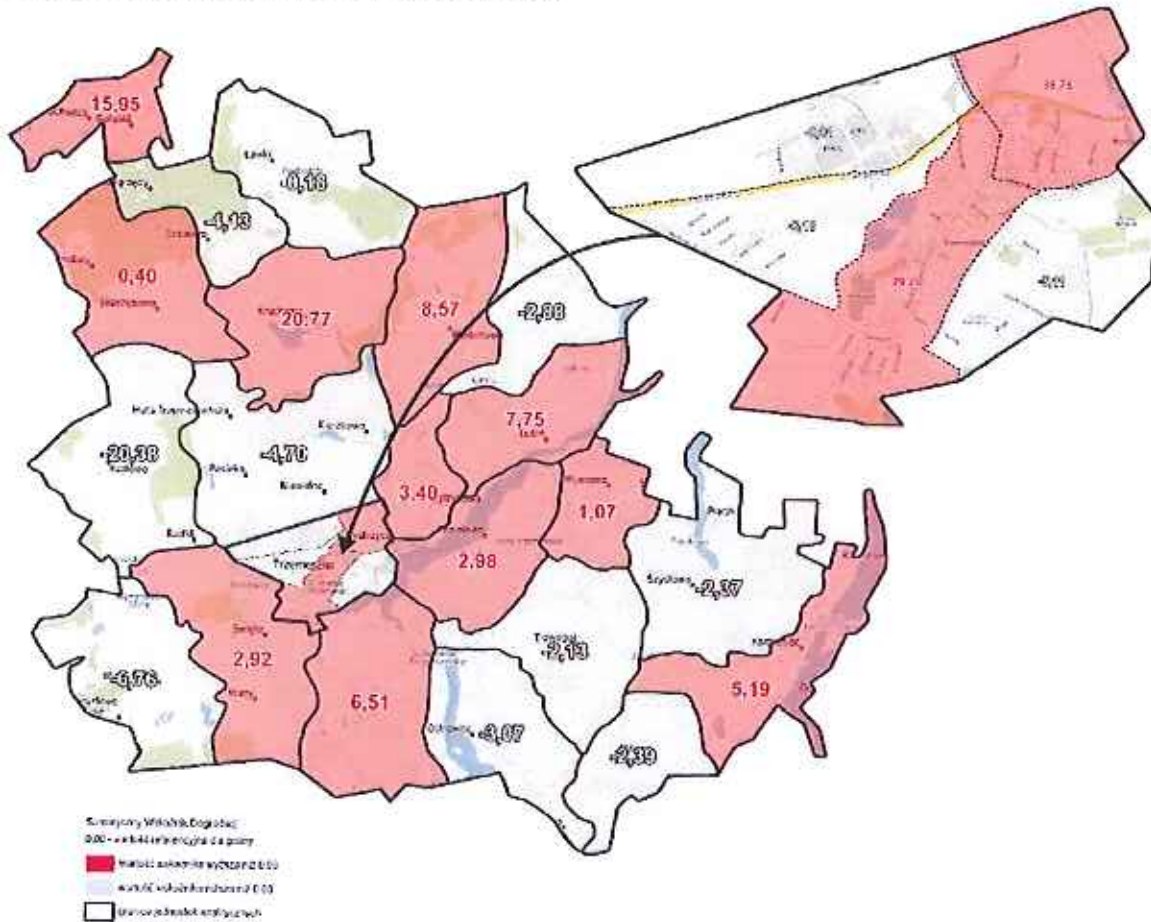
RYC. 13. UDZIAŁ OSÓB OBJĘTYCH PROCEDURĄ NIEBIESKIEJ KARTY W OGÓLNEJ LICZBIE MIESZKAŃCÓW

Źródło: opracowano na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzemesznie

2.3.5 SUMARYCZNY WSKAŹNIK DEGRADACJI

Ostatnim krokiem w badaniu sfery społecznej było wyznaczenie wartości sumarycznego wskaźnika degradacji zgodnie z metodologią opisaną we wstępie do niniejszego rozdziału. Obszaram analitycznym nadano wagi, odpowiadające procentowemu udziałowi ludności gminy zamieszkującej daną jednostkę, po czym pomnożono wartość wskaźnika sumarycznego przez wagę. Ważony sumaryczny wskaźnik degradacji informuje o poziomie natężenia negatywnych zjawisk społecznych na danym obszarze analitycznym. Im wyższa wartość wskaźnika, tym wyższe natężenie zjawisk. Wartości standaryzowanych wskaźników znajdują się w Załączniku 1.

RYC. 14. SUMARYCZNY WSKAŹNIK DEGRADACJI

Źródło: opracowanie własne

Jednostkami o najwyższym natężeniu negatywnych zjawisk społecznych są: Kruchowo (20,77), Gołębki (15,95), Wydartowo (8,57), Lubiń (7,75), Zieleń (6,51), Kamieniec (5,19), Cytrynowo (3,40), Popielewo (2,98), Miawy (2,92), Mijanowo (1,07), Jastrzębowo (0,40) oraz następujące jednostki analityczne z miasta Trzemeszno: B (38,75) i D (79,20). Z powyższej analizy wynika, iż obszarem o największej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych jest jednostka analityczna D.

2.4 SFERA GOSPODARCZA

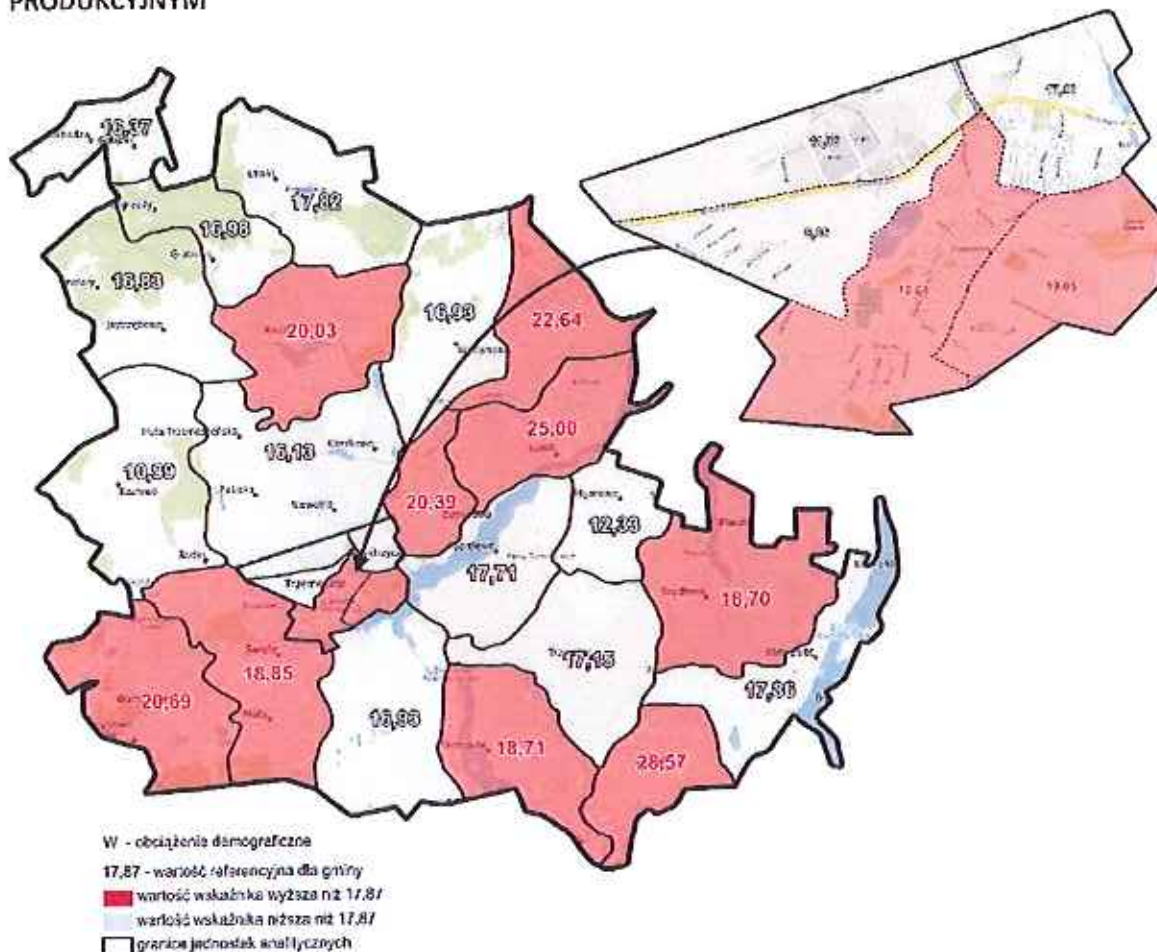
W celu identyfikacji problemów występujących w sferze gospodarczej gminy Trzemeszno, analizie poddano dwa wskaźniki. Pierwszy wskaźnik ukazuje udział osób w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym. Badany miernik jest wykorzystywany przy badaniu obciążenia demograficznego i obrazuje poziom dostępnych zasobów siły roboczej na rynku pracy. Im wyższy udział osób w wieku poprodukcyjnym tym bardziej obciążony jest system finansów publicznych. Drugim wskaźnikiem charakteryzującym sferę gospodarczą gminy i miasta Trzemeszno jest liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców danej jednostki analitycznej.

W gminie Trzemeszno na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada około 18 osób w wieku poprodukcyjnym. Sołectwami o największym udziale osób w wieku poprodukcyjnym są: Miawa (28,6), Lubiń (25,0), Duszno (22,6), Wymysłowo (20,7), Cytrynowo (20,4), Kruchowo (20,0), Miawy (18,9),

Ostrowite (18,7), Szydłowo (18,7) oraz Kamieniec (17,9). Na obszarze miasta Trzemeszno jednostkami o wysokim udziale osób w wieku poprodukcyjnym są jednostki E (19,1) oraz D (18,6).

RYC. 15. LICZBA OSÓB W WIEKU POPRODUKCYJNYM PRZYPADAJĄCA NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM

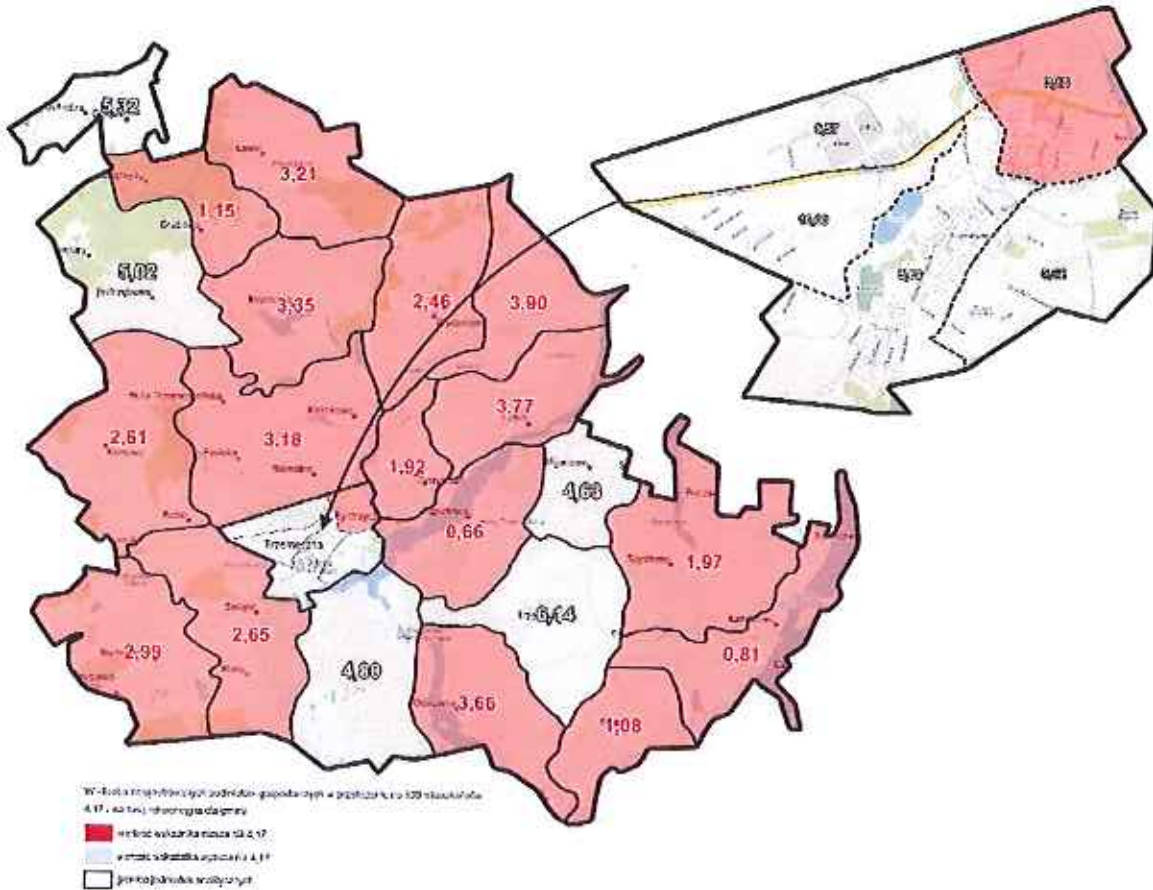

Źródło: opracowano na podstawie danych Urzędu Miejskiego Trzemeszno

Drugim wskaźnikiem w sferze gospodarczej jest liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Uwzględniono podmioty gospodarcze wpisane do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (przedsiębiorcy będący osobami fizycznymi). W gminie Trzemeszno na 100 mieszkańców przypadają około 4 podmioty gospodarcze wpisane do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Jednostki analityczne, dla których odnotowano wartości wskaźnika niższe niż wartość referencyjna to: Popielewo (0,66), Kamieniec (0,81), Miława (1,08), Grabowo (1,15), Cytrynowo (1,92), Szydłowo (1,97), Wydartowo (2,46), Kozłowo (2,61), Miaty (2,65), Wymysłowo (2,99), Niewolno (3,18), Ławki (3,21), Kruchowo (3,35), Ostrowite (3,66), Lubiń (3,77) oraz Dusznno (3,90). Na terenie miasta jednostką o niskim poziomie przedsiębiorczości wśród mieszkańców jest jednostka B (3,18).

RYC. 16. LICZBA OSÓB FIZYCZNYCH PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ I SPÓŁEK CYWILNYCH W PRZELICZENIU NA 100 MIESZKAŃCÓW

Źródło: opracowano na podstawie CEiDG

2.5 SFERA TECHNICZNA

Historia miasta Trzemeszno sięga czasów wczesnego średniowiecza i związana jest z lokacją klasztoru kanoników regularnych św. Augustyna, który został ufundowany przez Bolesława Krzywoustego. W średniowieczu Trzemeszno pełniło ważną funkcję na mapie politycznej i kulturalnej kraju, a prawa miejskie otrzymało w XIV wieku. Największy rozwój miasta nastąpił w XVIII wieku za sprawą opata klasztoru kanoników regularnych – Michała Kosmowskiego, który przyczynił się do powstania takich obiektów jak: Alumnat, Szpital św. Łazarza, czy browar klasztorny.

Nie budzi wątpliwości fakt, iż gmina Trzemeszno charakteryzuje się bogatym dziedzictwem historycznym i kulturowym. Na terenie gminy Trzemeszno znajduje się 18 zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru Narodowego Instytutu Dziedzictwa oraz 605 obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków. W rozumieniu ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami², zabytkiem jest nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich część lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową. Do rejestru zabytków wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez

² Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz. U. 2016 poz. 1887)

Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków lub na wniosek właściciela lub użytkownika wieczystego zabytku. Natomiast gminna ewidencja zabytków, poza obiektami znajdującymi się w rejestrze Narodowego Instytutu Dziedzictwa, uwzględnia inne obiekty zabytkowe wskazane przez burmistrza w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, co w konsekwencji czyni z niej zbiór zabytków znacznie szerszy niż rejestr Narodowego Instytutu Dziedzictwa.

Obiekty znajdujące się w rejestrze zabytków zlokalizowane są na 7 obszarach analitycznych: jednostki D w Trzemesznie, Duszna, Kamieńca, Kruchowa, Lubinia, Szydłowa oraz Wydartowa.

TAB. 4. WYKAZ OBIEKTÓW WPISANYCH DO REJESTRU NARODOWEGO INSTYTUTU DZIEDZICTWA

Miejscowość	Nazwa budynku	Numer z rejestru	Ocena stanu zachowania
Dusznno	Zespół kościoła parafialnego rzymskokatolickiego pw. św. Doroty: a) Kościół, 1865 r. b) Brama-dzwonnica, 1865 r. c) Cmentarz przykościelny, 1865 r.	51/Wlkp/A z 12.03.2001 r.	Wymaga podjęcia prac: drobne naprawy
Kamleniec	Kościół parafialny rzymskokatolicki pw. Św. Jakub Starszego, 1722-1724 r.	A/272/1 z 09.09.1991 r.	Wymaga podjęcia pracy: drobne naprawy
Kruchowo	Zespół dworski: a) Dwór, 1582 r., przebud. ok. 1766 r. b) Park, XX w.	A/486/1-2 z 21.04.1997 r.	Wymaga podjęcia prac: remont kapitalny
Lubiń	Zespół dworski: a) Dwór, XVIII-XIX w. b) Park, XIX w.	921/Wlkp/A z 31.12.2013 r.	Wymaga podjęcia prac: drobne naprawy
Szydłowo	Zespół kościoła parafialnego rzymskokatolickiego pw. Najśw. Imienia Jezus, NMP i św. Józefa, z 1795 r.	A/517/1 z 22.12.1988 r.	Wymaga podjęcia prac: drobne naprawy
Szydłowo	Spichlerz, XIX w.	A/144 z 15.06.1985 r.	Wymaga podjęcia prac: drobne naprawy
Trzemeszno	Zespół kościoła klasztorного kanoników regularnych, ob. Parafialnego rzymskokatolickiego pw. Wniebowzięcia NMP	A/443 z 06.07.1960 r.	Wymaga podjęcia prac: remont zabezpieczający
Trzemeszno	Alumnat z kaplicą zw. Collegium Tremesnensis, ob. Wikariat, 1773-1775 r.	A/444 z 06.07.1960 r.	Wymaga podjęcia prac: drobne naprawy
Trzemeszno	Zespół szpitala św. Łazarza: a) Szpital św. Łazarza, 1787-1791 r. b) Oficyna północna, 1787-1791 r. c) Oficyna południowa, 1787-1791 r.	A/445 z 06.07.1960 r.	Nie wymaga podjęcia prac
Trzemeszno	Zespół browaru: a) Browar, budynek mieszkalny, XVIII w. b) Park, XIX w. c) Lodownia, XIX w.	60/Wlkp/A z 28.06.2001 r.	Wymaga podjęcia prac: remont kapitalny
Trzemeszno	Wieża ciśnień, 1906-1908 r.	A/406/1-2 z 14.04.1994 r.	Nie wymaga podjęcia prac
Wydartowo	Kuźnia, 1856 r.	82/Wlkp/A z 21.02.2002 r.	Wymaga podjęcia prac: remont kapitalny

Źródło: opracowano na podstawie danych Narodowego Instytutu Dziedzictwa

W „Programie Opieki nad Zabytkami miasta i gminy Trzemeszno na lata 2014-2017”, na podstawie rozeznania terenowego, stan 2 zabytków określono jako bardzo dobry, w przypadku pozostałych obiektów wskazano na potrzebę podjęcia prac konserwatorsko-remontowych. Stan poszczególnych obiektów wskazano w powyższej tabeli. Jako obiekty kwalifikujące się do objęcia remontem kapitalnym

w trybie pilnym wskazano: kuźnię w Wydartowie, dwór w Kruchowie wraz z parkiem podworskim oraz zespół browaru w Trzemesznie wraz z parkiem.

W „Programie..” określa się także stan zachowania obiektów zabytkowych wpisanych do gminnej ewidencji zabytków. W przedmiotowym dokumencie dokonano podziału zabytków według pięciostopniowej skali oceniającej stan zachowania obiektów zabytkowych.

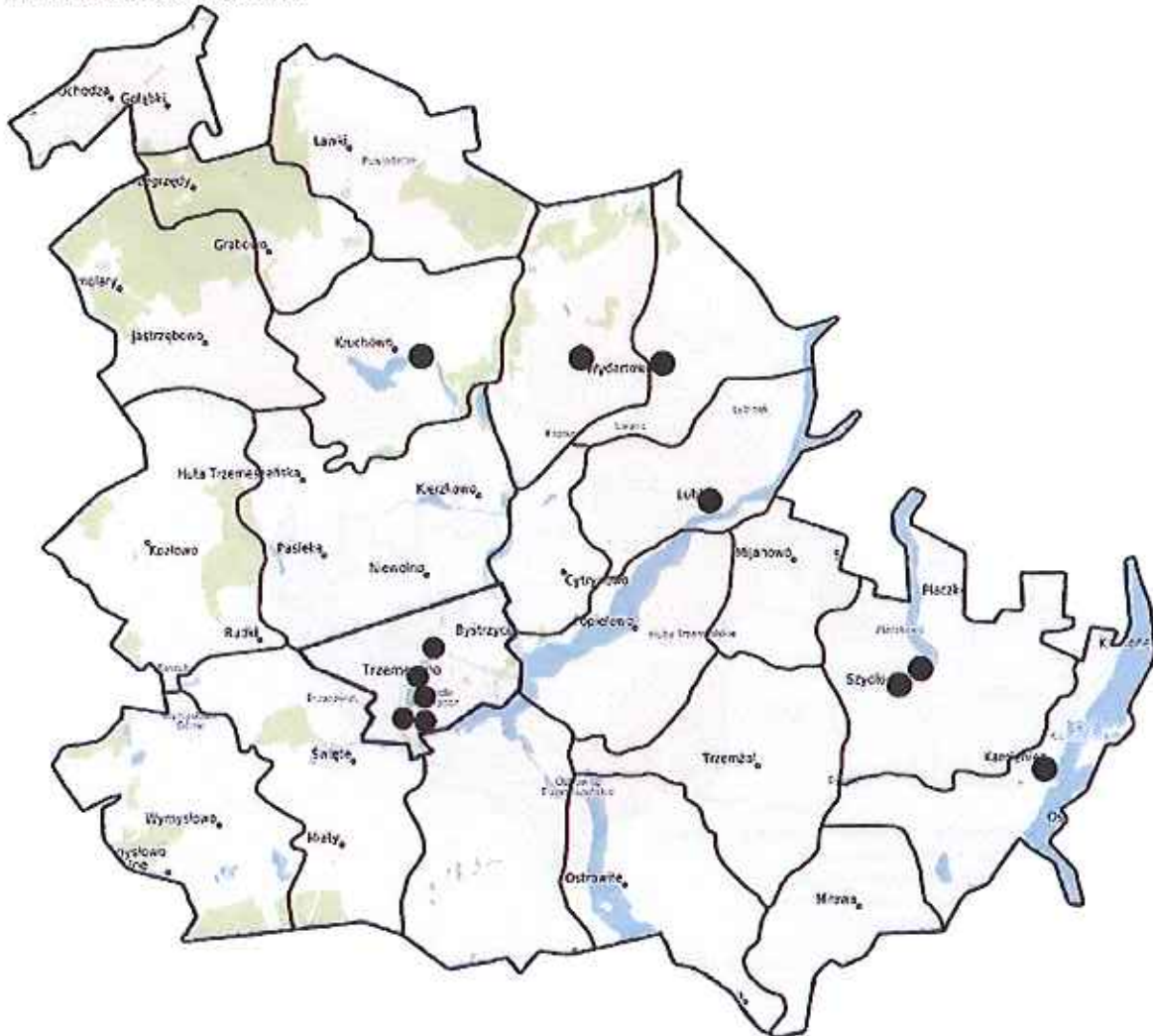
TAB. 5. OCENA STANU ZACHOWANIA OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH WPISANYCH DO GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW

Ocena stanu zachowania	Stan zachowania [%]
Obiekty w bardzo dobrym stanie zachowania	8,50
Obiekty w dobrym stanie zachowania	72,27
Obiekty w dostatecznym stanie zachowania	6,89
Obiekty w złym stanie zachowania	10,10
Obiekty w bardzo złym stanie zachowania	2,24

Źródło: Program Opieki nad Zabytkami miasta i gminy Trzemeszno na lata 2014-2017

Jak wskazują przedstawione w powyższej tabeli dane, większość obiektów zabytkowych na terenie miasta i gminy Trzemeszno znajduje się w dobrym lub bardzo dobrym stanie technicznym. Prowadzone są liczne działania mające na celu poprawienie stanu technicznego tych obiektów, lecz ograniczają się w większości do: malowania fasad oraz wymiany stolarki okiennej. Obecnie w gminnej ewidencji zabytków widnieje 605 obiektów, w tym dla około 80 z nich określa się stan zachowania jako wymagający natychmiastowej interwencji. W ostatnich latach wykreślono 2 budynki z ewidencji wojewódzkiej ze względu na katastrofalny stan techniczny.

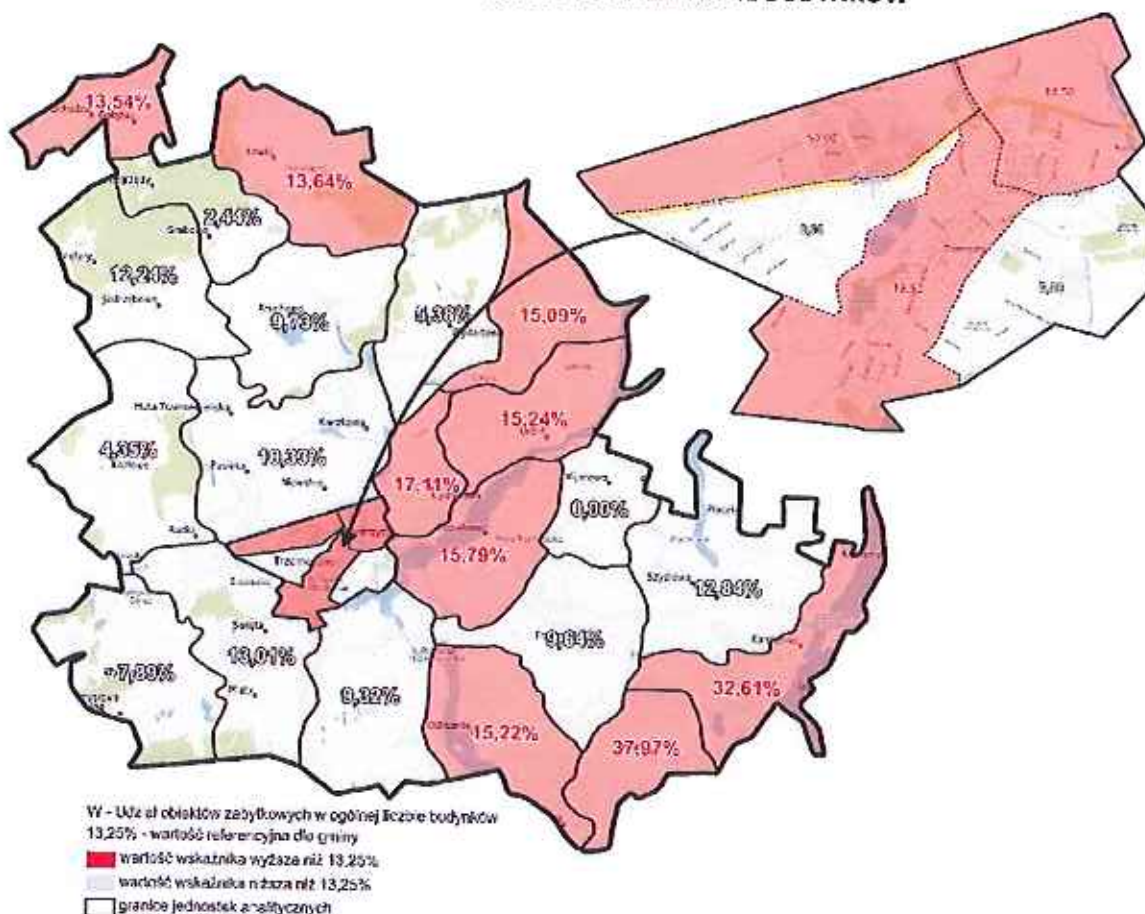
Na poniższej grafice przedstawiono lokalizację obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru Narodowego Instytutu Dziedzictwa. Największa liczba zabytków (5) wpisanych do rejestru znajduje się w granicach administracyjnych miasta Trzemeszno. Są to: zespół kościoła klasztorного kanoników regularnych pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny i św. Michała Archanioła, Alumnat wraz z kaplicą, zespół szpitala św. Łazarza, zespół browaru klasztorного oraz wieża ciśnień. W sołectwie Szydłowo zlokalizowane są dwa obiekty zabytkowe: zespół kościoła parafialnego pw. Najświętszego Imienia Jezus, Najświętszej Maryi Panny i św. Józefa. W sołectwach: Dusznó, Kamieniec, Kruchowo, Lubień oraz Wydartowo zlokalizowane są pojedyncze obiekty lub zespoły obiektów wpisanych do rejestru Narodowego Instytutu Dziedzictwa.

RYC. 17. ROZMIESZCZENIE OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH WPISANYCH DO REJESTRU NARODOWEGO INSTYTUTU DZIEDZICTWA

Źródło: opracowano na podstawie danych Narodowego Instytutu Dziedzictwa

Wyżej wymienione wartości uzupełnione zostały poprzez badanie wskaźnikowe, które określiło udział obiektów zabytkowych (wpisanych do gminnej ewidencji zabytków) w ogólnej liczbie budynków znajdujących się na obszarze danej jednostki analitycznej. Pozwoliło to na wytypowanie jednostek o potencjalnie największym zagrożeniu powstałym wskutek użytkowania budynków w złym stanie technicznym.

Na obszarze miasta i gminy Trzemeszno udział budynków zabytkowych w ogólnej liczbie budynków wynosi 13,25%. Wartości wskaźnika przewyższające wartość referencyjną odnotowano w przypadku następujących sołectw: Milawa (38,0%), Kamieniec (32,6%), Cytrynowo (17,1%), Popielewo (15,8%), Lubiń (15,2%), Ostrowite (15,2%), Duszno (15,1%), Ławki (13,6%) oraz Gołąbki (13,5%). Na obszarze miasta Trzemeszno wysoki odsetek budynków zabytkowych w ogólnej liczbie budynków odnotowano na obszarze: jednostki analitycznej A (50,0%), jednostki analitycznej D (19,9%) oraz jednostki analitycznej B (14,5%). Należy odnotować, iż w granicach jednostki analitycznej D znajduje się aż 238 budynków zabytkowych, które stanowią niemal 40% wszystkich obiektów tego typu w gminie.

RYC. 18. UDZIAŁ OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH W OGÓLNEJ LICZBIE BUDYNKÓW

Źródło: opracowano na podstawie danych Urzędu Miejskiego Trzemeszna

2.6 SFERA ŚRODOWISKOWA

Gmina Trzemeszno prowadzi liczne działania informacyjne, mające na celu zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców miasta i gminy. Porównując wartości osiągniętych poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia odpadów oraz ograniczania masy odpadów ulegających biodegradacji kierowanych do składowania, określonych w Rozporządzeniach Ministra Środowiska³, można zaobserwować, iż działania te przynoszą oczekiwany skutek (tab. 6).

Poziom świadomości ekologicznej mieszkańców miasta i gminy Trzemeszno badano za pomocą wskaźnika określającego udział osób prowadzących selektywną zbiórkę odpadów w ogólnej liczbie mieszkańców. Wskaźnik ma charakter destymulacyjny, co oznacza, iż wartości niższe niż wartość referencyjna wskazują na występowanie problemu w jego zakresie. Z przeprowadzonych obliczeń wynika, iż selektywną zbiórkę odpadów prowadzi 81,4% wszystkich mieszkańców gminy Trzemeszno (ryc. 19).

³ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 maja 2012 roku w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz. U. z 2012 r. poz. 645) oraz Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2012 r. w sprawie poziomów ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów (Dz. U. z 2012 r. poz. 676)

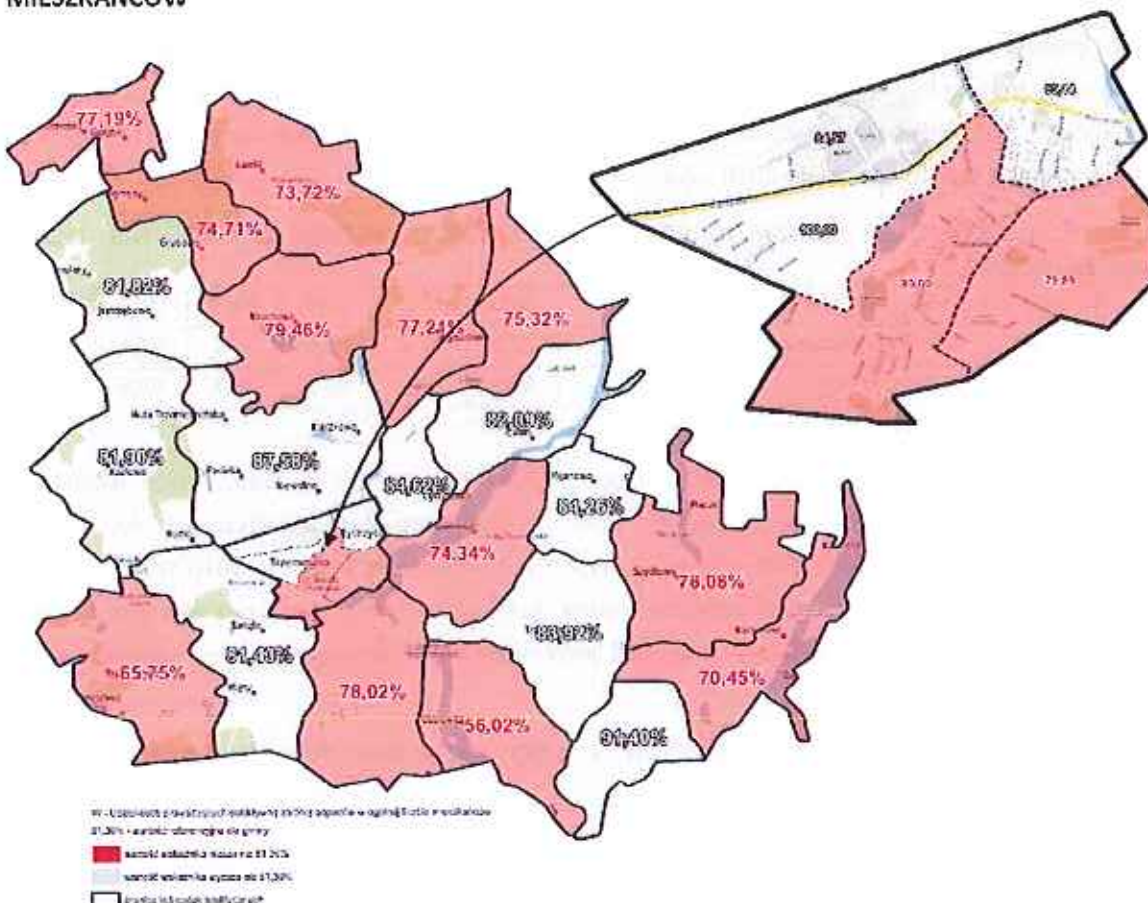

TAB. 6. OSIĄGNIĘTE POZIOMY RECYKLINGU, PRZYGOTOWANIA DO PONOWNEGO UŻYCIA I ODZYSKU INNYMI METODAMI ORAZ OGRANICZANIA MASY ODPADÓW KOMUNALNYCH ULEGAJĄCYCH BIODEGRADACJI PRZEKAZYWANYCH DO SKŁADOWANIA

Rodzaj poziomu do osiągnięcia	Osiągnięty poziom (rok 2015)	Wymagany poziom (rok 2015)	Osiągnięty poziom (rok 2012)	Wymagany poziom (rok 2012)
Recyklingu, przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła	29%	16%	12,55%	10%
Recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami, innych odpadów niż niebezpieczne: odpadów budowlanych i rozbiórkowych	100%	40%	93,92%	30%
Ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania	142,58%	50%	99,75%	75%

Źródło: opracowano na podstawie danych Urzędu Miejskiego Trzemeszna

RYC. 19. UDZIAŁ OSÓB PROWADZĄCYCH SELEKTYWNA ZBIÓRKĘ ODPADÓW W OGÓLNEJ LICZBIE MIESZKAŃCÓW

Źródło: opracowano na podstawie danych Urzędu Miejskiego Trzemeszna

Odsetkiem osób prowadzących selektywną zbiórkę odpadów niższym niż wartość referencyjna charakteryzują się sołectwa: Ostrowite (56,02%), Wymysłowo (65,75%), Kamleniec (70,45%), Ławki (73,72%), Popielewo (74,34%), Grabowo (74,71%), Duszno (75,32%), Gołąbki (77,19%), Wydartowo (77,21%), Zieleń (78,02%), Szydłowo (78,08%) oraz Kruchowo (79,46%). Na obszarze miasta

Trzemeszno stan kryzysowy w sferze środowiskowej zdiagnozowano w obrębie dwóch jednostek analitycznych: D (80,09%) oraz E (79,89%).

2.7 SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

Zagospodarowanie przestrzenne stanowi jeden z najważniejszych czynników rozwojowych miast i gmin. Prowadzenie polityki rozwoju wymaga od władz samorządowych umiejętnego gospodarowania dostępnymi zasobami oraz uwzględniania aspektów: społecznych, funkcjonalno-przestrzennych i środowiskowych. Przestrzeń, zwłaszcza na obszarze miast, jest dobrem mocno ograniczonym, więc kluczowe jest jej efektywne wykorzystanie. Starannie przemyślana i zaplanowana przestrzeń miejska, w tym przede wszystkim dostępność do infrastruktury technicznej, społecznej i rekreacyjnej ma decydujący wpływ na poziom życia mieszkańców.

2.7.1 INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Wysoka dostępność sieci i urządzeń infrastruktury technicznej wpływa pozytywnie na jakość życia mieszkańców Trzemeszna. Dostęp do sieci wodociągowej na obszarze miejskim ma 97,1% mieszkańców i utrzymuje się na względnie stałym poziomie od 2010 roku. W ostatnich latach gmina prowadzi działania inwestycyjne w tym zakresie na obszarze wiejskim. Dostęp do sieci wodociągowej w 2015 roku na obszarze wiejskim miało 95,9% mieszkańców, co stanowi wzrost o 12,8 punktu procentowego w porównaniu do 2010 roku.

TAB. 7. UDZIAŁ OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z SIECI WODOCIĄGOWEJ W OGÓLNEJ LICZBIE MIESZKAŃCÓW

Korzystający z wodociągów w ogóle ludności [%]	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Miasto Trzemeszno	97,2	97,2	96,9	96,9	97,1	97,1
Obszar wiejski	83,1	83,1	84,2	85,1	95,9	95,9

Źródło: opracowano na podstawie danych Banku Danych Lokalnych

Poza inwestycjami w rozwój sieci wodociągowej gmina Trzemeszno prowadzi także działalność inwestycyjną w rozwój sieci kanalizacyjnej. Obecnie dostęp do sieci kanalizacyjnej na obszarze miejskim Trzemeszna posiada 94% mieszkańców, co w porównaniu z rokiem 2010 stanowi wzrost o 15,7 punktu procentowego. Jednocześnie można wskazać na konieczność prowadzenia dalszych inwestycji w tym zakresie na obszarze wiejskim, gdyż siecią kanalizacyjną objętą jest zaledwie 40,2% mieszkańców.

TAB. 8. UDZIAŁ OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z SIECI KANALIZACYJNEJ W OGÓLNEJ LICZBIE MIESZKAŃCÓW

Korzystający z kanalizacji w ogóle ludności [%]	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Miasto Trzemeszno	78,3	78,5	78,5	79,4	93,9	94
Obszar wiejski	27,3	27,4	35,2	39,2	39,3	40,2

Źródło: opracowano na podstawie danych Banku Danych Lokalnych

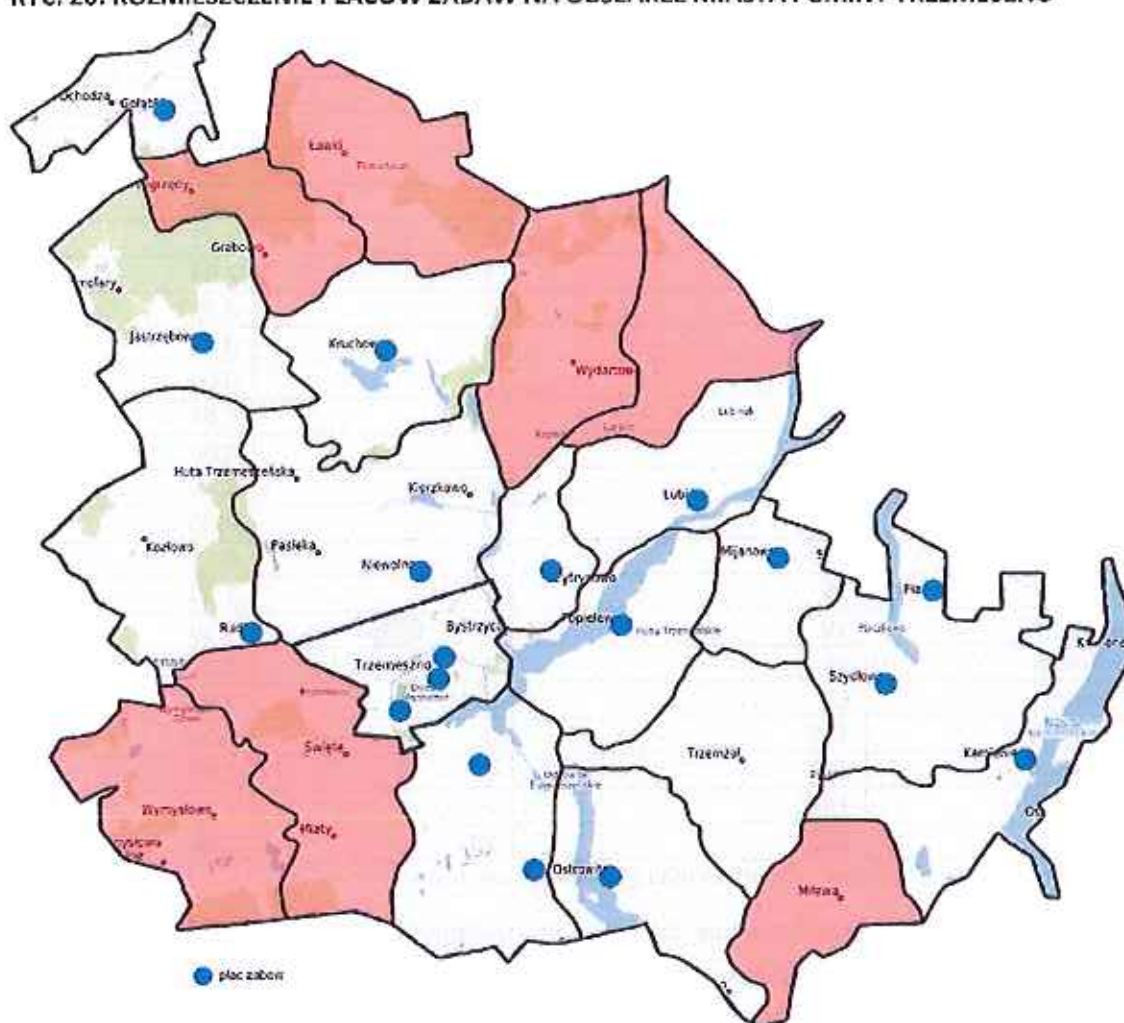

2.7.2 INFRASTRUKTURA SPORTOWO-REKREACYJNA

Zgodnie z tezą stawianą przez W. Chudego⁴ rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej pozytywnie wpływa na stan zdrowia mieszkańców oraz ich kondycję fizyczną. Rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna wpływa pozytywnie również na atrakcyjność obszaru pod względem spędzania wolnego czasu i sprzyja rozwojowi lokalnemu. Na potrzeby niniejszej diagnozy analizie poddano rozmieszczenie obiektów sportowych oraz placów zabaw na terenie gminy Trzemeszno.

Na obszarze gminy Trzemeszno zlokalizowanych jest 18 ogólnodostępnych placów zabaw dla dzieci, w tym 3 znajdują się na obszarze miejskim. Na poniższej mapie kolorem czerwonym oznaczono sołectwa, w których nie znajduje się ani jeden plac zabaw. Na obszarze miejskim place zabaw znajdują się na terenie następujących jednostek analitycznych: B (ul. Piastowska), D (ul. Mickiewicza) oraz E (ul. Toruńska) (ryc. 20).

RYC. 20. ROZMIESZCZENIE PLACÓW ZABAW NA OBSZARZE MIASTA I GMINY TRZEMESZNO

Źródło: opracowano na podstawie danych Urzędu Miejskiego Trzemeszna

⁴ W. Chudy, Infrastruktura sportowo-rekreacyjna warunkiem rozwoju aktywności ruchowej społeczeństwa na przykładzie województwa małopolskiego i śląskiego, 2013.

W celu uzupełnienia analizy rozmieszczenia placów zabaw na terenie gminy Trzemeszno przeprowadzono także badanie wskaźnikowe. Określono liczbę placów zabaw przypadających na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym (w wieku 0-17 lat). Wartości wskaźników przedstawiono w poniższej tabeli (tab. 9). Na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w gminie przypada 0,56 placu zabaw. Jednostkami, dla których odnotowano wartości wskaźnika niższe niż wartość referencyjna są: Jednostka A, Jednostka B, Jednostka C, Jednostka D, Jednostka E, Duszno, Grabowo, Ławki, Miaty, Miława, Trzemżał, Wydartowo oraz Wymysłowo.

TAB. 9. LICZBA PLACÓW ZABAW PRZYPADAJĄCYCH NA 100 OSÓB W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM

Jednostka analityczna	Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	Liczba placów zabaw	Wartość wskaźnika
Jednostka A	28	0	0,00
Jednostka B	577	1	0,17
Jednostka C	44	0	0,00
Jednostka D	796	1	0,13
Jednostka E	183	1	0,55
Cytrynowo	32	1	3,13
Duszno	12	0	0,00
Gołębki	64	1	1,56
Grabowo	25	0	0,00
Jastrzębowo	76	1	1,32
Kamieniec	49	1	2,04
Kruchowo	177	1	0,56
Kozłowo	132	1	0,76
Ławki	37	0	0,00
Lubiń	49	1	2,04
Miaty	87	0	0,00
Mijanowo	26	1	3,85
Miława	21	0	0,00
Niewolno	160	1	0,63
Ostrowite	26	1	3,85
Popielewo	39	1	2,56
Szydłowo	95	2	2,11
Trzemżał	62	0	0,00
Wydartowo	121	0	0,00
Wymysłowo	120	0	0,00
Zieleń	169	2	1,18
GMINA	3207	18	0,56

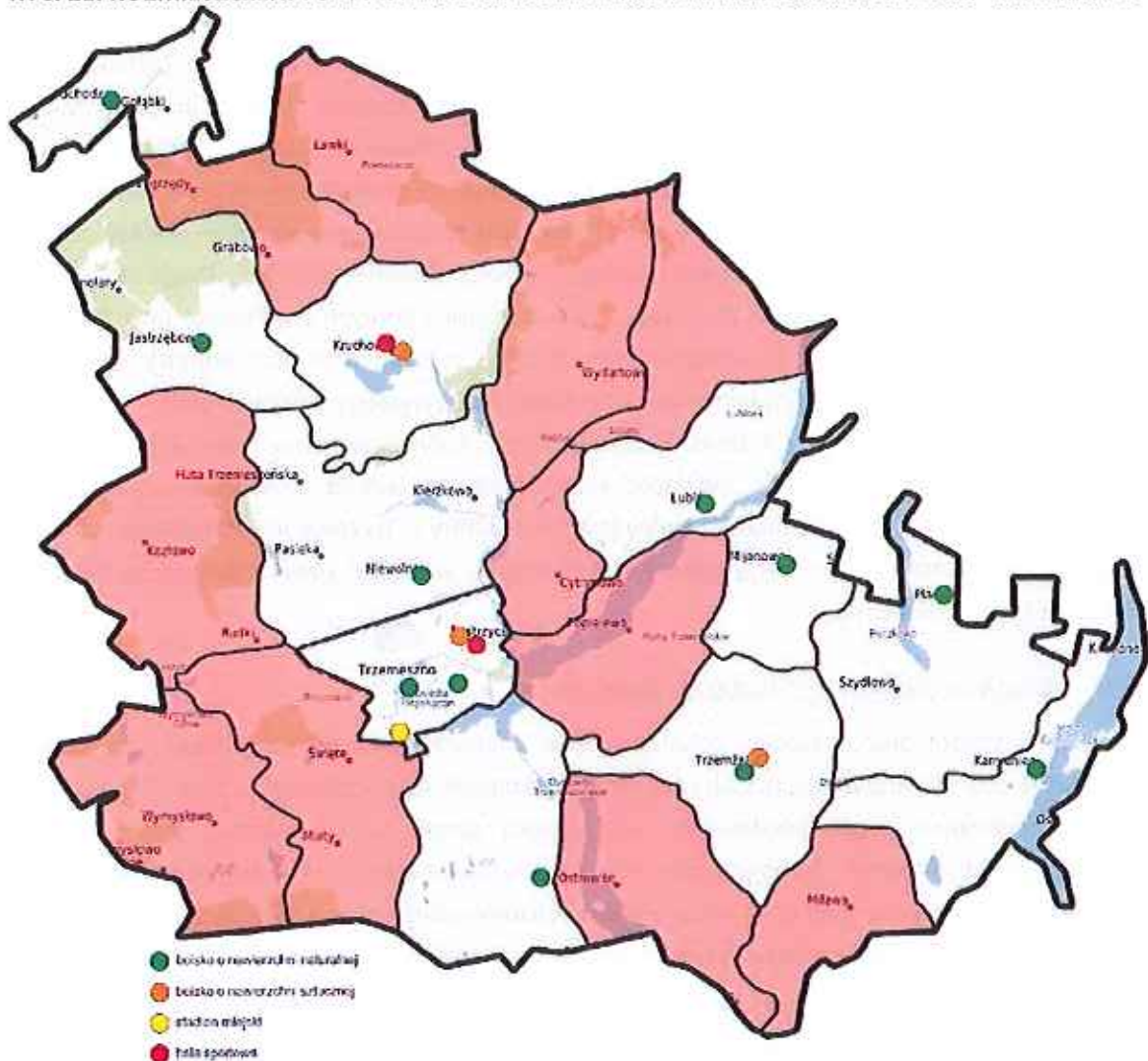
Źródło: opracowano na podstawie danych Urzędu Miejskiego Trzemeszno

W ramach analizy rozmieszczenia obiektów infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, sprawdzono również lokalizację obiektów sportowych na obszarze gminy. Wyróżniono 4 typy obiektów: boiska o nawierzchni naturalnej, boiska o nawierzchni sztucznej, hale sportowe oraz stadion miejski. Na obszarze całej gminy Trzemeszno zlokalizowanych jest 13 obiektów sportowych, w tym 5 mieści się na obszarze miejskim. W mieście Trzemeszno zlokalizowane są: 2 boiska o nawierzchni naturalnej, 1 boisko typu orlik, 1 hala widowiskowo-sportowa oraz stadion miejski. Na poniższej mapie kolorem czerwonym oznaczono sołectwa, w których nie występują obiekty sportowe. Należy jednak odnotować, iż duża część obiektów sportowych znajduje się w złym stanie technicznym lub ich

nawierzchnia nie nadaje się do dalszego użytkowania. Obiektami sportowymi znajdującymi się w dobrym stanie technicznym są: sala widowiskowo-sportowa w Trzemesznie wraz z boiskami zlokalizowanymi w okolicy, hala sportowa w Kruchowie wraz z boiskiem oraz hala sportowa w Trzemżalu.

RYC. 21. ROZMIESZCZENIE OBIEKTÓW SPORTOWYCH NA OBSZARZE MIASTA I GMINY TRZEMESZNO

Źródło: opracowano na podstawie danych Urzędu Miejskiego Trzemeszna

2.7.3 INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Uzupełnieniem analizy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej miasta i gminy Trzemeszno będzie analiza występowania i dostępności obiektów użyteczności publicznej. Przez elementy infrastruktury społecznej rozumie się usługi z zakresu: edukacji, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, kultury, turystyki oraz rekreacji. Wysoka dostępność obiektów infrastruktury społecznej pozwala na zaspokojenie socjalnych, kulturalnych oraz edukacyjnych potrzeb ludności. W przypadku miasta i gminy Trzemeszno znaczna część obiektów infrastruktury społecznej zlokalizowana jest na obszarze miejskim, szczególnie w rejonie centrum.

Wysoka dostępność placówek edukacyjnych wpływa na poziom edukacji w gminie i rozwój społeczny młodych mieszkańców gminy. Na obszarze gminy Trzemeszno zlokalizowane są liczne placówki świadczące usługi edukacyjno-wychowawcze, w tym: przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, licea oraz szkoły zawodowe. Łącznie na obszarze gminy funkcjonuje 8 publicznych placówek edukacyjnych, z czego 3 funkcjonują w ramach zespołów szkół. Poza obszarem miejskim funkcjonują dwa zespoły szkół (szkoła podstawowa i gimnazjum) w Trzemżalu i Kruchowie.

W zakresie ochrony zdrowia w Trzemesznie funkcjonują dwa Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej oraz trzy apteki. Wymienione wyżej placówki funkcjonują na obszarze miejskim. Miasto Trzemeszno zapewnia mieszkańcom gminy jedynie podstawowe usługi medyczne. Usługi specjalistyczne i szerszy zakres podstawowych usług medycznych realizowany jest przez mieszkańców w Gnieźnie i Poznaniu. Na obszarze miejskim Trzemeszno zlokalizowane są także obiekty pomocy społecznej: Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Placówek Wsparcia Rodziny „Droga do Domu”, Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami i Chorych Psychicznie oraz Placówka Wsparcia Dziennego. Dostęp do specjalistycznych usług opiekuńczych oraz pomocy społecznej, pozytywnie wpływa na rozwiązywanie problemów społecznych występujących w gminie.

Na poziom atrakcyjności turystyczno-kulturalnej wpływa zarówno atrakcyjność wizualna miasta i gminy, jak i dostęp do obiektów infrastruktury społecznej. Podstawowym ośrodkiem organizującym życie kulturalne miasta i gminy jest Dom Kultury w Trzemesznie. Poza Domem Kultury działania mające na celu promocję kultury w Trzemesznie prowadzi również Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Trzemeszno.

2.8 GRANICE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO

Zgodnie z przytoczoną wcześniej definicją obszar zdegradowany tworzą obszary, na których zdiagnozowano stan kryzysowy, tj. stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych przy jednoczesnym współwystępowaniu negatywnych zjawisk w co najmniej jednej ze sfer: gospodarczej, technicznej, środowiskowej lub przestrzenno-funkcjonalnej. Na podstawie analizy wskaźnikowej w sferze społecznej oraz analizy ilościowo-jakościowej pozostałych sfer wskazano jednostki analityczne, które tworzą obszar zdegradowany w gminie Trzemeszno.

TAB. 10. WSPÓŁWYSTĘPOWANIE NEGATYWNYCH ZJAWISK W GMINIE TRZEMESZNO

Jednostka analityczna	Sumaryczny wskaźnik degradacji	Sfera gospodarcza [tak/nie]	Sfera środowiskowa [tak/nie]	Sfera techniczna [tak/nie]	Sfera przestrzenno-funkcjonalna [tak/nie]
Jednostka D	79,20	TAK	TAK	TAK	TAK
Jednostka B	38,75	NIE	NIE	TAK	TAK
Kruchowo	20,77	TAK	TAK	NIE	NIE
Goląbki	15,95	NIE	TAK	TAK	NIE
Wydartowo	8,57	NIE	TAK	NIE	TAK
Lubiń	7,75	TAK	NIE	TAK	TAK
Zieleń	6,51	NIE	TAK	NIE	NIE
Kamieniec	5,19	NIE	TAK	TAK	NIE
Cytrynowo	3,40	TAK	NIE	TAK	TAK
Poplefowo	2,98	NIE	TAK	TAK	TAK
Miaty	2,92	TAK	NIE	NIE	TAK
Mijanowo	1,07	NIE	NIE	NIE	TAK
Jastrzębowo	0,40	NIE	NIE	NIE	NIE

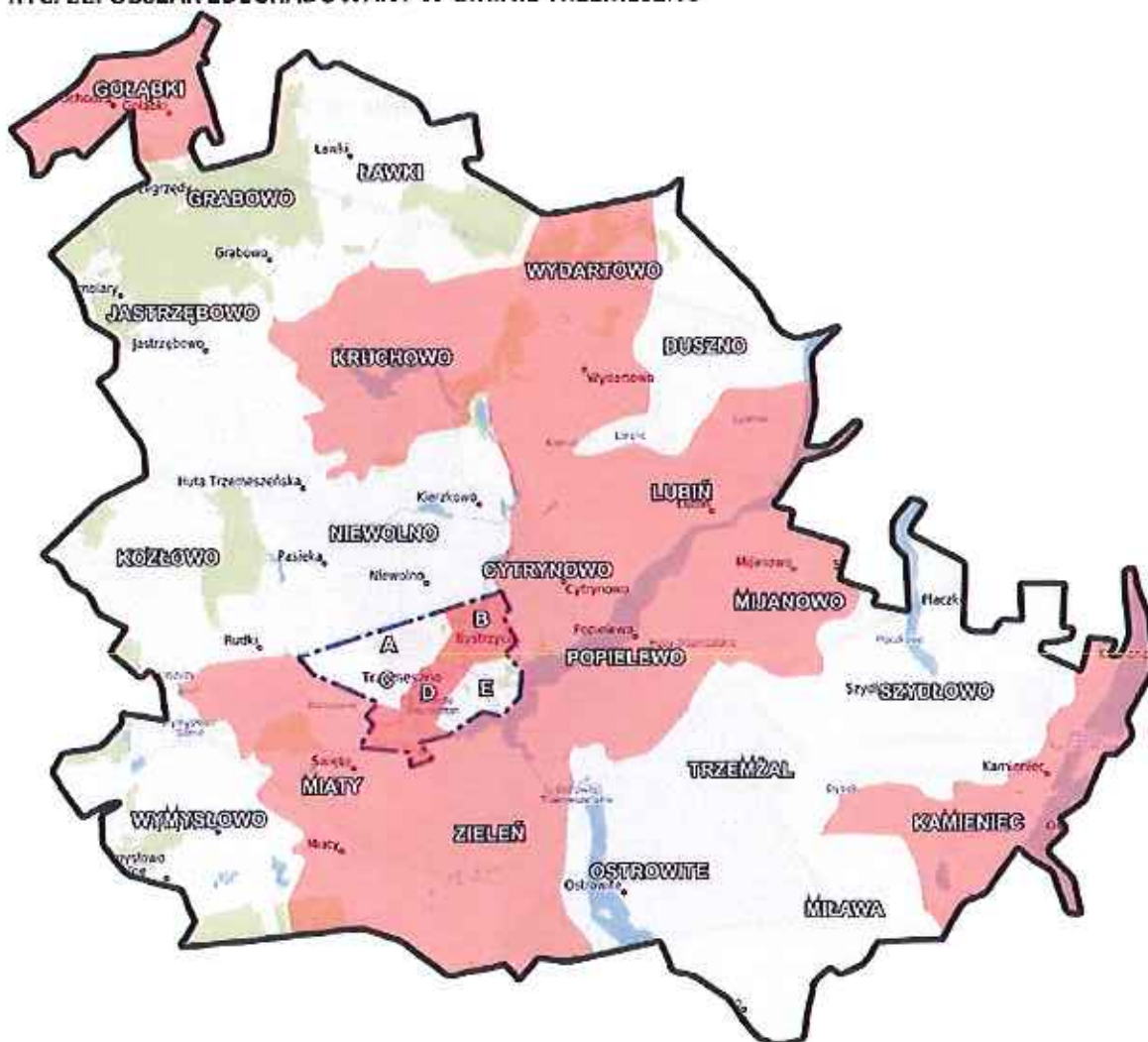
Źródło: opracowanie własne

W powyższej tabeli przedstawiono jednostki analityczne, dla których zdiagnozowano większe niż przeciętne w gminie natężenie negatywnych zjawisk społecznych (wartość sumarycznego wskaźnika degradacji jest większa niż 0) i wskazano czy współwystępują problemy w pozostałych sferach.

Niemal we wszystkich jednostkach analitycznych, dla których sumaryczny wskaźnik degradacji przyjmuje wartości dodatnie, wraz z problemami społecznymi współwystępują problemy w pozostałych sferach. W przypadku jednostki analitycznej „D” zidentyfikowano nawet występowanie problemów w zakresie wszystkich badanych zjawisk w sferach Innych niż społeczna. Jedynym sołectwem, dla którego stwierdzono ponadprzeciętne natężenie negatywnych zjawisk społecznych, jednak nie stwierdzono występowania problemów w innych sferach niż społeczna jest Jastrzębowo. W związku z powyższym w granice obszaru zdegradowanego wchodzi następujące jednostki analityczne: jednostka D, jednostka B, Kruchowo, Gołąbki, Wydartowo, Lubiń, Zieleń, Kamieniec, Cytrynowo, Popielewo, Miaty oraz Mijanowo. Wyznaczony obszar zdegradowany obejmuje powierzchnię 70,5 km² (40% ogólnej powierzchni gminy) i zamieszkiwany jest przez 10327 osób (69,7% wszystkich mieszkańców gminy), co znacznie przekracza kryteria zawarte w Wytocznych (20% powierzchni gminy i maksymalnie 30% mieszkańców gminy).

RYC. 22. OBSZAR ZDEGRADOWANY W GMINIE TRZEMESZNO

Źródło: opracowanie własne

3. OBSZAR REWITALIZACJI

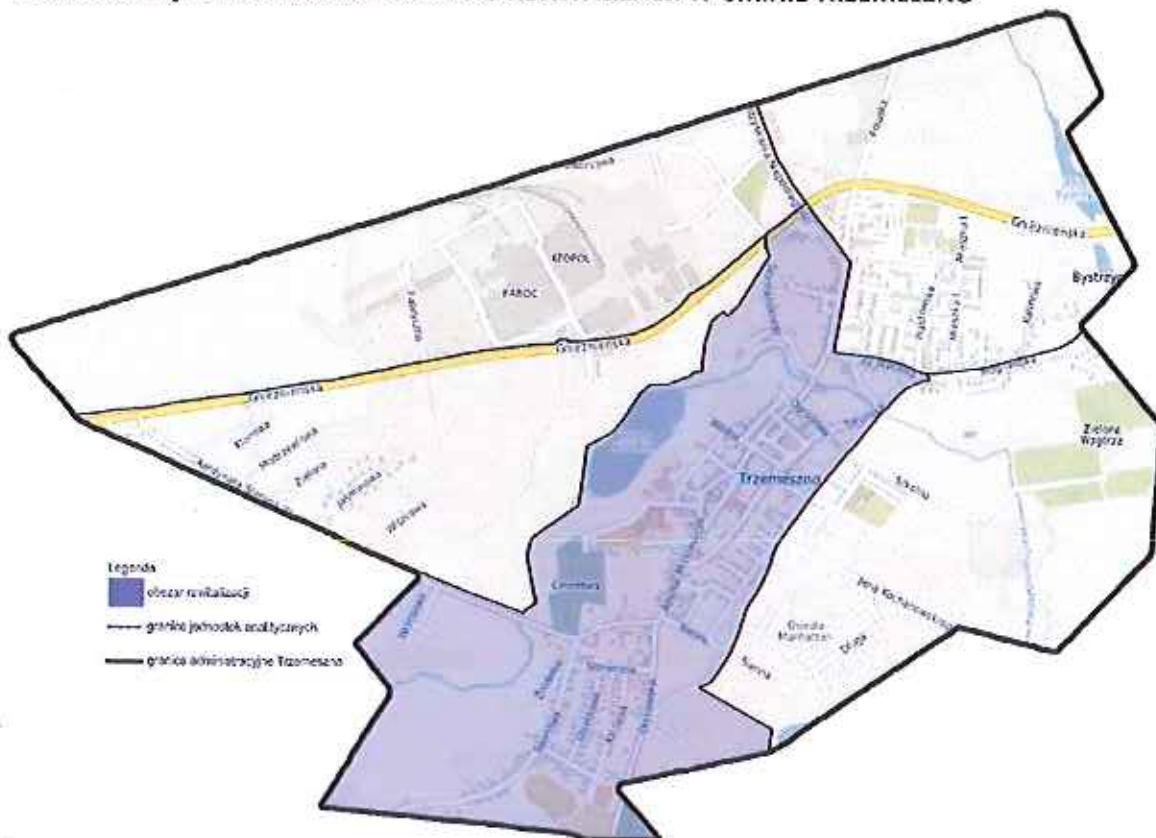
Mając na uwadze przeprowadzone analizy dokonano delimitacji obszaru, na którym prowadzone będą działania rewitalizacyjne. Jednostka „D” znajdująca się na terenie miasta Trzemeszno charakteryzuje się największą wartością sumarycznego wskaźnika degradacji oraz współwystępowaniem problemów w zakresie wszystkich przebadanych wskaźników sfer: gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej. Obszar ten pełni ponadto szczególną rolę w funkcjonowaniu miasta – jest to jego najstarsza część. Znajduje się tu największa koncentracja obiektów zabytkowych, a także placówek. Z uwagi na powyższe wyznaczono obszar rewitalizacji w gminie Trzemeszno, którego granice pokrywają się z granicami jednostki analitycznej „D”.

W niniejszym rozdziale przedstawiono zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji oraz dokonano pogłębionej analizy wyznaczone obszaru, celem wskazania problemów i potencjałów występujących w jego obrębie.

3.1 ZASIĘG PRZESTRZENNY OBSZARU REWITALIZACJI

Granice obszaru rewitalizacji pokrywają się z granicami jednostki analitycznej „D”. Poniższa rycina przedstawia zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji.

RYC. 23. ZASIĘG PRZESTRZENNY OBSZARU REWITALIZACJI W GMINIE TRZEMESZNO

Źródło: Opracowanie własne

Powierzchnia obszaru rewitalizacji wynosi ok. 1,64 km², co stanowi 0,94% ogólnej powierzchni gminy, natomiast jego populacja wynosi 3 851 osób (26% populacji gminy). Poniżej znajduje się wykaz ulic znajdujących się w granicach obszaru rewitalizacji.

TAB. 11. WYKAZ ULIC ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W GRANICACH OBSZARU REWITALIZACJI

Pl. Jana Kilińskiego	Pl. Michała Kosmowskiego	Pl. Powstańców
Pl. Św. Wojciecha	ul. 1 Maja	Ul. 22 Stycznia
Ul. Adama Mickiewicza	Ul. Bolesława Prusa	Ul. Aleksandra Borowskiego
Ul. Górna	Ul. Gen. Henryka Dąbrowskiego	Ul. Lipowa
Ul. Marii Konopnickiej	Ul. Mikołaja Kopernika	Ul. Mikołaja Reja
Ul. Mjr Andrzeja Marchlewicza	Ul. Modrakowa	Ul. Ogrodowa
Ul. Orchowska	Ul. Osiedłowa	Ul. Polna
Ul. Słoneczna	Ul. Sportowa	Ul. Stefana Czarnieckiego
Ul. Stefana Wyszyńskiego	Ul. Szymańskiego	Ul. Świętego Ducha
Ul. Świętego Jana	Ul. Toruńska	Ul. Tumska
Ul. Wiosny Ludów	Ul. Wiśniowa	Ul. Mjr Władysława Reymonta
Ul. Wodna	Ul. Wrzosowa	Ul. XX-lecia
Ul. Źródłko	Ul. Żółwia	Ul. Sienna (fragm.)

Źródło: Opracowanie własne

3.2 POGŁĘBIONA ANALIZA OBSZARU REWITALIZACJI

Fundamentalne znaczenie w procesie rewitalizacji mają kwestie społeczne, w związku z czym na etapie analizy wskaźnikowej to sfera społeczna została szczegółowo przeanalizowana. Zgodnie z przeprowadzoną w rozdziale drugim diagnozą sytuacji w gminie, w obrębie jednostki analitycznej „D” zidentyfikowano szczególną koncentrację negatywnych zjawisk, o czym świadczą zestawione poniżej wartości badanych wskaźników. Czerwonym kolorem oznaczono wartości niekorzystne względem wartości dla gminy, natomiast pogrubione zostały te, które są niekorzystne w porównaniu z wartościami dla miasta. Wartości, które są jednocześnie pogrubione i zabarwione na czerwono są niekorzystne zarówno w porównaniu do wartości dla miasta, jak i całej gminy.

TAB. 12. WARTOŚCI MIERNIKÓW DEGRADACJI DLA OBSZARU REWITALIZACJI W TRZEMESZNIE

Nazwa wskaźnika	Wartość dla obszaru rewitalizacji	Wartość dla Miasta Trzemeszna	Wartość dla Gminy Trzemeszno
W ₁ - Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców	20,66	20,53	21,65
W ₂ - Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej (forma pieniężna) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	11,94	11,73	12,83
W ₃ - Kwota wypłaconych zasiłków pomocy społecznej (forma pieniężna) w przeliczeniu na 1 rodzinę, której przyznano świadczenie	2973,95	2463,33	2147,51
W ₄ - Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej (forma niepieniężna) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	12,20	9,08	12,15
W ₅ - Liczba uczniów korzystających z dopłat do podręczników w przeliczeniu na 100 uczniów	16,86	12,35	9,37
W ₆ - Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 osób w wieku produkcyjnym	47,69	49,22	42,16

W ₇ - Udział osób długotrwale bezrobotnych (pozostających bez zatrudnienia dłużej niż 12 miesięcy) w ogólnej liczbie bezrobotnych	57,65	61,60	63,86
W ₈ - Udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie bezrobotnych	17,92	17,11	20,24
W ₉ - Udział osób bezrobotnych z niepełnosprawnością w ogólnej liczbie bezrobotnych	6,51	6,84	6,99
W ₁₀ - Udział osób objętych procedurą Niebieskiej Karty w ogólnej liczbie mieszkańców	0,57	0,55	0,42
W ₁₁ – Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym	18,64	17,91	17,87
W ₁₂ - Udział budynków zabytkowych w ogólnej liczbie budynków	19,93	15,32	13,25
W ₁₃ - Udział osób prowadzących selektywną zbiórkę odpadów w ogólnej liczbie mieszkańców	80,1	83,75	81,36
W ₁₄ – Liczba placów zabaw przypadających na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	0,13	0,18	0,56

Źródło: Opracowanie własne

Spośród wskaźników sfery społecznej sześć z nich przybiera dla obszaru rewitalizacji niekorzystne wartości względem gminy (W₁ W₃, W₄, W₅, W₆, W₇). Wartości kolejnych dwóch wskaźników (W₂, W₈), są niekorzystne w porównaniu do średniej dla miasta. Wskaźniki sfer gospodarczej (W₁₁), technicznej (W₁₂), środowiskowej (W₁₃) i przestrzenno-funkcjonalnej (W₁₄) również przybierają niekorzystne wartości względem gminy. Celem lepszego zobrazowania natężenia problemów występujących na obszarze rewitalizacji zestawiono dane, na podstawie których oszacowano wartości powyższych wskaźników.

TAB. 13. DANE DOTYCZĄCE OBSZARU REWITALIZACJI W TRZEMESZNIE

Wyszczególnienie	Obszar rewitalizacji	Udział w ogóle
Liczba mieszkańców	3 851	26,00%
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	577	24,81%
Liczba osób w wieku produkcyjnym	1 948	26,16%
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	339	27,29%
Liczba osób objętych procedurą Niebieskiej Karty	22	35,48%
Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej (forma pieniężna)	46	24,21%
Kwota wypłaconych zasiłków pomocy społecznej	124 906	31,78%
Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej (forma niepieniężna)	47	26,11%
Liczba uczniów ogółem	451	33,67%
Liczba uczniów otrzymujących stypendia socjalne	85	33,60%
Liczba uczniów korzystających z dożywiania	32	26,89%
Liczba uczniów korzystających z dopłat do podręczników	76	60,32%
Liczba rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi	9	22,50%
Liczba osób bezrobotnych	123	29,59%
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	71	26,72%
Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym	22	26,19%
Liczba osób bezrobotnych z niepełnosprawnością	8	27,59%
Liczba budynków	1 194	26,16%
Liczba budynków zabytkowych	238	39,34%
Liczba osób prowadzących selektywną zbiórkę odpadów	3 084	25,55%
Liczba placów zabaw	1	5,56%

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z zawartością tabeli na obszarze rewitalizacji mieszka ponad 1/3 osób objętych procedurą Niebieskiej Karty w gminie Trzemeszno. Mieszka tu również ponad 1/5 rodzin, w których stwierdzono występowanie problemów opiekuńczo-wychowawczych. Wskazywać to może na pewną dezorganizację rodzin i występowanie zaburzeń w relacjach wewnątrzrodzinnych. Występowanie przemocy w rodzinie spowodowane może być jej trudną sytuacją materialną, która stanowi natomiast efekt bezrobocia, w szczególności długotrwałego. Spośród zarejestrowanych na terenie gminy Trzemeszno osób bezrobotnych, prawie 30% mieszka na obszarze rewitalizacji. Na każde 10 osób bezrobotnych z obszaru rewitalizacji przypada 6 osób pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy. Długotrwałe bezrobocie jest szczególnym typem bezrobocia - traktowane jest bowiem jako problem o podłożu społecznym, na którego występowanie wpływ mają również bodźce ekonomiczne w postaci zasiłków pomocy społecznej. Na obszarze rewitalizacji 46 rodzin⁵ korzysta z pieniężnych form pomocy społecznej, natomiast 47 – z form niepieniężnych. Prawie co czwarta rodzina korzystająca z zasiłków pomocy społecznej na terenie gminy Trzemeszno mieszka na obszarze rewitalizacji. W 2015 r. dla rodzin zamieszkałych na obszarze rewitalizacji wypłacono zasiłki o łącznej wartości wynoszącej 124 906 zł, co stanowi niemal 1/3 kwoty wypłaconej w całej gminie.

TAB. 14. POWODY PRYZYNAWANIA ZASIŁKÓW POMOCY SPOŁECZNEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI W TRZEMESZNIE W 2015 R.

Powód przyznania pomocy	Liczba osób samotnie gospodarujących	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach (bez osób samotnie gospodarujących)
UBÓSTWO	10	20	65
SIEROCTWO	0	0	0
BEZDOMNOŚĆ	0	0	0
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA W TYM: WIELODZIELNOŚĆ	0	8	28
BEZROBOCIE	8	19	62
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	7	4	14
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	14	11	31
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO OGÓŁEM, W TYM RODZINY NIEPEŁNE RODZINY WIELODZIELNE	2	6	20
PRZEMOC W RODZINIE	0	0	0
ALKOHOLIZM	1	1	3
NARKOMANIA	0	0	0
TRUDNOŚCI W PRYZYKOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	0	0	0
ZDARZENIE ŁOSOWE	0	0	0

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzemesznie

⁵ Liczonych włącznie z osobami gospodarującymi samotnie

Najczęstszymi powodami przyznawania pomocy społecznej mieszkańcom obszaru rewitalizacji są bezrobocie i ubóstwo oraz długotrwała lub ciężka choroba, potrzeba ochrona macierzyństwa i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Zasiłki udzielano również z powodu niepełnosprawności i alkoholizmu. Znaczna liczba udzielonych świadczeń dotyczy rodzin z dziećmi, co może przekładać się na sytuację rodzin i relacje wewnątrzrodzinne.

Istotny wpływ na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i bezrobociu długotrwałemu ma funkcjonowanie spółdzielni socjalnych. Na obszarze rewitalizacji nie funkcjonują tego typu działalności. Jedyna spółdzielnia socjalna funkcjonująca na terenie Gminy Trzemeszno prowadzi przedszkole i żłobek w Wymysławie. Praca w ramach spółdzielni socjalnej jest formą aktywizacji społeczno-zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w związku z czym funkcjonowanie takich podmiotów może mieć istotny wpływ na przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym na obszarze rewitalizacji, w szczególności w zakresie bezrobocia długotrwałego i ubóstwa.

Obszar rewitalizacji w Trzemesznie obejmuje tereny w centralnej i w południowej części miasta. Centralny fragment miasta znajduje się w obrębie historycznego układu urbanistycznego wpisanego wraz z większością zabudowań do gminnej ewidencji zabytków. Zabudowa północnej i centralnej części obszaru rewitalizacji składa się przede wszystkim z zabytkowej tkanki miejskiej, tworzonej przez murowane domy mieszkalne (z XIX i XX w.), zabudowania kamieniczne (z XIX i XX w.) i zabytkowe budynki użyteczności publicznej. Jednym z takich obiektów jest budynek przy ul. Mickiewicza 33 z XX w., pierwotnie pełniący funkcję sądu grodzkiego, następnie mieszczący Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Hipolita Cegielskiego, aktualnie nie pełniący żadnej funkcji od czasu połączenia szkoły im. Cegielskiego i Liceum Ogólnokształcącego w Zespole Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych w Trzemesznie. Na obszarze rewitalizacji znajdują się również cenne obiekty dziedzictwa kulturowego, objęte ochroną w ramach rejestru zabytków Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Należą do nich:

- Bazylika Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny i św. Michała Archanioła - kościół klasztorny kanoników regularnych z XII w., rozbudowany w XVII w., zniszczony w czasie II wojny światowej i odbudowany po zakończeniu działań wojennych – znajduje się przy Pl. Kosmowskiego;
- kościół parafialny parafii pw. Św. Łazarza z XVIII w. z budynkiem poszpitalnym przy ul. Mickiewicza;
- Alumnat, wybudowany w latach 1773-1775; mieszczący się przy Pl. Kosmowskiego 3;
- wodociągowa wieża ciśnienia z otaczającym drzewostanem przy ul. Orchowskiej 18;
- browar z XVIII w., rozbudowany w XIX w., znajdujący się przy ul. Szymańskiego, składający się z następujących obiektów:
 - budynek produkcyjno-mieszkalny,
 - park,
 - lodownia ziemna.

Obiekty widniejące w rejestrze zabytków wyróżniają się wybitnymi walorami historycznymi, które w przypadku zespołu obiektów XVIII-wiecznego browaru oraz Alumnatu ulegają zatraceniu.

Geneza browaru w Trzemesznie związana jest z funkcjonującym klaszturem kanoników regularnych - fundatorem obiektu był opat Michał Kosmowski. Począwszy od okresu zaborów browar zaczął podupadać – aktualnie obiekt nie pełni żadnych funkcji, natomiast jego stan techniczny określić

należy jako zły. Podjęcie działań wymaga również budynek lodowni ziemnej. Stan techniczny tego obiektu stwarza realne niebezpieczeństwo dla mieszkańców Trzemeszna, czego świadectwem jest incydent, jaki miał miejsce w 2011 r., kiedy to doszło do zarwania się dachu, na którym znajdowała się jedna z młodych mieszkańek gminy. Wysokie koszty renowacji obiektów pobrowarnych uniemożliwiły władzom gminy podjęcie działań na rzecz przywrócenia im świetności i funkcjonalności. Poniższe fotografie przedstawiają stan techniczny budynku produkcyjno-mieszkalnego i lodowni ziemnej w Trzemesznie.

FOT. 1. BROWAR W TRZEMESZNIE Z BUDYNKIEM LODOWNI ZIEMNEJ

Źródło: Zbiory własne

Drugim obiektem prezentującym walory historyczne, jednak wymagającym podjęcia działań renowacyjnych i adaptacyjnych jest Alumnat. Wzniesiony został w latach 1773-1775 również z inicjatywy opata Kosmowskiego. Jest to jednopiętrowy budynek z poddaszem, wybudowany na planie podkowy. Pierwotnie pełnił funkcję nieodpłatnej szkoły średniej z internatem dla uczniów, następnie został przekształcony w gimnazjum (jedno z pierwszych w Wielkopolsce). Aktualnie mieści się w nim punkt *Caritas*, mieszkanie organisty i sala spotkań dla parafian, dodać jednak należy, że nadal znaczna liczba pomieszczeń pozostaje niezagospodarowana. Za budynkiem znajduje się ogród o dużej powierzchni z budynkami gospodarczymi.

FOT. 2. ALUMNAT

Źródło: Zbiory własne

FOT. 1. ALUMNAT

Źródło: Zbiory własne

Na obszarze rewitalizacji zidentyfikowano również problemy związane ze stanem technicznym dróg. Dotyczy to w szczególności ulic w obrębie historycznego układu miasta. Pasy drogowe oddzielające ciągi zabudowy mieszkalnej są tu stosunkowo wąskie, co przekłada się na szerokość chodników i pasa jezdni. Wąskie chodniki i znajdujące się na nich elementy infrastruktury technicznej utrudniają komfortowe przemieszczanie się pieszo i tworzą barierę, dotkliwą w szczególności dla osób z niepełnosprawnościami. Istotnym problemem jest również degradacja stanu technicznego nawierzchni niektórych dróg.

FOT. 2 PRZYKŁADY PROBLEMÓW TECHNICZNYCH W ZAKRESIE INFRASTRUKTURY DROGOWEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI

Źródło: zbiory własne

FOT. 3. PRZYKŁADY PROBLEMÓW TECHNICZNYCH W ZAKRESIE INFRASTRUKTURY DROGOWEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI (C.D.)

Źródło: Zbiory własne.

Negatywne zjawiska na obszarze rewitalizacji przejawiają się również w stanie technicznym budynków mieszkalnych. W przypadku niektórych obiektów zidentyfikowano znaczne ubytki w wierzchniej warstwie elewacji i zły stan stolarki okiennej i drzwiowej (fot. 4). Stwierdzono ponadto występowanie obiektów dysfunkcyjnych, wymagających podjęcia działań adaptacyjnych. Znajdują się one przede wszystkim w historycznej części miasta.

FOT. 4. PRZYKŁADY PROBLEMÓW TECHNICZNYCH W ZAKRESIE TKANKI MIEJSKIEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI

Źródło: Zbiory własne

W trakcie wizji lokalnej na obszarze rewitalizacji zidentyfikowano miejsca nielegalnego pozostawiania odpadów (fot. 5). Są one świadectwem przekładania się negatywnych zjawisk społecznych na jakość

przestrzeni publicznej i środowiska. Niska lub niewykształcona świadomość ekologiczna oraz występowanie innych problemów społecznych bezpośrednio przekładają się na stan przestrzeni.

FOT. 5. PRZESTRZENNO-ŚRODOWISKOWY WYMIAR NEGATYWNYCH ZJAWISK SPOŁECZNYCH

Źródło: Zbiory własne

W granicach obszaru rewitalizacji znajduje się również rejon Jeziora Trzemeszeńskiego (Kościelnego), nieopodal którego wykonano część spośród powyższych fotografii. Obszar ten charakteryzuje się szczególnym potencjałem w kontekście rozwoju funkcji związanych z rekreacją, niemniej aktualnie teren ten wymaga oczyszczenia, natomiast szata roślinna - uporządkowania.

W południowej części obszaru rewitalizacji, bezpośrednio przy granicy miasta znajduje się park miejski – tzw. „Park Baba”. W przeszłości w miejscu tym regularnie organizowano plenerowe wydarzenia kulturalne. Od kilku lat obserwuje się zanikanie funkcji kulturalnej i rekreacyjnej tego

miejsca, co związane jest m.in. z nierealizowaniem prac rewaloryzacyjnych i remontowych oraz niespełnianiem wymogów organizacyjnych wydarzeń plenerowych. Jest to miejsce istotne nie tylko dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, lecz również dla społeczności całej gminy. Świadczą o tym wyniki przeprowadzonego w ramach Programu Aktywności Lokalnej⁶ badania społecznego. Ponad 60% ankietyowanych mieszkańców gminy wskazało, że najistotniejszym działaniem dla poprawy jakości życia w całej gminie powinna być rewaloryzacja „Parku Baba”. Podkreślić należy, że w Parku zidentyfikowano występowanie niepożądanych społecznie zachowań, takich jak: wandalizm, spożywanie napojów alkoholowych, czy pozostawianie śmieci w miejscach do tego nieprzeznaczonych. W związku z powyższym istotne są również działania prewencyjne, które zapobiegają dalszej degradacji przestrzeni publicznej.

FOT. 6. „PARK BABA” W TRZEMESZNIE

Źródło: Urząd Miejski Trzemeszno

Istotnym dla społeczności lokalnej miejscem jest również Plac Św. Wojciecha z wyodrębnioną przestrzenią targową. Warunki w jakich funkcjonują stoiska nie sprzyjają efektywnemu prowadzeniu działalności gospodarczej. Stragany nie są zadaszone, co utrudnia handel w niesprzyjającej aurze pogodowej. Zdegradowana infrastruktura zmniejsza atrakcyjność społeczną i gospodarczą tego miejsca. W przeszłości w rejonie Placu Św. Wojciecha i Pl. Jana Kilińskiego odbywał się tzw. „Jarmark Trzemeszeński”, którego zmniejszająca się atrakcyjność poskutkowała decyzją o zaprzestaniu jego organizowania. Świadczyć to może o stopniowym zanikaniu funkcji społeczno-gospodarczych.

Na obszarze rewitalizacji znajdują się również obiekty użyteczności publicznej, spośród których najistotniejszą placówką świadcząca usługi kultury jest Dom Kultury w Trzemesznie, funkcjonujący w budynku przy ul. Św. Jana 11. W Domu Kultury działalność prowadzą m.in. największe zespoły artystyczne w gminie, tj. Zespół Artystyczny „Świerszcze” i Zespół „Strzecha”. Spośród zajęć

⁶ Program Aktywności Lokalnej dla Gminy Trzemeszno na lata 2012-2016, Załącznik do Uchwały Nr XIX/164/2011 Rady Miejskiej w Trzemesznie z dnia 30 listopada 2011 roku

prowadzonych w domu kultury należy wyróżnić m.in. zajęcia fotograficzne, plastyczne oraz zajęcia z zakresu nauki gry na instrumentach, a także organizowane spotkania i koncerty w ramach cyklu „Cafe Kultura” oraz wszelkie wydarzenia, na których prezentowany jest dorobek artystyczny młodych twórców, zespołów tanecznych oraz wylaniane są nowe talenty w różnych dziedzinach artystycznych. Do takich wydarzeń należą m.in.: Konkurs Piosenki „Wyśplewaj swój talent”, Konkurs Poezji „Życie słowem Pisane”, Koncerty hip-hop, rockowe i inne. Ponadto organizowane są wydarzenia skierowane do seniorów, np. Międzypowiatowy Przegląd Twórczości Seniora „My Seniorzy zawsze młodzi”. Podstawowymi problemami, związanymi z funkcjonowaniem Domu Kultury są: niewystarczająca powierzchnia do organizowania wydarzeń kulturalnych, brak wentylacji, brak wygłuszenia, awaryjna instalacja elektryczna, niewystarczająca liczba miejsc na widowni i niedostosowanie obiektu, w którym funkcjonuje placówka do potrzeb osób niepełnosprawnych. W budynku oprócz Domu Kultury znajdują się również mieszkania prywatne, których właściciele utworzyli wspólnotę mieszkaniową. Biorąc pod uwagę fakt, że w obiekcie swoje próby mają zespoły muzyczne, natomiast sala, w której się one odbywają nie jest dostosowana akustycznie do potrzeb, mieszkańcy obiektu narażeni są na hałas. W związku z powyższym wprowadzono rygorystyczne zasady dotyczące poziomu głośności oraz czasu i częstotliwości prób, co w znaczny sposób ogranicza możliwości rozwoju zespołów muzycznych. W obiekcie nie ma warunków dla funkcjonowania największych zespołów artystycznych w Gminie Trzemeszno, tj. Zespołu Artystycznego „Świerszcze” i Zespołu „Strzecha”, których próby odbywają się w trzech miejscach: w Hali OKSiR Trzemeszno, Szkole Podstawowej nr 1 i Zespole Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych w Trzemesznie. Pomieszczenia, w których funkcjonują Kluby Seniora zlokalizowane są na drugiej kondygnacji budynku, co utrudnia seniorom korzystanie z nich. Na piętrze brakuje również toalety. Warunki lokalowe, jakimi dysponuje Dom Kultury, utrudniają przeprowadzanie niektórych wydarzeń – z powodu braku sali mogącej pomieścić większą liczbę osób, wydarzenia takie jak: Konkurs Poezji „Życie słowem Pisane” dzielone są na kilka etapów, aby pomieścić wszystkich uczestników i gości na sali. W obiekcie, w którym mieści się Dom Kultury funkcjonuje również Biblioteka Publiczna w Trzemesznie. Kluczowym problemem związanym z jej działalnością również są niewystarczające zasoby lokalowe – istnieją ograniczone możliwości zarówno organizowania spotkań autorskich i kulturalnych, skierowanych do mieszkańców gminy lub dedykowanych szkołom, jak i udostępniania i eksponowania księgozbioru liczącego ok. 60 000 woluminów (część księgozbioru pozostaje zmagazynowana w odrębnych pomieszczeniach). W związku ze zidentyfikowanymi problemami, najważniejsze samorządowe instytucje kultury gminy Trzemeszno, tj. Dom Kultury i Biblioteka Publiczna w Trzemesznie mają ograniczone możliwości efektywnego wypełniania swoich statutowych zadań. Problemy infrastrukturalne ograniczają możliwości kształtowania kapitału społecznego i ludzkiego oraz tożsamości lokalnej mieszkańców gminy, w tym również mieszkańców obszaru rewitalizacji.

W ramach prac nad przedmiotowym dokumentem przeprowadzono badanie ankietowe wśród mieszkańców gminy. Jego celem było poznanie opinii publicznej na temat problemów zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji oraz istotności działań, jakie powinny zostać podjęte w ramach procesu rewitalizacji. Raport z ankietyzacji stanowi Załącznik 1. do niniejszego opracowania. Zdaniem większości respondentów działania dotyczące modernizacji infrastruktury publicznej są ważniejsze niż przeciwdziałanie problemom społecznym. Można to wywnioskować zarówno

z odpowiedzi na pytanie, który typ działań jest istotniejszy, jak i z oceny problemów zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji – zdecydowana większość respondentów wskazała na większe natężenie negatywnych zjawisk w innych sferach niż społeczna (zły stan techniczny obiektów zabytkowych, zły stan techniczny dróg i chodników, zły stan budynków mieszkalnych i usługowych). Wynika to z faktu, że problemy techniczne są łatwiej identyfikowalne oraz łatwiej określić drogę ich rozwiązania. W świetle opinii mieszkańców spośród zidentyfikowanych problemów społecznych najbardziej nasilonym zjawiskiem jest starzenie się społeczeństwa i bezrobocie.

3.3 SKALA I CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH

Podstawowym problemem zidentyfikowanym na obszarze rewitalizacji jest ubóstwo, które zidentyfikowano już na etapie analizy wskaźnikowej (W_3 , W_4 , W_5 , W). Stwierdzono ponadto występowanie problemu związanego ze stosunkowo małym odsetkiem osób w wieku przedprodukcyjnym (W_1) i wysokim poziomem obciążenia demograficznego osobami w wieku poprodukcyjnym (W_{11}), co świadczy o występowaniu zjawiska starzenia się społeczeństwa. Na obszarze rewitalizacji stwierdzono również ponadprzeciętny poziom bezrobocia (W_6) i stosunkowo duży odsetek osób objętych procedurą Niebieskiej Karty (W_{10}). Niemal 60% bezrobotnych z obszaru rewitalizacji stanowią osoby bezrobotne długotrwale, w związku z czym przeciwdziałanie zjawisku bezrobocia związane powinno być z dążeniem do redukcji bezrobocia długotrwałego, co istotnie wpłynie również na zmniejszenie poziomu ubóstwa oraz wykluczenia społecznego. Na obszarze rewitalizacji, jak również na terenie całego miasta nie funkcjonują spółdzielnie socjalne, co ogranicza proces aktywizacji społeczno-zawodowej. Ubóstwo często staje się przyczyną występowania frustracji i generować może problemy o charakterze patologicznym, takie jak uzależnienia i przemoc w rodzinie. Zaburzenie relacji wewnątrzrodzinnych prowadzi natomiast do przejęcia przez dzieci i młodzież błędnych wzorców zachowań, co ma swój wyraz w przestrzeni w postaci aktów wandalizmu, braku poszanowania własności publicznej, niewykształceniu świadomości ekologicznej itp. Dodać należy, że intensyfikacji występowania zjawisk społecznie niepożądanych w przestrzeni sprzyja nierealizowanie prac remontowych w miejscach, w których jest to konieczne. W związku z powyższym miejsca zdegradowane fizycznie stają się miejscem kumulacji zjawisk takich jak wandalizm, zaśmiecanie i niszczenie mienia. Przykładami takich przestrzeni są m.in. „Park Baba”, rejon Jeziora Kościelnego oraz zespołu browaru klasztornego. Podjęcia działań wymagają także niektóre drogi i place w granicach obszaru rewitalizacji. Wąskie chodniki i zły stan techniczny nawierzchni wpływają nie tylko na wygląd i jakość przestrzeni publicznej, lecz również na możliwość komfortowego przemieszczania się mieszkańców, co szczególnie dotkliwe jest dla osób z niepełnosprawnościami. Mówiąc o estetyce przestrzeni, należy również zwrócić uwagę na zły stan techniczny dużej liczby budynków mieszkalnych, który wyraża się w przestrzeni zniszczoną, odrywającą się warstwą wierzchnią elewacji i zdegradowaną stolarką okienną i drzwiową. Podstawową przyczyną takiego stanu rzeczy jest brak środków na przeprowadzenie działań remontowych, w związku z czym niezwykle trudnym zadaniem staje się rozwiązanie tego problemu. Występowanie powyżej opisanych problemów negatywnie oddziałuje na stan przestrzeni publicznej oraz jej wizerunek i percepcję, czego dalszym skutkiem jest zmniejszenie jej atrakcyjności zarówno w kontekście społecznym, jak również gospodarczym. W efekcie następuje

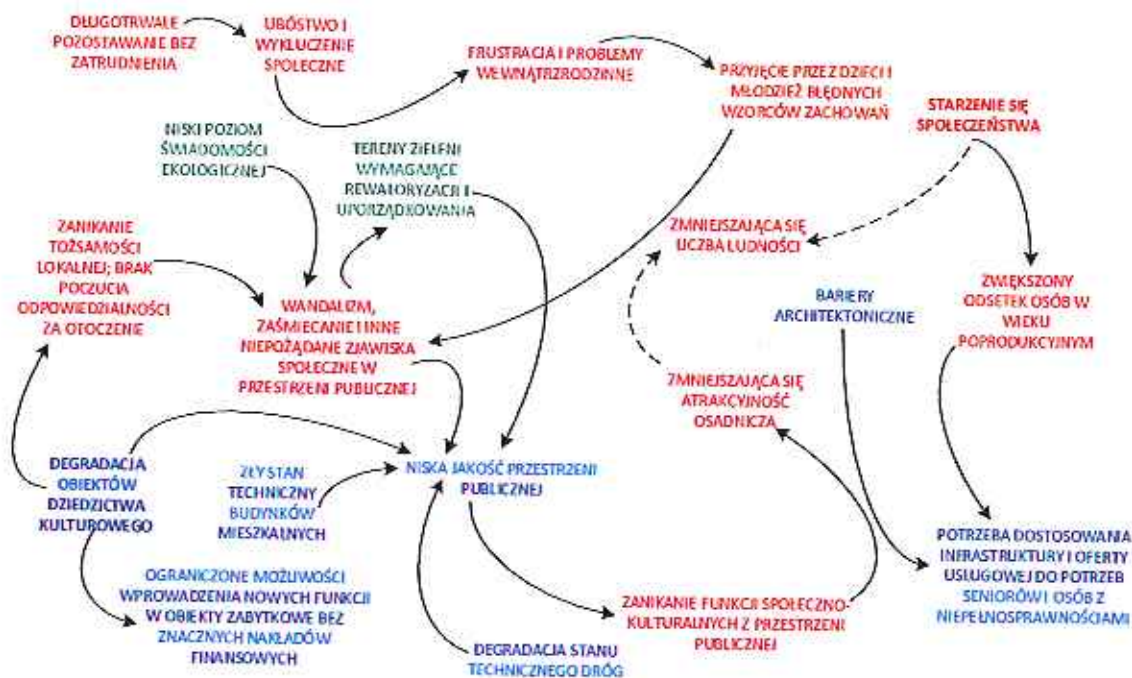

zanikanie funkcji społeczno-gospodarczych, co dalej prowadzi do redukcji atrakcyjności jako miejsca zamieszkania.

Na obszarze rewitalizacji znajdują się obiekty zabytkowe wymagające podjęcia działań o charakterze adaptacyjno-renowacyjnym. Występowanie obiektów dziedzictwa kulturowego wpływa na kształtowanie tożsamości lokalnej mieszkańców, jednak w sytuacji gdy wartości i walory, które te obiekty powinny prezentować ulegają zatraceniu, zmniejszają się możliwości wpływania na poczucie przynależności lokalnej mieszkańców. Na obszarze rewitalizacji zidentyfikowano również problem dotyczący funkcjonowania najważniejszych samorządowych instytucji kultury. Związany jest on z ograniczonymi warunkami lokalowymi, uniemożliwiającymi rozwój Domu Kultury i Biblioteki Publicznej.

Na poniższej rycinie przedstawiono przebieg procesu wieloaspektowej degradacji na obszarze rewitalizacji, co stanowi syntezę opisanych mechanizmów i zjawisk.

RYC. 24. SCHEMAT WIELOASPEKTOWEJ DEGRADACJI

Źródło: opracowanie własne

4. WIZJA OBSZARU REWITALIZACJI PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI I CELE PROCESU REWITALIZACJI

Wypracowanie wizji obszaru rewitalizacji w gminie Trzemeszno było procesem długotrwałym, na który wpływ miały zarówno zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji problemy, jak również rozmowy prowadzone z interesariuszami rewitalizacji i spotkania władz miasta z ekspertami w dziedzinie rewitalizacji i architektury. Zasadniczy wpływ na ostateczny kształt wizji miały ponadto przeprowadzone z udziałem szerokiego grona interesariuszy spacer studyjny. Pierwszy z nich zrealizowano z inicjatywy Burmistrza Gminy Trzemeszno i dotyczył oceny lokalnego potencjału. Kolejny przeprowadzono na wniosek podmiotu prywatnego, który wyraził wolę współpracy na rzecz zabytkowego browaru, znajdującego się w jego posiadaniu, natomiast podczas trzeciego spaceru studyjnego proboszcz lokalnej parafii przewodził wizycie w zabytkowym Alumnacie. W spotkaniu tym uczestniczyli również członkowie zespołu roboczego ds. rewitalizacji, w tym m.in. dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzemesznie, kierownicy referatów Urzędu Miejskiego Trzemeszna, zespół ekspercki oraz Burmistrz Gminy Trzemeszno. Również prowadzone badania społeczne i rozmowy z mieszkańcami miały wpływ na ukonstytuowanie się wizji obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji.

Wszystkie opisane powyżej działania przyczyniły się do zidentyfikowania lokalnego potencjału obszaru rewitalizacji, tj. jego potencjału endogenicznego, którego wykorzystanie znacznie przyczyni się do wyprowadzenia ze stanu kryzysowego, a którego dalsze zaniedbanie i zignorowanie jedynie pogłębi kryzys.

Potencjałem tym jest tradycja i historia. Trzemeszno jest gminą, której rozkwit przypisać należy klasztorowi kanoników regularnych. Jeden z nich – Michał Kosmowski – w sposób szczególny zapisał się w historii gminy. To z jego inicjatywy utworzona została Akademia Trzemeszeńska – placówka edukacyjna, kształcąca ubogą młodzież, która w późniejszym czasie stała się jednym z pierwszych gimnazjów w Wielkopolsce. Jej funkcjonowanie miało istotny wpływ na rozwój intelektualny mieszkańców gminy. Z inicjatywy opata Kosmowskiego utworzony został również browar klasztorny. Jego postać stanowi inspirację do działań rewitalizacyjnych – jako wybitny działacz społeczny, propagator nauki i oświaty oraz animator działań gospodarczych, Michał Kosmowski przyczynił się do rozwoju Trzemeszna i jego społeczności. Zaplanowany w Trzemesznie proces rewitalizacji bezpośrednio nawiązuje do prospołecznej działalności Michała Kosmowskiego, a nawet stanowi niejako kontynuację tej działalności. Rewitalizacja ma na celu przede wszystkim przeciwdziałanie i zapobieganie występowaniu negatywnych zjawisk społecznych – taki cel przyświecał również działalności Opata. Poszanowaniem wkładu klasztoru kanoników regularnych w rozwój gminy, a w szczególności wkładu Michała Kosmowskiego, powinno być nie tylko zachowanie dziedzictwa materialnego, lecz również wykorzystanie go dla dalszego postępu oraz kontynuowanie dzieła społecznego, które zapoczątkowali w latach świetności klasztoru. Dziedzictwo kulturowe w ramach procesu rewitalizacji stanie się płaszczyzną aktywizacji społecznej mieszkańców obszaru objętego wsparciem oraz stanowić będzie siłę rozwoju lokalnego, co jest zgodne z zapisami Krajowej Polityki Miejskiej:

„W prowadzeniu rewitalizacji istotną rolę pełni kultura i dziedzictwo kulturowe, które są ważnym elementem budowania wartości i tożsamości miasta oraz planowania społeczno-gospodarczego rozwoju. Przedsięwzięcia w sferze kultury są ważnym spoiwem więzi społecznych na obszarze i mogą być ważnym elementem rewitalizacji w zakresie włączenia społecznego, budowania tożsamości, zwiększania atrakcyjności obszaru itd. Równocześnie należy dążyć do skutecznego łączenia działań rewitalizacyjnych z ochroną zabytków.” (Krajowa Polityka Miejska, 2015, s. 67)

Mając na względzie powyższe skonkretyzowano wizję obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji, która ziścić się ma w 2023 r.:

CENTRUM TRZEMESZNA JEST MIEJSCEM, W KTÓRYM TRADYCJA I HISTORIA KREUJĄ TERAŹNIEJSZOŚĆ. SPUŚCIZNA DZIEDICTWA KULTUROWEGO, JAKO SIŁA ROZWOJU LOKALNEGO, STWARZA PRZESTRZEŃ DO AKTYWIZACJI MIESZKAŃCÓW Z OBSZARU OBJĘTEGO PROCESEM REWITALIZACJI. AKADEMIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ, JAK NIEGDYŚ AKADEMIA TRZEMESZEŃSKA, STANOWI O POTENCJALE ROZWOJOWYM OBSZARU REWITALIZACJI.

OSIĄGNIĘCIE WYRAŻONEJ POWYŻEJ WIZJI UMOŻLIWI REALIZACJA TRZECH CELÓW STRATEGICZNYCH:

Cel strategiczny 1. Empatia i wrażliwość społeczna podstawą rozwoju lokalnego

Cel operacyjny 1.1. Włączenie społeczne grup marginalizowanych:

- tworzenie placówek wsparcia dziennego i mieszkań wspomaganych,
- rozwijanie oferty usługowej skierowanej do seniorów,
- dostosowanie budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- tworzenie podmiotów ekonomii społecznej;

Cel operacyjny 1.2. Społeczeństwo obywatelskie:

- realizacja działań na rzecz świadomości ekologicznej,
- organizowanie wydarzeń kulturalnych i integracyjnych;

Cel strategiczny 2. Tradycja i dziedzictwo kulturowe siłą rewitalizacji

Cel operacyjny 2.1. Funkcjonalne obiekty zabytkowe:

- renowacja obiektów zabytkowych,
- adaptacja obiektów zabytkowych do pełnienia funkcji społecznych i gospodarczych;

Cel operacyjny 2.2. Kultywowanie tradycji lokalnej:

- organizowanie wydarzeń tematycznych nawiązujących do tradycji lokalnej,
- promowanie dziedzictwa kulturowego;

Cel strategiczny 3. Przestrzeń przystosowana do potrzeb współczesnego społeczeństwa

Cel operacyjny 3.1. Funkcjonalna i nowoczesna przestrzeń publiczna:

- modernizacja placów miejskich,
- przebudowa dróg,
- tworzenie terenów zieleni urządzonej i rewaloryzacja terenów zieleni,
- działania wspierające i zachęcające do remontów zdegradowanych budynków mieszkalnych,
- likwidowanie barier architektonicznych,

- działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa w miejscach publicznych.

Cel operacyjny 3.2. Stworzenie warunków do aktywizacji kulturalnej:

- dostosowanie warunków lokalowych instytucji kultury do pełnienia swoich funkcji,
- wspieranie rozwoju i funkcjonowania instytucji kultury.

5. KATALOG PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Spośród zaplanowanych w ramach procesu rewitalizacji przedsięwzięć podstawowych, jedno z nich ma charakter przedsięwzięcia zintegrowanego, składającego się z pięciu modułów. Jest to „Akademia Integracji Społecznej”, która stanowi fundament działań rewitalizacyjnych w Trzemesznie. Oprócz występowania bezpośrednich relacji między poszczególnymi modułami składającymi się na to przedsięwzięcie, istotne jest wykształcenie zależności pomiędzy przedsięwzięciem zintegrowanym a innymi przedsięwzięciami zaplanowanymi w ramach procesu rewitalizacji. W związku z powyższym, zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne są powiązane merytorycznie oraz terytorialnie, co sprzyja generowaniu dodatkowych korzyści wynikających z ich realizacji, tj. tzw. efektu synergii. Poniższa rycina prezentuje koncepcję zapewnienia spójności planowanej interwencji.

ZAŁOŻENIA KONCEPCJI REWITALIZACJI TRZEMESZNA

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE NR 1

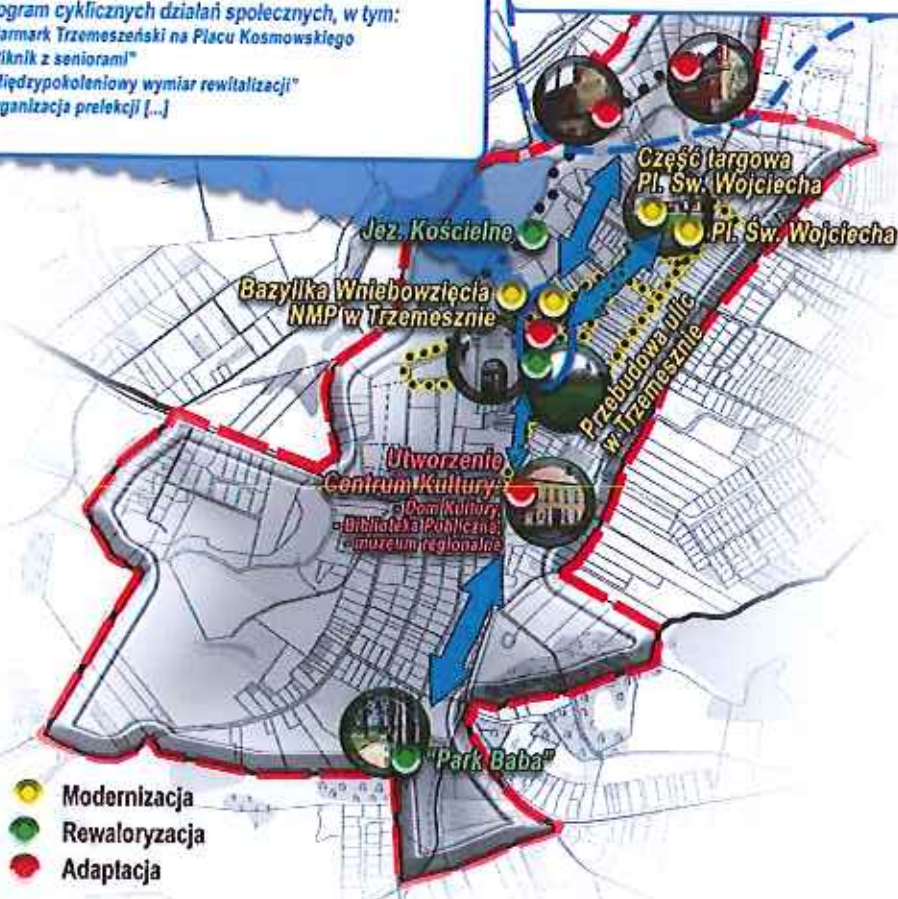
Akademia Integracji Społecznej:

1. Utworzenie mieszkań wspomaganych i dziennego domu wsparcia dla seniorów
2. Adaptacja pomieszczeń na działalność podmiotu ekonomii społecznej
3. Modernizacja Pl. Kosmowskiego
4. Utworzenie ogrodu hortiterapii
5. Program cyklicznych działań społecznych, w tym:
 - "Jarmark Trzemeszeński na Placu Kosmowskiego"
 - "Piknik z seniorami"
 - "Międzypokoleniowy wymiar rewitalizacji"
 - Organizacja prelekcji [...]

PRZEDSIĘWZIĘCIE PODSTAWOWE NR 2:

Rewitalizacja Starego Browaru Klasztornego w Trzemesznie

1. Adaptacja budynku starego browaru
2. Adaptacja lodowni

5.1 PODSTAWOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE

Nazwa projektu	<p>PP1 Akademia Integracji Społecznej</p>
Podmiot realizujący	Gmina Trzemeszno
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: Plac Kosmowskiego 3 i Plac Kosmowskiego
Zakres projektu	<p>Na obszarze rewitalizacji zidentyfikowano ponadprzeciętny udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. Zarówno na obszarze rewitalizacji, jak i na terenie całego miasta, a nawet gminy postępuje proces starzenia się społeczeństwa. Zwiększającej się liczbie osób w wieku poprodukcyjnym nie towarzyszy jednak poszerzenie skierowanej do seniorów oferty usługowej, w tym przede wszystkim z zakresu usług opiekuńczych. Przedmiotowy projekt stanowi odpowiedź na ten problem.</p> <p>Realizacja niniejszego przedsięwzięcia przeciwdziałać będzie również problemowi degradacji technicznej zabytkowego Alumnatu oraz zanikania jego walorów architektonicznych i funkcjonalnych. Z uwagi na fakt, że jedynie część pomieszczeń w obiekcie jest aktualnie zagospodarowana – funkcjonuje w nich punkt <i>Caritas</i>, sala spotkań dla parafian oraz mieszkanie organisty kościelnego – jego potencjał nie jest w pełni wykorzystywany. W celu umożliwienia wprowadzenia do budynku nowych funkcji niezbędne jest przeprowadzenie działań o charakterze adaptacyjno-remontowym. Ponadto należy podjąć prace w otoczeniu obiektu, polegające na stworzeniu przestrzeni umożliwiającej atrakcyjne spędzanie czasu. W ramach przedsięwzięcia planuje się adaptację Alumnatu na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mieszkańla wspomagane, • warsztat pracy dla podmiotu ekonomii społecznej, w tym zaplecze gastronomiczne, • dzienny dom wsparcia dla seniorów. <p>Przewiduje się, że po realizacji przedsięwzięcia w części pomieszczeń Alumnatu funkcjonować będzie podmiot ekonomii społecznej, którego przedmiotem działalności będzie gastronomia. Działalność gastronomiczna wiąże się z utworzeniem profesjonalnej kuchni, spełniającej wymagania sanitarno-epidemiologiczne, w której możliwe będzie przygotowywanie m.in. dań obiadowych. Podstawowym celem funkcjonowania podmiotu ekonomii społecznej będzie aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Jego członkami mogą być zarówno seniorzy, jak również inne osoby, w tym zagrożone ubóstwem. Funkcjonowanie placówki będzie miało istotny wpływ na przeciwdziałanie problemowi marginalizacji społecznej.</p> <p>Przestrzeń działki, na której usytuowany jest Alumnat, zostanie zagospodarowana poprzez utworzenie ogólnodostępnego ogrodu hortiterapii. Terapeutyczna działalność ogrodu stosowana jest zarówno w terapii osób niepełnosprawnych umysłowo, jak również w geriatrici. Hortiterapia może być także instrumentem wykorzystywanym w nauczaniu dzieci – obejmować może zarówno naukę uprawiania roślin, jak i rozpoznawania ich gatunków. Wyróżnia się zwykle dwa typy hortiterapii: bierną – polegającą na przebywaniu wśród zieleni oraz czynną związaną z bezpośrednią interakcją człowieka ze środowiskiem przyrodniczym. W ramach niniejszego przedsięwzięcia możliwe będzie łączenie obu typów terapii ogrodem. Jej efektywność poprawi ponadto usytuowanie w przestrzeni urządzeń o charakterze rekreacyjnym, które stwarzać będą dla seniorów warunki do rozwoju kondycji fizycznej. Ogród może być również wykorzystywany na potrzeby placówki gastronomicznej jako źródło roślin użytkowych, m.in. różnego rodzaju ziół. W tym celu wprowadzone zostaną adekwatne do potrzeb nasadzenia. Planuje się również realizację całorocznego działania skierowanego do dzieci w wieku przedszkolnym lub szkolnym, pt. „Dziecięcy Ogród”. Obejmować ono będzie prowadzenie praktycznych zajęć edukacyjnych dotyczących nauki pielęgnowania roślin i uprawiania ogrodu.</p>

Poprzez realizację zajęć dzieci w przyjemny i interesujący sposób, będą poszerzały swoją wiedzę o przyrodzie, jednocześnie kształtując umiejętności praktyczne. Prowadzenie zajęć w przestrzeni otwartej, przy kontakcie z roślinnością, będzie ponadto miało pozytywny wpływ na samopoczucie i zdrowie dzieci.

Istotnym elementem przedsięwzięcia jest zagospodarowanie Placu Kosmowskiego, znajdującego się przed Alumnatem. Docelowo miejsce to stanie się nie tylko reprezentatywnym punktem na mapie miasta, lecz będzie stanowić również miejsce wypoczynku i rekreacji, w którym wprowadzana będzie sezonowo funkcja gastronomiczna. Ponadto w przestrzeni organizowane będą wydarzenia o charakterze kulturalnym, w tym takie, które nawiązywać będą do lokalnej tradycji (np. Jarmark Trzemeszeński). Plac Kosmowskiego jest miejscem o szczególnym znaczeniu dla historii miasta - stanowi spójne założenie urbanistyczne z Alumnatem oraz Bazyliką Wnlebowzięcia Najświętszej Maryi Panny i św. Michała Archanioła - kościoła klasztornego kanoników regularnych, którego początki sięgają XII w. W związku z powyższym zasadne jest wyeksponowanie tego miejsca, celem stworzenia punktu spotkań i integracji mieszkańców oraz miejsca atrakcyjnego z perspektywy ruchu turystycznego.

Poza wyżej przedstawionym całorocznym programem Akademii realizowany będzie również program cyklicznych działań społecznych, ukierunkowanych na wzmocnienie potencjału obszaru rewitalizacji, który obejmować będzie m.in. następujące przedsięwzięcia:

- „Jarmark Trzemeszeński na Placu Kosmowskiego”

W przeszłości na dzisiejszym Placu Jana Kilińskiego pełniącym funkcję rynku, odbywały się, cieszące się dużym zainteresowaniem, dni targowe, podczas których sprzedawano produkty rolne prosto z furmanek. Upamiętnieniem dni targowych był odbywający się co roku w tym miejscu i na Placu Św. Wojciecha, Jarmark Trzemeszeński. W 2013 r. zorganizowana została ostatnia edycja Jarmarku – z powodu zmniejszającego się zainteresowania mieszkańców i zanikania atrakcyjności podjęto decyzję o nierealizowaniu kolejnych jego edycji. Niniejsze przedsięwzięcie polega na reaktywacji wydarzenia w nowej lokalizacji - na Placu Kosmowskiego. Powodem zmiany lokalizacji jest przede wszystkim dostępność przestrzeni – w starej lokalizacji stragany lokalizowane były w pasie drogowym (Pl. Kilińskiego i Pl. Św. Wojciecha) pokryte są w większości roślinnością, natomiast na Pl. Kosmowskiego udział zieleni jest znacznie mniejszy, co ma wpływ na warunki organizowania tego typu wydarzeń). Przedsięwzięcie zakłada przywrócenie cyklicznie odbywającego się Jarmarku, nawiązującego do lokalnej tradycji i historii. W organizowanie Jarmarku mogą zostać zaangażowani lokalni twórcy i organizacje pozarządowe.

- „Piknik z seniorami”

Celem zadania jest wspieranie Integracji społecznej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu seniorów. Zakres obejmuje zorganizowanie cyklicznego wydarzenia promującego zdrowy tryb życia w formie pikniku rodzinnego, który zostanie zrealizowany w przestrzeni bezpośrednio w otoczeniu Alumnatu.

- „Międzypokoleniowy wymiar rewitalizacji”

Jednym z działań ukierunkowanych na aktywizację społeczną i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu seniorów jest integracja międzypokoleniowa. Zakres niniejszego zadania obejmuje realizację działań o charakterze edukacyjnym, skierowanych do dzieci, które prowadzone będą przez osoby starsze. Spośród możliwych działań wyróżnić należy: zajęcia kulinarne, warsztaty zdolności manualnych, naukę uprawiania roślin i inne. Będzie on dostosowany do zgłoszonych propozycji i możliwości.

- Prelekcje na temat procesu modernizacji i remontów zabytkowych obiektów mieszkalnych oraz znajdujących się w strefie ochrony konserwatorskiej.

Na obszarze rewitalizacji zidentyfikowano znaczną liczbę budynków mieszkalnych, wymagających przeprowadzenia działań remontowych celem poprawy funkcjonalności tych budynków oraz atrakcyjności otoczenia. Na jakość przestrzeni publicznej oprócz walorów użytkowych składają się również względy estetyczno-

wizualne, które wpływają na percepcję przestrzeni i wizerunek miejsca. Degradacja techniczna budynków mieszkalnych, której przejawem w przestrzeni publicznej jest m.in. zniszczona warstwa wierzchnia elewacji, negatywnie oddziałuje również na poczucie bezpieczeństwa przechodniów ponadto generować może niepożądane zjawiska społeczne takie jak wandalizm. Właściciele niszczących budynków, nie są w stanie samodzielnie zorganizować i sfinansować prac remontowych. Celem zadania jest zainicjowanie działań ukierunkowanych na modernizację zdegradowanych budynków. Właścicielom przysługiwać będzie w ramach przedsięwzięcia poradnictwo z zakresu organizacji i projektowania modernizacji, co stanowić będzie zachętę do podjęcia działań ukierunkowanych na wyremontowanie zdegradowanych budynków. Pozwoli to również na implementację takich rozwiązań, które zapewnią spójność architektoniczno-estetyczną zabudowy.

Mając na względzie powyższe wyróżnić można następujące zadania składające się na niniejsze przedsięwzięcie:

Moduł 1. Utworzenie mieszkań wspomaganych i dziennego domu wsparcia dla seniorów:

- remont i wyposażenie pomieszczeń na potrzeby mieszkań wspomaganych,
- remont i zagospodarowanie przestrzeni na potrzeby dziennego domu wsparcia dla seniorów.

Moduł 2. Adaptacja pomieszczeń na działalność podmiotu ekonomii społecznej:

- dostosowanie i wyposażenie pomieszczeń na potrzeby utworzenia warsztatu pracy dla podmiotu ekonomii społecznej, w tym zaplecza gastronomicznego, uwzględniającego przepisy sanitarno-epidemiologiczne.

W celu wdrożenia modułów 1. i 2. niezbędne jest uprzednie przeprowadzenie następujących działań:

- modernizacja/wymiana konstrukcji dachu,
- wykonanie nowych instalacji (wodnej, elektrycznej, kanalizacyjnej, grzewczej, wentylacyjnej),
- wykonanie prac związanych z zabezpieczeniem budynku przed niekorzystnym działaniem wilgoci,
- modernizacja/wymiana zewnętrznej i wewnętrznej stolarki okiennej i drzwiowej,
- remont elewacji budynku,
- termomodernizacja budynku,
- zagospodarowanie terenu przyległego (wymiana nawierzchni, wymiana instalacji wodno – kanalizacyjnych),
- instalacja windy (w przypadku uzyskania odpowiednich uzgodnień od konserwatora zabytków).

Moduł 3. Modernizacja Placu Kosmowskiego:

- wymiana nawierzchni placu,
- wykonanie nowych nasadzeń,
- wymiana instalacji (wodno – kanalizacyjnych),
- instalacja fontanny,
- montaż/instalacja elementów małej architektury.

Moduł 4. Utworzenie ogrodu hortiterapii:

- rozbiórka budynków gospodarczych,
- montaż małej architektury,
- pielęgnacja zieleni,
- wykonanie nowych nasadzeń (w tym roślin użytkowych).

Szacowana wartość	8 000 000,00 zł, z czego:		
	85% - EFRR		
Okres realizacji	2018-2019		
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Prognozowanymi rezultatami realizacji przedsięwzięcia będą: zwiększenie liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych procesem aktywizacji społeczno-zawodowej, zwiększenie liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym korzystających z usług społecznych, zwiększenie liczby osób biorących udział w zorganizowanych wydarzeniach kulturalnych oraz wydarzeniach tematycznych nawiązujących do tradycji lokalnej. Oddziaływanie niniejszego przedsięwzięcia będzie dotyczyło m.in. zmniejszenia poziomu ubóstwa, zmniejszenia poziomu bezrobocia, w tym długotrwałego, zwiększenia tożsamości lokalnej mieszkańców i zwiększenia atrakcyjności turystycznej obszaru rewitalizacji oraz zwiększenie liczby podjętych przez osoby fizyczne działań remontowych w budynkach mieszkalnych.</p> <p>Przedsięwzięcie realizuje następujące cele i kierunki działań Programu rewitalizacji:</p> <p>Cel strategiczny 1. Empatia i wrażliwość społeczna podstawą rozwoju lokalnego</p> <p>Cel operacyjny 1.1. Włączenie społeczne grup marginalizowanych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie placówek wsparcia dziennego i mieszkań wspomaganych, - rozwijanie oferty usługowej skierowanej do seniorów, - dostosowanie budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych, - tworzenie podmiotów ekonomii społecznej; <p>Cel operacyjny 1.2. Społeczeństwo obywatelskie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizacja działań na rzecz świadomości ekologicznej, - organizowanie wydarzeń kulturalnych i integracyjnych; <p>Cel strategiczny 2. Tradycja i dziedzictwo kulturowe siłą rewitalizacji</p> <p>Cel operacyjny 2.1. Funkcjonalne obiekty zabytkowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - renowacja obiektów zabytkowych, - adaptacja obiektów zabytkowych do pełnienia funkcji społecznych i gospodarczych; <p>Cel operacyjny 2.2. Kulturowanie tradycji lokalnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizowanie wydarzeń tematycznych nawiązujących do tradycji lokalnej, - promowanie dziedzictwa kulturowego; <p>Cel strategiczny 3. Przestrzeń przystosowana do potrzeb współczesnego społeczeństwa</p> <p>Cel operacyjny 3.1. Funkcjonalna i nowoczesna przestrzeń publiczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja placów miejskich, - tworzenie terenów zieleni urządzonej i rewaloryzacja terenów zieleni, - działania wpierające i zachęcające do remontów zdegradowanych budynków mieszkalnych, 		
	Nazwa wskaźnika	Jedn.	Wartość docelowa
	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem.	szt.	1
	Liczba utworzonych podmiotów ekonomii społecznej.	szt.	1
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.	szt.	1
	Powierzchnia przebudowanych lub zmodernizowanych dróg i placów.	m ²	420
	Powierzchnia terenów zieleni poddanych rewaloryzacji.	m ²	350
	Dane do oszacowania wskaźników produktu realizacji przedsięwzięcia zbierane będą na podstawie protokołów odbioru lub faktur i dokumentacji projektowej oraz umów lub statutów spółdzielni. Pomiar wartości nastąpi po zakończeniu okresu realizacji każdego z etapów przedsięwzięcia.		

Nazwa projektu	PP2 Rewitalizacja Starego Browaru Klasztornego w Trzemesznie
Podmiot realizujący	Browar Fortuna sp. z o.o. spółka komandytowa
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: ul. Szymańskiego 3 i 6 (dz. ew. 51/3, 58/2)
Zakres projektu	<p>Browar klasztorny w Trzemesznie utworzony został z inicjatywy opata Michała Kosmowskiego w XVIII w. Obiektami wchodzącymi w jego skład są: budynek produkcyjno-mieszkalny, lodownia ziemna i park. Całość tworzy zespół obiektów, widniejący w rejestrze zabytków Narodowego Instytutu Dziedzictwa pod numerem 60/Wlkp/A. Stan techniczny budynków zespołu browarnego należy uznać za zły – świadczą o tym m.in. znaczne ubytki w elewacji oraz uszkodzenia elementów konstrukcji i dachu. Degradacja techniczna skutkuje zanikaniem wartości historyczno-architektonicznych, co przyczynia się do negatywnego oddziaływania obiektów na otoczenie oraz negatywnego wartościowania ich przez mieszkańców.</p> <p>W ramach niniejszego przedsięwzięcia kompleksowej renowacji i adaptacji na cele społeczno-gospodarcze poddany zostanie budynek produkcyjno-mieszkalny wraz z lodownią ziemną. Wskutek realizacji niniejszego przedsięwzięcia browar w Trzemesznie stanie się miejscem aktywności społecznej i kultywowania lokalnych tradycji związanych z warzelnictwem. Przywrócone zostaną walory architektoniczno-estetyczne, historyczne i funkcjonalne obiektów, co przyczyni się do kształtowania tożsamości lokalnej mieszkańców. Skutki realizacji przedsięwzięcia oddziaływać będą na sytuację społeczno-gospodarczą w skali lokalnej – utworzone zostaną miejsca pracy oraz zwiększy się atrakcyjność turystyczna obszaru rewitalizacji.</p> <p>Przedsięwzięcie realizowane będzie w dwóch równorzędnych etapach:</p> <p>Etap I – rewitalizacja budynku Lodowni W budynku lodowni ziemnej utworzona zostanie leżakownia oraz miejsce rozlewu piwa do beczek. Zakres działań w budynku lodowni ziemnej obejmuje generalny remont obiektu, zakup urządzeń produkcyjnych oraz uruchomienie produkcji</p> <p>Etap II – rewitalizacja budynku Starego Browaru Zakres działań w budynku produkcyjno-mieszkalnym obejmuje przywrócenie funkcji produkcyjnej obiektowi, wraz z wprowadzeniem dodatkowych funkcji związanych z gastronomią i funkcją noclegową. Wskutek realizacji etapu II wznowiona zostanie produkcja browaru, zarówno z wykorzystaniem współczesnych metod warzelniczych, jak również w nawiązaniu do tradycji browarniczych z okresu świetności obiektu. Wprowadzenie w budynek produkcyjno-mieszkalny dodatkowych funkcji wpłynie na zwiększenie atrakcyjności turystycznej oraz umożliwi rozpowszechnianie wiedzy o tradycji i dziedzictwie kulturowym. Planuje się w taki sposób zagospodarować obiekt, aby wyeksponować proces produkcji trunku. Wskutek podjętych działań możliwe będzie również prowadzenie spotkań, szkoleń i wydarzeń, w tym m.in. dla miłośników piw oraz dla piwowarów.</p>
Szacowana wartość	12 500 000,00 zł ⁷ 85% - inicjatywa JESSICA-II 15% - wkład własny
Okres realizacji	2018 - 2022
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny	Prognozowanymi rezultatami realizacji przedsięwzięcia będą: zwiększenie liczby funkcjonujących na obszarze rewitalizacji podmiotów gospodarki narodowej i utworzenie nowych miejsc pracy w obiekcie. Oddziaływanie niniejszego przedsięwzięcia będzie dotyczyło m.in. zwiększenia tożsamości lokalnej mieszkańców i zwiększenia atrakcyjności turystycznej obszaru rewitalizacji oraz zmniejszenia poziomu bezrobocia.

⁷ podano kwotę netto

w odniesieniu do celów rewitalizacji	Przedsięwzięcie realizuje następujące cele i kierunki działań Programu rewitalizacji: Cel strategiczny 2. Tradycja i dziedzictwo kulturowe siła rewitalizacji Cel operacyjny 2.1. Funkcjonalne obiekty zabytkowe:		
	<ul style="list-style-type: none"> - renowacja obiektów zabytkowych, - adaptacja obiektów zabytkowych do pełnienia funkcji społecznych i gospodarczych; 		
	Cel operacyjny 2.2. Kulturowanie tradycji lokalnej:		
	<ul style="list-style-type: none"> - promowanie dziedzictwa kulturowego. 		
	Nazwa wskaźnika	Jedn.	Wartość docelowa
	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem.	szt.	2
	Dane do oszacowania wskaźnika produktu przedsięwzięcia zbierane będą na podstawie protokołów odbioru lub faktur i dokumentacji projektowej po zakończeniu okresu realizacji.		

5.2 POZOSTAŁE PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE

Pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne nie są bezpośrednio związane z procesem rewitalizacji, niemniej jednak ich realizacja zwiększy kompleksowość interwencji i wzmocni efekty wdrożenia przedsięwzięć podstawowych. W związku z powyższym uznać je należy za przedsięwzięcia komplementarne do podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Ich wdrożenie pośrednio oddziaływać będzie na sferę społeczną oraz umożliwi rozwiązanie zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji problemów.

Nazwa projektu	PK1 Utworzenie Centrum Kultury w Trzemesznie (Modernizacja budynku gminnego przy ul. Mickiewicza 33)
Podmiot realizujący	Gmina Trzemeszno
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: ul. Mickiewicza 33
Zakres projektu	Na obszarze rewitalizacji zidentyfikowano problemy związane z funkcjonowaniem Domu Kultury i Biblioteki Publicznej, dotychczas mieszczących się w budynku przy ul. Św. Jana 11. Kluczowym problemem związanym z działalnością Biblioteki Publicznej są niewystarczające zasoby lokalowe – istnieją ograniczone możliwości zarówno organizowania spotkań autorskich i kulturalnych, skierowanych do mieszkańców gminy lub dedykowanych szkołom, jak i udostępniania i eksponowania księgozbioru liczącego ok. 60 000 woluminów (część księgozbioru pozostaje zmagazynowana w odrębnych pomieszczeniach). Podstawowymi problemami w funkcjonowaniu Domu Kultury są natomiast: niewystarczająca powierzchnia do organizowania wydarzeń kulturalnych, brak wentylacji, brak wygłuszenia, awaryjna instalacja elektryczna, niewystarczająca liczba miejsc na widowni oraz niedostosowanie obiektu dla potrzeb osób niepełnosprawnych. W budynku, w którym funkcjonują powyższe instytucje kultury mieszczą się również mieszkania prywatne, których właściciele utworzyli wspólnotę mieszkaniową. Biorąc pod uwagę fakt, że w obiekcie swoje próby mają zespoły rockowe, natomiast sala, w której się one odbywają nie jest dostosowana akustycznie do potrzeb, mieszkańcy narażeni są na hałas. W związku z powyższym wprowadzono rygorystyczne zasady odnośnie poziomu głośności oraz czasu i częstotliwości prób, co w znaczny sposób ogranicza możliwości rozwoju zespołów muzycznych. W obiekcie nie ma warunków dla funkcjonowania największych zespołów artystycznych w Gminie

Trzemeszno, tj. Zespołu Artystycznego „Świerszcze” i Zespołu „Strzecha”, których próby odbywają się w trzech różnych miejscach: w Hali OKSiR Trzemeszno, Szkole Podstawowej nr 1 i Zespole Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych w Trzemesznie. Pomieszczenia, w których funkcjonują Kluby Seniora zlokalizowane są na drugiej kondygnacji budynku, co utrudnia seniorom korzystanie z nich. Problemem szczególnie dotkliwym dla seniorów jest brak toalety na pierwszym piętrze. Warunki lokalowe, jakimi dysponuje Dom Kultury, utrudniają przeprowadzanie niektórych wydarzeń – z powodu braku sali mogącej pomieścić większą liczbę osób, konkursy takie jak: Konkurs Poezji „Życie słowem Pisane” dzielone są na kilka etapów, aby pomieścić wszystkich uczestników i gości na sali. W obiekcie, w którym mieści się Dom Kultury funkcjonuje również Biblioteka Publiczna w Trzemesznie.

W związku ze zidentyfikowanymi problemami, najważniejsze samorządowe instytucje kultury gminy Trzemeszno, tj. Dom Kultury i Biblioteka Publiczna w Trzemesznie mają ograniczone możliwości efektywnego wypełniania swoich statutowych zadań. Problemy infrastrukturalne ograniczają możliwości kształtowania kapitału społecznego i ludzkiego oraz tożsamości lokalnej mieszkańców gminy, w tym również mieszkańców obszaru rewitalizacji.

W przeszłości na terenie gminy, w budynku Szkoły Podstawowej nr 1 w Trzemesznie funkcjonowało Muzeum Regionalne, które z przyczyn lokalowych (tj. z powodu poszerzenia działalności SP1, która wówczas udostępniała pomieszczenia) zostało w 2010 r. skatalogowane i spakowane. Oszacowano, że muzeum dysponuje około 16 tys. eksponatów, wśród których znajdują się stare dokumenty i fotografie, mapy, zabytkowa porcelana, militaria i sztandary i in. Dotychczas na terenie gminy nie zlokalizowano ponownie muzeum. W ramach realizacji niniejszego przedsięwzięcia planuje się ponowne uruchomienie Muzeum Regionalnego.

W budynku przy ul. Mickiewicza 33 w przeszłości mieściła się siedziba Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych im. Hipolita Ceglelskiego w Trzemesznie. Po utworzeniu Zespołu Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych, zajęcia teoretyczne zaczęły odbywać się w nowej siedzibie szkoły. Aktualnie budynek przy ul. Mickiewicza 33 stanowi pustostan. W ramach niniejszego przedsięwzięcia planuje się adaptację przedmiotowego obiektu na Dom Kultury, Bibliotekę Publiczną i Muzeum Regionalne. Zakres projektu obejmuje m.in.:

- modernizację/wymianę konstrukcji dachu,
- wykonanie nowych instalacji (wodnej, elektrycznej, kanalizacyjnej, grzewczej, wentylacyjnej),
- wykonanie prac związanych z zabezpieczeniem budynku przed niekorzystnym działaniem wilgoci,
- modernizację/wymianę stolarki okiennej i drzwiowej,
- prace budowlane wewnątrz budynku związane z przystosowaniem na potrzeby centrum kultury,
- modernizację elewacji budynku,
- przystosowanie budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- termomodernizację budynku,
- zakup wyposażenia na potrzeby Centrum Kultury,
- zagospodarowanie terenu przyległego (parking, strefa plenerowa).

Szacowana wartość	3 500 000,00 zł, z czego:
Okres realizacji	85% - EFRR 2017-2018
Realizowane cele Programu	<p>Przedsięwzięcie realizować będzie następujące cele i kierunki działań Programu rewitalizacji:</p> <p>Cel strategiczny 1. Empatia i wrażliwość społeczna podstawą rozwoju lokalnego</p> <p>Cel operacyjny 1.1. Włączenie społeczne grup marginalizowanych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwijanie oferty usługowej skierowanej do seniorów, - dostosowanie budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych, <p>Cel operacyjny 1.2. Społeczeństwo obywatelskie:</p>

<p>- organizowanie wydarzeń kulturalnych i integracyjnych.</p> <p>Cel strategiczny 2. Tradycja i dziedzictwo kulturowe siłą rewitalizacji</p> <p>Cel operacyjny 2.1. Funkcjonalne obiekty zabytkowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - renowacja obiektów zabytkowych, - adaptacja obiektów zabytkowych do pełnienia funkcji społecznych i gospodarczych; <p>Cel operacyjny 2.2. Kulturowanie tradycji lokalnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> - promowanie dziedzictwa kulturowego; <p>Cel strategiczny 3. Przestrzeń przystosowana do potrzeb współczesnego społeczeństwa</p> <p>Cel operacyjny 3.1. Funkcjonalna i nowoczesna przestrzeń publiczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dostosowanie warunków lokalowych instytucji kultury do pełnienia swoich funkcji, - wspieranie rozwoju i funkcjonowania instytucji kultury.
--

<p>Nazwa projektu</p>	<p>PK2 Szansa na lepsze jutro</p>
<p>Podmiot realizujący</p>	<p>Stowarzyszenie Światowid</p>
<p>Lokalizacja</p>	<p>Gmina Trzemeszno, obszar działania Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie Światowid</p>
<p>Zakres projektu</p>	<p>Przedsięwzięcie składa się z trzech zadań:</p> <p>Zadanie 1. Pilotażowy program mieszkań wspomaganych. W ramach zadania zostaną utworzone cztery mieszkania wspomagane, spośród których trzy zlokalizowane będą w granicach gminy Trzemeszno. Zakres prac obejmować będzie prace adaptacyjne oraz zakup mebli i sprzętu niezbędnego dla funkcjonowania poszczególnych mieszkań. Mieszkania wspomagane kierowane będą do osób niepełnosprawnych, w tym z niepełnosprawnością intelektualną. W ramach wsparcia w mieszkaniach zapewnione będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poradnictwo psychologiczne oraz prawne, • usługi asystenckie, • trening samodzielności – prowadzony przez opiekunów mieszkania. <p>Zadanie 2. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne realizowane w miejscu zamieszkania. W ramach zadania świadczone będą usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania. Grupę docelową stanowią będą osoby niesamodzielne, które wymagają pomocy innych osób zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej.</p> <p>Zadanie 3. Centrum Wsparcia Opiekunów Faktycznych W ramach działania utworzone zostanie Centrum Wsparcia Opiekunów Faktycznych, oferujące:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostęp do sprzętu rehabilitacyjnego i pielęgnacyjnego, • szkolenie pierwszej pomocy, • poradnictwo psychologiczne, • usługi fizjoterapeutyczne – nauka prawidłowej pielęgnacji, indywidualne usługi w miejscu zamieszkania, dostosowane do rodzajów niepełnosprawności lub choroby osoby nad którą opiekun faktyczny sprawuje opiekę, • poradnictwo z zakresu dostępnych zasiłków pomocy społecznej, pomoc w organizowaniu sprzętu rehabilitacyjnego, transportu do lekarza itp., • miejsca krótkotrwałego pobytu całonocnego – stworzenie w ramach zadania mieszkania wspomaganego, pełniącego funkcje tzw. „mieszkania wytchnieniowego”.

	Obszar realizacji przedsięwzięcia obejmuje obszar LGD, niemniej jednak osoby predestynowane do objęcia wsparciem należąć będą do społeczności zagrożonych wykluczeniem społecznym. W związku z powyższym niniejsze przedsięwzięcie realizuje cele programu rewitalizacji. Beneficjentami końcowymi projektu mogą być osoby zamieszkałe na obszarze rewitalizacji (nawet w sytuacji, gdy świadczenie będzie realizowane poza obszarem).
Szacowana wartość	1 618 924,18 zł, z czego: 95% - EFS
Okres realizacji	2018-2020
Realizowane cele Programu	Przedsięwzięcie realizować będzie następujące cele Programu rewitalizacji: Cel strategiczny 1. Empatia i wrażliwość społeczna podstawą rozwoju lokalnego Cel operacyjny 1.1. Włączenie społeczne grup marginalizowanych: - tworzenie placówek wsparcia dziennego i mieszkań wspomaganych, - dostosowanie budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Nazwa projektu	PK3 Przebudowa części targowej Placu św. Wojciecha w Trzemesznie
Podmiot realizujący	Gmina Trzemeszno
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: Plac Św. Wojciecha, dz. ew. 240/3
Zakres projektu	Zakres przedsięwzięcia obejmuje podjęcie następujących działań, ukierunkowanych na poprawę funkcjonowania targowiska na Placu Św. Wojciecha: <ul style="list-style-type: none"> • wymiana nawierzchni dojazdów na terenie placu targowego, parkingu i chodnika; • zwiększenie powierzchni parkingowej; • instalacja oświetlenia, • usytuowanie, montaż wiat targowych, • montaż, instalacja kamery zewnętrznej, • montaż hydrantu, • usytuowanie miejsca składowania odpadów stałych • nasadzenie zieleni trawnikowej. Wskutek wdrożenia założenia inwestycyjnego, poprawie ulegnie funkcjonalność przestrzeni targowej, której ponadto nadane zostaną walory estetyczne. W rezultacie zwiększyć się może aktywność społeczna w tej części placu.
Szacowana wartość	388 520,00 zł, z czego: 63,63% - EFRROW
Okres realizacji	2018
Realizowane cele Programu	Przedsięwzięcie realizuje następujące cele i kierunki działań Programu rewitalizacji: Cel strategiczny 3. Przestrzeń przystosowana do potrzeb współczesnego społeczeństwa Cel operacyjny 3.1. Funkcjonalna i nowoczesna przestrzeń publiczna: - modernizacja placów miejskich, - przebudowa dróg, - tworzenie terenów zieleni urządzonej i rewaloryzacja terenów zieleni, - działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa w miejscach publicznych.

Nazwa projektu	PK4 Modernizacja Placu Św. Wojciecha w Trzemesznie
Podmiot realizujący	Gmina Trzemeszno
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: Plac Św. Wojciecha
Zakres projektu	Plac Św. Wojciecha jest jednym z miejsc na obszarze rewitalizacji, na których następuje zanik aktywności społecznej. Zakres przedsięwzięcia obejmuje następujące działania w obrębie Placu Św. Wojciecha:

	<ul style="list-style-type: none"> wymianę nawierzchni całego placu, wykonanie nowych nasadzeń, stworzenie miejsc handlowo – wystawienniczych, wymianę instalacji (wodno – kanalizacyjnych), montaż/installację elementów małej architektury. <p>Wskutek realizacji niniejszego przedsięwzięcia oraz wdrożenia przedsięwzięcia PK3, Pl. Św. Wojciecha stanie się miejscem atrakcyjniejszym pod względem aktywności społecznej.</p>
Szacowana wartość	500 000,00 zł
Okres realizacji	Możliwe źródła finansowania: PPP 2018-2019
Realizowane cele Programu	<p>Przedsięwzięcie realizuje następujące cele i kierunki działań Programu rewitalizacji:</p> <p>Cel strategiczny 3. Przestrzeń przystosowana do potrzeb współczesnego społeczeństwa</p> <p>Cel operacyjny 3.1. Funkcjonalna i nowoczesna przestrzeń publiczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja placów miejskich, - tworzenie terenów zieleni urządzonej i rewaloryzacja terenów zieleni,

Nazwa projektu	PK5 Rekultywacja Jeziora Kościelnego wraz z zagospodarowaniem przyległej przestrzeni
Podmiot realizujący	Gmina Trzemeszno
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji
Zakres projektu	<p>Jezioro Kościelne wraz z przyległym otoczeniem stanowi jeden z potencjałów rozwojowych obszaru rewitalizacji. Jest to jednocześnie miejsce, w którym wyrażają się problemy zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji. Z uwagi na fakt, że znajdujące się nieopodal jeziora obiekty i miejsca, takie jak Alumnat i Plac Kosmowskiego oraz budynek browaru, poddane zostaną działaniom w ramach procesu rewitalizacji, zasadne jest również wprowadzenie zmian przestrzenno-funkcjonalnych w obrębie Jeziora Kościelnego, celem zwiększenia kompleksowości interwencji, zachowania spójności funkcjonalnej obszaru rewitalizacji i stworzenia atrakcyjnego miejsca wypoczynku dedykowanego w szczególności mieszkańcom.</p> <p>Zakres projektu obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> rekultywację Jeziora Kościelnego wraz z oczyszczeniem nabrzeży, uporządkowanie terenu, wykonanie nowych nasadzeń, wykonanie oświetlenia oraz monitoringu, budowę ścieżki pieszo – rowerowej, montaż/installację elementów małej architektury.
Szacowana wartość	8 000 000,00 zł
Okres realizacji	Możliwe źródła finansowania: PPP 2020-2023
Realizowane cele Programu	<p>Przedsięwzięcie realizuje następujące cele i kierunki działań Programu rewitalizacji:</p> <p>Cel strategiczny 3. Przestrzeń przystosowana do potrzeb współczesnego społeczeństwa</p> <p>Cel operacyjny 3.1. Funkcjonalna i nowoczesna przestrzeń publiczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie terenów zieleni urządzonej i rewaloryzacja terenów zieleni, - działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa w miejscach publicznych.

Nazwa projektu	<p>PK6 Zagospodarowanie „Parku Baba” w Trzemesznie</p>
Podmiot realizujący	Gmina Trzemeszno
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: „Park Baba” w Trzemesznie
Zakres projektu	<p>„Park Baba” w przeszłości stanowił miejsce, w którym regularnie odbywały się plenerowe wydarzenia kulturalne. Od kilku lat obserwuje się zanikanie funkcji kulturalnej i rekreacyjnej tego miejsca, co związane jest z występowaniem zjawisk społecznie niepożądanych oraz niespełnianiem wymogów organizacyjnych wydarzeń plenerowych. Atrakcyjność społeczna „Parku Baba” zmniejszyła się również wskutek nierealizowania prac rewaloryzacyjnych i remontowych. Podkreślenia wymaga fakt, że mieszkańcy całej gminy dostrzegają potencjał tego miejsca, jednak stopniowe zawłaszczanie go przez grupy społeczne związane z problemami społecznymi, skutkuje pogłębianiem się problemów. Niniejsze przedsięwzięcie zakłada dokonanie kompleksowych przemian w „Parku Baba” i całkowitą zmianę jego wizerunku z miejsca związanego z występowaniem zjawisk nieakceptowalnych społecznie, na miejsce aktywności społecznej, sprzyjające integracji międzypokoleniowej. W ramach przedsięwzięcia planuje się wdrożyć następujące działania, które podzielono na trzy etapy:</p> <p>Etap I.: „Rewitalizacja „Parku Baba” w Trzemesznie”:</p> <ul style="list-style-type: none"> • demontaż istniejących nawierzchni, obiektów ogrodzeniowych i istniejących schodów; wykonanie nawierzchni i schodów, • demontaż istniejących słupów oświetleniowych – dostawa i montaż lamp oświetleniowych, montaż kamer monitoringu, • dostawa i montaż obiektów małej architektury, • wykonanie nasadzeń, założenie trawników, • wykonanie na placu nawierzchni przepuszczalnej wokół pozostawionego pod późniejsze zagospodarowanie okręgu. <p>Etap II.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykonanie parkingu i ciągów komunikacyjnych. <p>Etap III.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zagospodarowanie zalesionej części parku, w tym m.in. utworzenie parku linowego. <p>Wskutek realizacji przedsięwzięcia zdegradowanemu terenowi przywrócona zostanie jego pierwotna funkcja, w związku z czym stanie się on miejscem organizowania plenerowych wydarzeń kulturalnych, a także miejscem aktywności fizycznej.</p>
Szacowana wartość	<p>Etap I: 420 000,00 zł, z czego: 63,63% – EFRROW Etap II: 300 000,00 zł (możliwy kredyt) Etap III: 300 000,00 zł (możliwe PPP)</p>
Okres realizacji	<p>Etap I: 2017 Etap II: 2017-2018 Etap III: 2018-2023</p>
Realizowane cele Programu	<p>Przedsięwzięcie realizuje następujące cele i kierunki działań Programu rewitalizacji: Cel strategiczny 3. Przestrzeń przystosowana do potrzeb współczesnego społeczeństwa Cel operacyjny 3.1. Funkcjonalna i nowoczesna przestrzeń publiczna: - tworzenie terenów zieleni urządzonej i rewaloryzacja terenów zieleni, - działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa w miejscach publicznych.</p>

Nazwa projektu	PK7 Przebudowa ulic w Trzemesznie
Podmiot realizujący	Gmina Trzemeszno
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: Pl. Michała Kościeszy - Kosmowskiego, Al. Ks. Marcelęgo Kowalskiego, ul. Wiosny Ludów, ul. Adama Mickiewicza, ul. Św. Jana, ul. 1 Maja, ul. Gen. Henryka Dąbrowskiego, ul. Św. Ducha, Pl. Jana Kilińskiego, ul. Marii Konopnickiej, Pl. Św. Wojciecha
Zakres projektu	<p>Przedsięwzięcie ma na celu kompleksową przebudowę wybranych ulic na obszarze rewitalizacji, celem zminimalizowania występujących problemów związanych z ich stanem technicznym. Jednocześnie podjęte zostaną działania związane z siecią wodno-kanalizacyjną. Zakres przedsięwzięcia obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymianę sieci wodno – kanalizacyjnych, wykonanie podziemnej instalacji elektrycznej w celu montażu stylowego oświetlenia, przebudowę nawierzchni chodników i jezdni, montaż małej architektury. <p>Wskutek realizacji projektu poprawie ulegnie poczucie bezpieczeństwa użytkowników dróg, ponadto zwiększy się komfort ich użytkowania przede wszystkim dla osób przemieszczających się pieszo. Zwiększy się również poziom estetyki przestrzeni publicznej.</p>
Szacowana wartość	20 000 000,00 zł Możliwe źródła finansowania: PPP/programy krajowe
Okres realizacji	2018-2023
Realizowane cele Programu	<p>Przedsięwzięcie realizuje następujące cele i kierunki działań Programu rewitalizacji:</p> <p>Cel strategiczny 3. Przestrzeń przystosowana do potrzeb współczesnego społeczeństwa</p> <p>Cel operacyjny 3.1. Funkcjonalna i nowoczesna przestrzeń publiczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przebudowa dróg, - likwidowanie barier architektonicznych, - działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa w miejscach publicznych.

Nazwa projektu	PK8 Zwiększenie atrakcyjności i dostępności kulturowej cennego zabytku narodowego – Bazyliki Wniebowzięcia NMP w Trzemesznie
Podmiot realizujący	Parafia pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Trzemesznie
Lokalizacja	Plac Kosmowskiego 8
Zakres projektu	<p>Zakres przedsięwzięcia obejmuje działania o charakterze remontowo-renowacyjnym wewnątrz obiektu, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> renowacja latarni nad kopułą (prace kamieniarskie, wymiana okien, restauracja polichromii wewnątrz), poszerzenie wejścia do podziemi celem udostępnienia zwiedzającym zabytków romańskich znajdujących się w podziemiach, całościowa restauracja prezbiterium z ołtarzem głównym.
Szacowana wartość	2 936 368,37 zł, w tym: 85% - EFRR
Okres realizacji	2019
Realizowane cele Programu	<p>Przedsięwzięcie realizuje następujące cele i kierunki działań Programu rewitalizacji:</p> <p>Cel strategiczny 2. Tradycja i dziedzictwo kulturowe siłą rewitalizacji</p> <p>Cel operacyjny 2.1. Funkcjonalne obiekty zabytkowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - renowacja obiektów zabytkowych,

6. MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI

Bezpośredni wymóg zachowania komplementarności przedsięwzięć rewitalizacyjnych wynika z zapisów Wytycznych, które wskazują na pięć wymiarów komplementarności: problemowy, przestrzenny, międzyokresowy, źródeł finansowania i proceduralno-instytucjonalny.

6.1 KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA

Nadrzędnym celem procesu rewitalizacji jest wyprowadzenie obszaru ze stanu kryzysowego, a więc zminimalizowanie zidentyfikowanych problemów w sferach społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Osiągnięcie tego celu będzie możliwe jedynie dzięki zaplanowaniu przedsięwzięć w sposób zapewniający kompleksowe rozwiązanie problemów we wszystkich sferach. Projekty zawarte w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Trzemeszno wzajemnie się dopełniają, dzięki czemu ich realizacja będzie miała wpływ na wszystkie sfery funkcjonowania obszaru.

W poniższej tabeli zostały zestawione zaplanowane przedsięwzięcia wraz ze wskazaniem, na które sfery będą oddziaływać. Szczegółowy opis problemów, na które odpowiadają poszczególne zadania został umieszczony w kartach projektów.

TAB. 15. ODDZIAŁYWANIE PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH NA POSZCZEGÓLNE SFERY OBSZARU REWITALIZACJI

Projekt	Sfera obszaru rewitalizacji				
	społeczna	gospodarcza	środowiskowa	techniczna	przestrzenno-funkcjonalna
Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne					
PP1. Akademia Integracji Społecznej	✓	✓	✓	✓	✓
Moduły	1. Utworzenie mieszkań wspomaganych i dziennego domu wsparcia dla seniorów	✓		✓	
	2. Adaptacja pomieszczeń na działalność podmiotu ekonomii społecznej	✓	✓		
	3. Modernizacja Placu Kosmowskiego	✓			✓
	4. Utworzenie ogrodu hortiterapii	✓		✓	✓
PP2. Rewitalizacja Starego Browaru Klasztornego w Trzemesznie	✓	✓		✓	✓
Pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne					
PK1. Utworzenie Centrum Kultury w Trzemesznie	✓		✓	✓	✓
PK2. Szansa na lepsze jutro	✓				
PK3. Przebudowa części targowej Placu Św. Wojciecha w Trzemesznie	✓	✓			✓
PK4. Modernizacja Placu Św. Wojciecha w Trzemesznie	✓				✓
PK5. Rekultywacja Jeziora Kościelnego wraz z zagospodarowaniem przyległej przestrzeni	✓		✓		✓
PK6. Zagospodarowanie „Parku Baba” w Trzemesznie	✓		✓		✓
PK7. Przebudowa ulic w Trzemesznie	✓			✓	✓

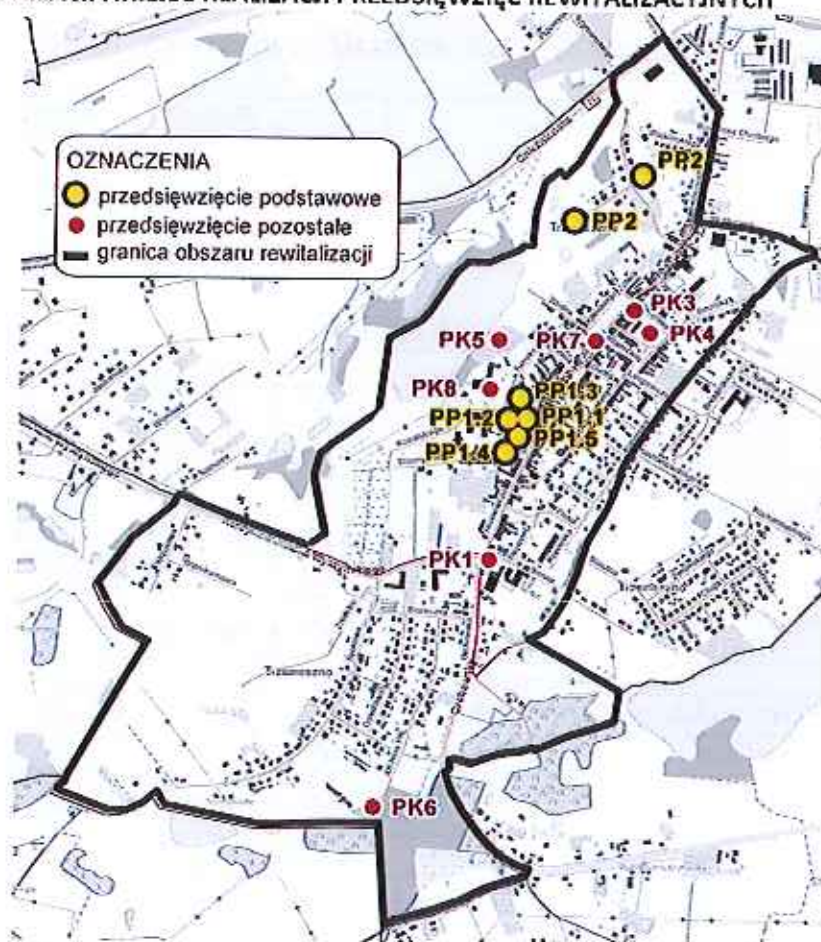
Projekt	Sfera obszaru rewitalizacji				
	społeczna	gospodarcza	środowiskowa	techniczna	przestrzenno-funkcjonalna
PK8. Zwiększenie atrakcyjności i dostępności kulturowej cennego zabytku narodowego – Bazyliki Wniebowzięcia NMP w Trzemesznie	✓			✓	

Źródło: opracowanie własne

6.2 KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA

Wszystkie zaplanowane w ramach procesu rewitalizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizowane będą na obszarze rewitalizacji, w związku z czym interwencja prowadzona będzie w sposób skoncentrowany terytorialnie. Rozmieszczenie lokalizacji realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych sprzyjać będzie powstawaniu tzw. efektu synergii, dzięki czemu skutki realizacji zintegrowanych przedsięwzięć będą większe, niż wdrażanie pojedynczych projektów w rozproszonych lokalizacjach. Poniższa rycina przedstawia zarys lokalizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

RYC. 25. LOKALIZACJA MIEJSC REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Źródło: opracowanie własne

6.3 KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA

W Trzemesznie dotychczas nie prowadzono procesu rewitalizacji, wdrażano natomiast pojedyncze przedsięwzięcia, które związane są z procesem rewitalizacji lub które można powiązać z działaniami zaplanowanymi w niniejszym dokumencie. Przedsięwzięciami tymi są:

- Program wyrównawczo-edukacyjny dla dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu miasta i gminy Trzemeszno „Job gatew@y” (Program Operacyjny Kapitał Ludzki; realizacja w latach 2008-2013);
- Remont nawierzchni: Placu Kilińskiego, ul. T. Kościuszki oraz Al. Odzyskania Niepodległości w Trzemesznie (WRPO na lata 2007-2013; realizacja w roku 2010).

Z perspektywy przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym i zapobieżenia ich występowaniu w przyszłości jedynym zrealizowanym w gminie Trzemeszno przedsięwzięciem z wykorzystaniem środków z funduszy strukturalnych jest program „Job gatew@y” zrealizowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzemesznie. Celem programu było upowszechnienie i rozwijanie wśród dzieci i młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym aktywnych form integracji społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem nauki języka angielskiego i rozwijania kompetencji komputerowych, co miało umożliwić uczestnikom projektu lepszy start na rynku pracy. Realizacja projektu istotnie przyczyniła się do poprawy wyników w nauce uczestników projektu.

W ramach funduszy europejskich realizowano również działania infrastrukturalne. Jednym z takich działań był remont nawierzchni wybranych ulic w Trzemesznie, wśród których znajdował się Pl. Kilińskiego, zlokalizowany w granicach wyznaczonego w niniejszym dokumencie obszaru rewitalizacji. Kontynuacją działań z zakresu poprawy jakości układu komunikacyjnego jest ujęte w Programie Rewitalizacji przedsięwzięcie rewitalizacyjne polegające na poprawie stanu technicznego wybranych ulic na obszarze rewitalizacji.

6.4 KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA I INDIKATYWNE RAMY FINANSOWE

Z uwagi na kosztowność procesu rewitalizacji, niemożliwa byłaby realizacja wszystkich zaplanowanych przedsięwzięć w oparciu o środki inwestycyjne dostępne w budżecie gminy. W związku z powyższym pożądane jest efektywne łączenie dostępnych zewnętrznych źródeł finansowania realizowanych projektów. Projekty zawarte w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Trzemeszno będą finansowane ze środków własnych gminy, kapitału partnerów projektów oraz dostępnych dotacji.

TAB. 16. MOŻLIWE ŹRÓDŁA DOFINANSOWANIA REALIZACJI ZAPLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ

Symbol	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Okres realizacji	Szacunkowa wartość [zł]	Źródło finansowania
PP1	Akademia Integracji Społecznej	Gmina Trzemeszno	2018-2019	8 000 000,00	EFRR, środki własne
PP2	Rewitalizacja Starego Browaru Klasztornego w Trzemesznie	Browar Fortuna sp. z o.o. spółka komandytowa	2018-2022	12 500 000,00	JESSICA-II, środki własne
Wartość przedsięwzięć podstawowych:				20 500 000,00	
PK1	Utworzenie Centrum Kultury w Trzemesznie	Gmina Trzemeszno	2017-2018	3 500 000,00	EFRR, środki własne

PK2	Szansa na lepsze jutro	Stowarzyszenie Świątówid	2018-2020	1 618 924,18	EFS, środki własne
PK3	Przebudowa części targowej Placu Św. Wojciecha w Trzemesznie	Gmina Trzemeszno	2018	388 520,00	EFROW, środki własne
PK4	Modernizacja Placu Św. Wojciecha w Trzemesznie	Gmina Trzemeszno	2018-2019	500 000,00	Środki własne; PPP
PK5	Rekultywacja Jeziora Kościelnego wraz z zagospodarowaniem przyległej	Gmina Trzemeszno	2020-2023	8 000 000,00	Środki własne; PPP
PK6	Zagospodarowanie „Parku Baba” w Trzemesznie	Gmina Trzemeszno	2017-2023	Etap I: 420 000,00 zł Etap II: 300 000,00 zł Etap III: 300 000,00 zł	Etap I: EFROW, środki własne; Etap II: środki własne, kredyt Etap III: środki własne, PPP
PK7	Przebudowa ulic w Trzemesznie	Gmina Trzemeszno	2018-2023	20 000 000,00	Środki własne; programy krajowe; PPP
PK8	Zwiększenie atrakcyjności i dostępności kulturowej cennego zabytku narodowego – Bazyliki Wniebowzięcia NMP w Trzemesznie	Parafia pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Trzemesznie	2019	2 936 368,37	EFRR, środki własne
Wartość przedsięwzięć pozostałych				37 963 812,55 zł	
WARTOŚĆ OGÓŁEM				58 463 812,55 zł	

Źródło: opracowanie własne

Największą możliwością współfinansowania realizacji poszczególnych projektów ze źródeł zewnętrznych są środki Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020, który przewiduje wsparcie przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach działania 9.2. Rewitalizacja miast i ich dzielnic, terenów wiejskich, przemysłowych i powojkowych. Przewiduje się możliwość pozyskiwania środków w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFROW). Ponadto rozważa się realizację przedsięwzięć z wykorzystaniem formuły partnerstwa publiczno-prywatnego.

6.5 KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTITUCJONALNA

Zapewnienie komplementarności proceduralno-institutionalnej wiąże się z zaplanowaniem odpowiedniego systemu zarządzania programem rewitalizacji, który angażowałby interesariuszy procesu rewitalizacji, a także umożliwiał skuteczne wdrażanie poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, monitorowanie ich realizacji wraz z oceną postępów i reagowaniem na zagrożenia wynikające z uwarunkowań zewnętrznych. System zarządzania programem rewitalizacji szczegółowo opisano w rozdziale 8. System zarządzania programem rewitalizacji.

7. REALIZACJA ZASADY PARTNERSTWA I PARTYCYPACJA

Rewitalizacja jest procesem inicjowanym i koordynowanym przez władze lokalne, jednak wdrażanym na rzecz lokalnej społeczności i przy współpracy interesariuszy procesu rewitalizacji, do których lokalna społeczność również należy. Mając to na względzie, wywnioskować należy, że istotną rolę w procesie rewitalizacji odgrywa **partycypacja**. Generalnie w procesie rewitalizacji wyróżnia się pewne etapy, w których należy zapewnić udział interesariuszy procesu rewitalizacji – są to: **diagnozowanie, programowanie, wdrażanie i monitoring**. W ramach niniejszego programu rewitalizacji na każdym z wymienionych etapów zapewniono udział interesariuszy procesu rewitalizacji.

7.1 ETAP DIAGNOZOWANIA

Na etapie diagnozowania podstawową kwestią wymagającą współpracy i koordynacji wielu interesariuszy procesu rewitalizacji było zorganizowanie danych niezbędnych do przeprowadzenia analiz. W tym zakresie współpraca dotyczyła sformalizowanych komórek instytucji publicznych, które z jednej strony funkcjonują w sztywnych ramach prawnych, natomiast z drugiej dysponują pracownikami o odpowiednich kompetencjach i kapitale społecznym, co umożliwiło prowadzenie skutecznej i efektywnej współpracy na poziomie horyzontalnym i stworzenie bazy danych, wykorzystanych do przeprowadzenia wieloaspektowych analiz. Instytucjami, które udostępniły dane na potrzeby analiz są: Powiatowy Urząd Pracy w Gnieźnie, placówki edukacyjne zlokalizowane na terenie gminy Trzemeszno, Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzemesznie oraz Urząd Miejski Trzemeszna. Szczególnie aktywną jednostką oprócz Urzędu Miejskiego Trzemeszna, był Ośrodek Pomocy Społecznej, którego pracownicy nie tylko udostępniły dane statystyczne, lecz również stanowiły źródło wiedzy o potrzebach społecznych w gminie oraz o grupie beneficjentów końcowych procesu rewitalizacji, jaką tworzą osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Na etapie diagnozowania sytuacji na obszarze rewitalizacji nieocenione okazało się wsparcie ze strony proboszcza tutejszej parafii, który podczas spaceru studyjnego, zrealizowanego z zespołem roboczym ds. rewitalizacji i grupą ekspertów, przewodził wizycie w zabytkowym Alumnacie. W prace zaangażował się również podmiot prywatny, będący w posiadaniu zabytkowego browaru, który spotkał się z ekspertami, by wspólnie przedyskutować problemy, jakie stwarza zabytkowy browar. W etap diagnozowania włączeni zostali również mieszkańcy Trzemeszna. Odkonano to w dwójaki sposób – przez czynny udział w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych i poprzez udział w badaniu kwestionariuszowym. Dnia 28 lutego 2017 r. zostało zorganizowane spotkanie informacyjne dla wszystkich zainteresowanych procesem rewitalizacji osób. Składało się ono z dwóch części: pierwsza miała charakter informacyjny, natomiast w ramach drugiej części odbyła się dyskusja na temat występujących na wyznaczonym obszarze problemów i możliwych sposobów ich rozwiązania. W czasie spotkania omówiono zasady i wytyczne dotyczące tworzenia programów rewitalizacji i wyznaczania obszarów zdegradowanych. Zaprezentowano ponadto wyniki analizy wskaźnikowej przeprowadzonej w celu delimitacji obszaru zdegradowanego w gminie Trzemeszno. Uczestnicy spotkania zostali również zachęcani do dzielenia się swoimi pomysłami dotyczącymi rewitalizacji wskazanego obszaru.

RYC. 26. PREZENTACJA ZE SPOTKANIA KONSULTACYJNEGO I ULOTKA INFORMACYJNA

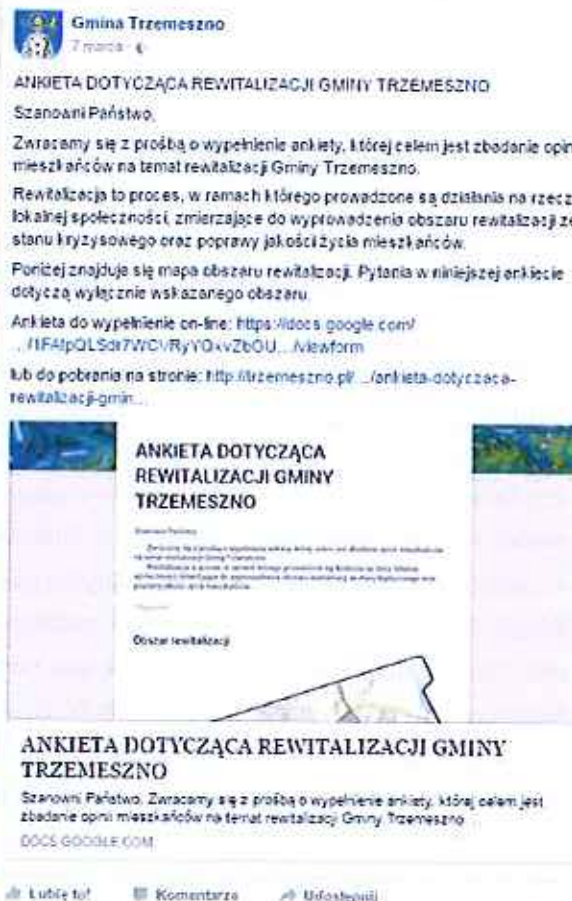
Źródło: Opracowanie własne

Spotkanie konsultacyjne zostało zorganizowane w Domu Kultury w Trzemesznie, co umożliwiło ograniczenie towarzyszącej urzędowi, bariery instytucjonalnej. Informację o spotkaniu zamieszczono na witrynie internetowej gminy oraz na gminnym profilu na portalu społecznościowym.

RYC. 27. ZAPROSZENIE NA SPOTKANIE KONSULTACYJNE RYC. 28. ZAPROSZENIE DO UDZIAŁU W BADANIU ANKIETOWYM

Źródło: Facebook.com

Każdy mieszkaniec gminy miał również możliwość wzięcia udziału w badaniu ankietowym, którego celem było poznanie opinii mieszkańców na temat obszaru rewitalizacji. Możliwe było wypełnienie ankiety i dostarczenie jej w wyznaczone miejsce w sposób tradycyjny, jak również wypełnienie kwestionariusza *online* (tzw. CATI – ang. *Computer-Assisted Web Interview*). Wersja papierowa ankiety była dystrybuowana za pośrednictwem Urzędu Miejskiego Trzemeszna i szkół podstawowych. Informacja o badaniu ankietowym wraz z odnośnikiem do kwestionariusza została zamieszczona na stronie internetowej gminy i na portalu Facebook. Wnioski z badania wykorzystano na etapie pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji, natomiast kompletne wyniki zostały opisane w Załączniku nr 1 do niniejszego dokumentu.

Mając powyższe na względzie stwierdza się, że w etapie diagnozowania wzięli udział interesariusze procesu rewitalizacji, w tym społeczność lokalna.

7.2 ETAP PROGRAMOWANIA

Wyrazem udziału interesariuszy procesu rewitalizacji na etapie programowania jest wypracowana wizja oraz przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Proces formułowania wizji procesu rewitalizacji obszaru rewitalizacji w gminie Trzemeszno poprzedzony był rozmowami, przeglądem różnorodnych materiałów dotyczących gminy Trzemeszno i obszaru, na którym planuje się prowadzić proces rewitalizacji. Uwzględnione zostały oczywiście również wyniki prowadzonych badań, w tym pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji. Istotny wpływ na ostateczne ukonstytuowanie się wizji miały odbyte spacer studyjne, o których wspomniano na etapie diagnozowania – z proboszczem tuł. parafii oraz z właścicielem browaru. Umożliwiły one ukazać potencjał obszaru rewitalizacji, jakim jest dziedzictwo kulturowe. Wizja procesu rewitalizacji w Trzemesznie nawiązuje do niego bezpośrednio. Wyrazem udziału interesariuszy w programowaniu procesu rewitalizacji są również zawarte w Programie przedsięwzięcia rewitalizacyjne, których podmiotami realizującymi są: Browar Fortuna sp. z o.o. spółka komandytowa, Stowarzyszenie Świątowid, Parafia pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Trzemesznie i Gmina Trzemeszno.

Mieszkańcy byli zachęceni do opiniowania planowanego procesu rewitalizacji gminy Trzemeszno i oceny wstępnych propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. W tym celu dnia 7.04.2017 r. w trakcie wydarzenia pt. III Spartakiada z okazji Obchodów Świątowego Dnia Inwalidy Gminy Trzemeszno, które zorganizowane zostało przez: Stowarzyszenie TERAZ w Trzemesznie, Stowarzyszenie Młodych Wielkopolan w Gnieźnie, Ośrodek Sportu i Rekreacji w Trzemesznie i Urząd Miejski Trzemeszno, zorganizowano rewitalizacyjne stoisko informacyjne pod hasłem „Akcja Rewitalizacja!”. Dorośli mieli możliwość porozmawiania o procesie rewitalizacji w Trzemesznie oraz o propozycjach złożonych dotychczas przedsięwzięć rewitalizacyjnych, natomiast dla dzieci przygotowano przybory do rysowania, które miały posłużyć do zobrazowania ich wizji procesu rewitalizacji w Trzemesznie.

RYC. 29. OGŁOSZENIE INFORMACYJNE O REWITALIZACYJNYM STOISKU INFORMACYJNYM

Gmina Trzemeszno
3 kwietnia o 09:55 - Ł

AKCJA REWITALIZACJA!

Prace związane z opracowaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Trzemeszno wkraczają w decydujący etap! Serdecznie zapraszamy na III Spartakiadę z okazji Obchodów Światowego Dnia Inwalidy Gminy Trzemeszno, podczas której funkcjonować będzie rewitalizacyjne stoisko informacyjne! Tutaj dowiesz się wszystkiego o rewitalizacji w Trzemesznie – będziesz mógł również podzielić się z nami swoją opinią. Na najmłodszych czekać będą natomiast stołki z akcesoriami do rysowania – wyrysujcie nam swoją wizję Trzemeszna po rewitalizacji!

Źródło: Facebook.com

Informacja o wydarzeniu zamieszczona została na witrynie Urzędu Miejskiego Trzemeszno, jak również na profilu społecznościowym. Obsługa stoiska chętnie udzielała wszelkich informacji o procesie rewitalizacji w gminie Trzemeszno, a nawet inicjowała konwersacje z przybyłymi mieszkańcami, co umożliwiło efektywną wymianę poglądów i doświadczeń. Wszystkie osoby wyrażające opinie, w sposób pozytywny oceniali propozycje przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

RYC. 30. WYBRANE RYSUNKI STWORZONE PRZEZ MŁODYCH MIESZKAŃCÓW GMINY TRZEMESZNO W RAMACH AKCJI REWITALIZACJA

Źródło: Dokumentacja fotograficzna z 7.04.2017 r.

7.3 ETAP WDRAŻANIA I MONITOROWANIA

Wdrażanie i monitorowanie to nieodzowne elementy procesu zarządzania procesem rewitalizacji. W związku z powyższym udział interesariuszy w systemie zarządzania Programem jest jednoznaczny z partycypacją na etapie wdrażania i monitorowania. Szczegółowy opis tego systemu przedstawiono w następnym rozdziale.

Partycypacja na etapie wdrażania związana jest również z realizacją konkretnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, na których ostateczny kształt wpływ będzie mieć społeczność lokalna. Takie założenie występuje w przypadku modułu społecznego przedsięwzięcia zintegrowanego pt. „Akademia Integracji Społecznej”, gdzie proces organizowania przedsięwzięcia i zakres podejmowanych działań uzależniony będzie od kapitału ludzkiego i społecznego mieszkańców zaangażowanych w realizację.

8. SYSTEM ZARZĄDZANIA PROGRAMEM REWITALIZACJI

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Trzemeszno przewiduje realizację szeregu przedsięwzięć, które cechuje wielosektorowość podmiotów odpowiedzialnych za ich przeprowadzenie, a także różne okresy realizacji, źródła finansowania oraz oczekiwane efekty. Z tego powodu niezbędne jest opracowanie sprawnego systemu zarządzania Programem.

8.1 WDRAŻANIE

Prawidłowa koordynacja zaplanowanych działań będzie możliwa dzięki zaimplementowaniu takiego systemu wdrażania, który zapewni partycypację szerokiego grona interesariuszy procesu rewitalizacji. W tym celu zostanie powołany Zespół ds. Rewitalizacji, który stanowić będzie forum dialogu i współpracy pomiędzy władzami gminy a interesariuszami rewitalizacji. Swoją działalność rozpocznie z dniem uchwalenia Programu. Do najważniejszych zadań Zespołu będzie należeć:

- monitorowanie i ocena stopnia realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Trzemeszno,
- nadzór nad realizacją przedsięwzięć rewitalizacyjnych zaplanowanych w Programie,
- identyfikowanie potencjalnych zagrożeń i problemów związanych z realizacją Programu,
- zgłaszanie propozycji nowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- przyjmowanie i opiniowanie propozycji mieszkańców oraz pozostałych interesariuszy procesu rewitalizacji,
- wnioskowanie do Burmistrza i Rady Miejskiej o uzasadnione dokonanie korekt w Programie,
- działalność informacyjno-promocyjna, w tym zamieszczanie informacji na stronie internetowej gminy,
- pozyskiwanie danych niezbędnych do oszacowania wskaźników realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- pozyskiwanie danych niezbędnych do oszacowania wartości wskaźników oddziaływania,
- sporządzanie w pierwszym kwartale roku raportów okresowych z realizacji Programu w roku ubiegłym,
- sporządzenie raportu końcowego na zakończenie horyzontu czasowego Lokalnego Programu Rewitalizacji; dokonanie ewaluacji *ex-post*.

Członkowie Zespołu ds. Rewitalizacji zostaną wybrani ze szczególnym uwzględnieniem wiedzy i kompetencji sprzyjających efektywnemu zarządzaniu Programem. Proponuje się następującą strukturę organizacyjną Zespołu:

- **Przewodniczący Zespołu ds. Rewitalizacji** – będzie nim Burmistrz Trzemeszna lub osoba przez niego wyznaczona. Do podstawowych zadań przewodniczącego będzie należeć organizowanie prac Zespołu, organizowanie konsultacji społecznych i spotkań z mieszkańcami;
- **Specjaliści ds. Rewitalizacji** – powołani przez Burmistrza przedstawiciele Urzędu Miejskiego Trzemeszna oraz Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzemesznie. Do zadań specjalistów będzie należeć: pozyskiwanie danych niezbędnych do oszacowania wskaźników, monitorowanie Programu i sporządzanie raportów, nadzór nad wykonywaniem przedsięwzięć rewitalizacyjnych,

działalność informacyjno-promocyjna, zgłaszanie własnych propozycji nowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych i przyjmowanie propozycji od społeczności lokalnej;

- **Doradcy ds. rewitalizacji** – będą stanowili wsparcie merytoryczne dla specjalistów. Przewiduje się zaproszenie do prac w Zespole przedstawicieli lokalnych przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, Komisariatu Policji w Trzemesznie, Domu Kultury w Trzemesznie oraz placówek oświatowych. Do najważniejszych zadań doradców należeć będzie: uczestnictwo w spotkaniach Zespołu, opiniowanie proponowanych przedsięwzięć i wniosków, zgłaszanie własnych propozycji przedsięwzięć, prowadzenie działalności informacyjno-promocyjnej w swoim otoczeniu;
- **Przedstawiciele lokalnej społeczności** – będą to mieszkańcy obszaru rewitalizacji, kompetencje przedstawicieli lokalnej społeczności będą tożsame z zadaniami doradców ds. rewitalizacji.

Zespół ds. Rewitalizacji swoją działalność rozpocznie z dniem uchwalenia dokumentu i zostanie powołany na okres obowiązywania Programu. Decyzje Zespołu będą podejmowane w drodze głosowania większościowego, do którego uprawnieni będą wszyscy jego członkowie. Spotkania Zespołu będą odbywały się w terminie zależnym od potrzeb realizacji Programu, jednak nie rzadziej niż raz na pół roku. Niezależnie od posiedzeń całego Zespołu, przewiduje się możliwość organizacji spotkań roboczych przewodniczącego z poszczególnymi członkami Zespołu. Dokumentacja związana z realizacją zadań Zespołu będzie prowadzona i przechowywana przez przedstawicieli Urzędu Miejskiego Trzemeszna.

W Alumnacie proponuje się utworzenie zewnętrznego punktu konsultacyjnego, w którym mieszkańcy będą mogli zgłaszać własne inicjatywy oraz opiniować realizację przedsięwzięć. Celem utworzenia punktu konsultacyjnego poza budynkiem Urzędu Miejskiego jest przełamanie tzw. bariery instytucjonalnej, co ułatwi bezpośredni kontakt z mieszkańcami.

8.2 MONITORING

Ocena realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji, wykrywanie nieprawidłowości w jego wykonaniu oraz podejmowanie działań naprawczych będzie możliwe dzięki monitoringowi Programu. System monitoringu i ewaluacji polega na systematycznym gromadzeniu danych dotyczących stopnia realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych i Programu postrzeganego jako całość. Obejmuje również dokonywanie analiz i wyciąganie wniosków, które stanowią mogą podstawę do dokonania korekt w Programie celem zapobieżenia niebezpieczeństwu dezaktualizacji jego założeń. Gromadzone dane będą podstawą do sporządzania oceny śródkresowej (*mid-term*) oraz oceny i ewaluacji *ex-post*.

O skuteczności wdrażania Programu informować będą wartości wskaźników przyjętych jako wskaźniki oddziaływania Programu na sytuację na obszarze rewitalizacji, których pomiar dokonywany będzie raz na dwa lata. Monitoring obejmować będzie również gromadzenie danych o realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Zaproponowane mierniki gwarantują skuteczność przeprowadzonej analizy, ponieważ uwzględniają specyfikę planowanych przedsięwzięć, ponadto charakteryzują je odpowiednie właściwości:

- **Trafność** – są dostosowane do charakteru przedsięwzięcia i oczekiwanych rezultatów jego realizacji;
- **Mierzalność** – wyraża się je za pomocą wartości liczbowych, które umożliwiają ich weryfikację;
- **Wiarygodność** – są zdefiniowane w sposób niepowodujący trudności z ich interpretacją i weryfikacją;

- Dostępność – są możliwe do wygenerowania; istnieje możliwość pozyskania danych do ich oszacowania.

TAB. 17. WSKAŹNIKI ODDZIAŁYWANIA REALIZACJI LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI DLA GMINY TRZEMESZNO NA SYTUACJĘ NA OBSZARZE REWITALIZACJI

Nazwa wskaźnika	Wartość wskaźnika w roku bazowym	Wartość docelowa na koniec 2023 r.
SFERA SPOŁECZNA		
Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców	20,66	20,66 (+/- 0)
Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej (forma pieniężna) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	11,94	11,35 (-5.0%)
Kwota wypłaconych zasiłków pomocy społecznej (forma pieniężna) w przeliczeniu na 1 rodzinę, której przyznano świadczenie	2 973,95	2825,25 (-5.0%)
Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej (forma niepieniężna) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	12,20	11,05 (-7.5%)
Liczba uczniów korzystających z dopłat do podręczników w przeliczeniu na 100 uczniów	16,86	16,02 (-5.0%)
Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 osób w wieku produkcyjnym	47,69	45,30 (-5.0%)
Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	57,65	56,21 (-2.5%)
Udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie bezrobotnych	17,92	17,47 (-2.5%)
Udział osób bezrobotnych z niepełnosprawnością w ogólnej liczbie bezrobotnych	6,51	6,35 (-2.5%)
Udział osób objętych procedurą Niebieskiej Karty w ogólnej liczbie mieszkańców	0,57	0,51 (-7.5%)
SFERA GOSPODARCZA		
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym	18,64	18,64 (+/- 0)
SFERA ŚRODOWISKOWA		
Udział osób prowadzących selektywną zbiórkę odpadów w ogólnej liczbie mieszkańców	80,07	82,07 (+2,5%)
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA		
Liczba placów zabaw w przeliczeniu na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	0,13	0,14 (+10,0%)

Źródło: opracowanie własne

W celu określenia efektywności działań rewitalizacyjnych, wykorzystany zostanie ten sam katalog wskaźników, który zastosowano do zdiagnozowania występowania stanu kryzysowego. Porównane zostaną wartości wskaźników w okresie początkowym, tj. na etapie opracowania niniejszego dokumentu, z wartościami w momencie, w którym dokonywana będzie ocena. Z uwagi na fakt, że rewitalizacja jest procesem, którego pozytywne skutki nie są odczuwalne natychmiastowo, rekomenduje się, aby badanie wartości wskaźników oddziaływania nastąpiło również w latach po

czasie obowiązywania Programu. Dane niezbędne do obliczenia powyższych wskaźników, zostaną pozyskane z tych samych źródeł, z których otrzymano je na potrzeby analizy sytuacji w gminie, tj. z następujących instytucji: Urząd Miejski Trzemeszno, Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzemesznie, Powiatowy Urząd Pracy w Gnieźnie oraz z placówek oświatowych.

SPIS TABEL

Tab. 1. Wykaz sołectw w gminie Trzemeszno	11
Tab. 2. Katalog wskaźników wykorzystanych do analizy sfery społecznej	12
Tab. 3. Charakterystyka jednostek analitycznych	12
Tab. 4. Wykaz obiektów wpisanych do rejestru Narodowego Instytutu Dziedzictwa	27
Tab. 5. Ocena stanu zachowania obiektów zabytkowych wpisanych do gminnej ewidencji zabytków	28
Tab. 6. Osiągnięte poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania	31
Tab. 7. Udział osób korzystających z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie mieszkańców	32
Tab. 8. Udział osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie mieszkańców	32
Tab. 9. Liczba placów zabaw przypadających na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	34
Tab. 10. Współwystępowanie negatywnych zjawisk w gminie Trzemeszno	36
Tab. 11. Wykaz ulic znajdujących się w granicach obszaru rewitalizacji	39
Tab. 12. Wartości mierników degradacji dla obszaru rewitalizacji w Trzemesznie	39
Tab. 13. Dane dotyczące obszaru rewitalizacji w Trzemesznie	40
Tab. 14. Powody przyznawania zasiłków pomocy społecznej na obszarze rewitalizacji w Trzemesznie w 2015 r.	41
Tab. 15. Oddziaływanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych na poszczególne sfery obszaru rewitalizacji	67
Tab. 16. Możliwe źródła dofinansowania realizacji zaplanowanych przedsięwzięć	69
Tab. 17. Wskaźniki oddziaływania realizacji lokalnego programu rewitalizacji dla gminy trzemeszno na sytuację na obszarze rewitalizacji	78

SPIS RYCIN

Ryc. 1. Podział gminy Trzemeszno na obszary analityczne	9
Ryc. 2. Podział miasta trzemeszno na obszary analityczne	9
Ryc. 3. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców	13
Ryc. 4. Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej (forma pieniężna) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	14
Ryc. 5. Kwota wypłaconych zasiłków pomocy społecznej (forma pieniężna) w przeliczeniu na 1 rodzinę, której udzielono wsparcia	15
Ryc. 6. Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej (forma niepieniężna) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	16
Ryc. 7. Liczba uczniów korzystających z dopłat do podręczników w przeliczeniu na 100 uczniów	17
Ryc. 8. Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 osób w wieku produkcyjnym	18
Ryc. 9. Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych	19
Ryc. 10. Udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie osób bezrobotnych	20
Ryc. 11. Udział osób bezrobotnych z niepełnosprawnością w ogólnej liczbie osób bezrobotnych	21
Ryc. 12. Liczba stwierdzonych przestępstw w jednostkach analitycznych	22
Ryc. 13. Udział osób objętych procedurą niebieskiej karty w ogólnej liczbie mieszkańców	23
Ryc. 14. Sumaryczny Wskaźnik Degradacji	24
Ryc. 15. liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym	25
Ryc. 16. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą i spółek cywilnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	26
Ryc. 17. Rozmieszczenie obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru Narodowego Instytutu Dziedzictwa	29
Ryc. 18. Udział obiektów zabytkowych w ogólnej liczbie budynków	30
Ryc. 19. Udział osób prowadzących selektywną zbiórkę odpadów w ogólnej liczbie mieszkańców	31
Ryc. 20. Rozmieszczenie placów zabaw na obszarze miasta i gminy Trzemeszno	33
Ryc. 21. Rozmieszczenie obiektów sportowych na obszarze miasta i gminy Trzemeszno	35
Ryc. 22. Obszar zdegradowany w gminie Trzemeszno	37
Ryc. 23. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji w Gminie Trzemeszno	38
Ryc. 24. schemat wieloaspektowej degradacji	50
Ryc. 25. Lokalizacja miejsc realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych	68
Ryc. 26. Prezentacja ze spotkania konsultacyjnego i ulotka informacyjna	72
Ryc. 27. Zaproszenie na spotkanie konsultacyjne	72
Ryc. 28. Zaproszenie do udziału w badaniu ankietowym	72
Ryc. 29. Ogłoszenie informacyjne o rewitalizacyjnym stoisku informacyjnym	74
Ryc. 30. Wybrane rysunki stworzone przez młodych mieszkańców gminy Trzemeszno w ramach Akcji Rewitalizacja	74

SPIS FOTOGRAFII

Fot. 1. Browar w Trzemesznie z budynkiem lodowni ziemnej.....	43
Fot. 2. Alumnat.....	43
Fot. 3. Alumnat.....	44
Fot. 4. Przykłady problemów technicznych w zakresie infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji.....	44
Fot. 5. Przykłady problemów technicznych w zakresie infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji (C.D.).....	45
Fot. 6. Przykłady problemów technicznych w zakresie tkanki miejskiej na obszarze rewitalizacji.....	45
Fot. 7. Przestrzenno-środowiskowy wymiar negatywnych zjawisk społecznych.....	46
Fot. 8. „Park Baba” w Trzemesznie	47

(

]

ZAŁĄCZNIK 1. ZESTAWIENIE DANYCH WYKORZYSTANYCH W ANALIZIE WSKAŹNIKOWEJ

Societw/firmitka	Liczba ludności	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	Liczba osób objętych procedurą Niebaskiej Karty	Liczba skwerdowanych przestępstw	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej (forma rodzinna)	Liczba rodzin korzystających z zasiłków pomocy społecznej (forma rodzinna)	Kwota wypłaconych zasiłków pomocy społecznej (forma rodzinna)	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej (forma rodzinna)	Liczba uczniów ogółem	Liczba uczniów korzystających z dopłat do podręczników	Liczba osób bezrobotnych i wykształconym	Liczba osób bezrobotnych i niepełnosprawności	Liczba budynków	Liczba zabrytek	Liczba osób prowadzących sekcje w klubach sportowych	Liczba placówek zabaw		
Jednostka A	175	132	28	15	0	5	2	2	2362	1	11	0	8	3	3	70	35	148	0
Jednostka B	2864	1948	577	339	29	37	35	70433	20	121	6	98	67	200	79	2053	1	200	25
Jednostka C	130	79	44	7	0	0	0	0	0	40	5	4	3	93	0	130	0	0	0
Jednostka D	3851	2575	796	480	22	45	42	124806	47	481	76	123	71	1794	238	3023,6	1	1794	238
Jednostka E	908	609	183	116	3	7	8	16609	4	138	7	30	18	414	0	772,4	1	414	0
Cyplimowo	156	103	32	21	0	b.d.	2	940	5	26	2	4	2	76	13	132	1	76	13
Duzino	77	53	22	12	0	b.d.	0	0	0	2	0	3	1	53	8	58	0	53	8
Gołbiki	263	171	64	28	5	b.d.	9	3918	8	5	2	1	1	96	13	203	1	96	13
Gniewo	87	53	25	9	0	b.d.	1	3588	1	24	0	0	0	41	1	65	0	41	1
Gniewo	119	208	76	35	0	b.d.	7	20432	6	25	0	10	7	98	12	261	1	98	12
Kamieniec	247	168	40	30	0	b.d.	1	7963	1	8	0	9	6	92	30	174	1	92	30
Kuchowo	890	599	177	120	6	b.d.	8	16032	11	83	1	39	24	285	18	712	1	285	18
Kozłowa	536	364	132	40	0	b.d.	5	5385	12	34	0	2	1	276	12	439	1	276	12
Ławki	256	181	37	18	0	b.d.	3	1100	2	8	0	3	3	88	12	215	0	88	12
Ławki	239	152	49	38	0	b.d.	4	17860	3	19	2	6	3	205	26	296	1	205	26
Między	377	244	87	46	0	b.d.	2	1900	8	28	5	10	9	223	16	307	0	223	16
Millanowa	108	73	26	9	0	b.d.	2	1100	1	20	0	6	4	52	*	91	1	52	*
Millanowa	93	56	21	16	0	b.d.	1	700	5	11	1	0	0	79	30	85	0	79	30
Kiewlina	628	403	160	85	4	b.d.	2	5488	3	69	4	13	8	213	22	550	1	213	22
Dętwolite	191	139	26	26	0	b.d.	3	7486	0	17	0	5	2	92	14	307	1	92	14
Popielewo	252	96	39	17	0	b.d.	4	17130	1	17	0	9	5	76	12	113	1	76	12
Spydłowo	406	262	95	49	0	b.d.	9	12999	9	24	0	5	2	309	14	317	2	309	14
Trzemiał	342	239	62	41	0	b.d.	3	4631	5	31	1	6	5	366	36	287	0	366	36
Widantowo	487	313	121	59	0	b.d.	7	10017	13	60	1	7	5	386	30	376	0	386	30
Wymysłowo	435	261	120	54	0	b.d.	8	9560	4	31	2	9	6	152	12	286	0	152	12
Zieleni	687	443	169	75	3	b.d.	16	26314	10	61	10	11	9	236	22	536	2	236	22
MIASTO TRZEMESZNO	7928	5343	1628	957	44	94	91	214310	72	766	95	763	362	2971	302	6658	3	2971	302
MIASTO TRZEMESZNO	14810	9844	3207	1759	62	b.d.	190	392995	180	1334	125	415	265	4585	605	12007	18	4585	605

ZAŁĄCZNIK. 2. RAPORT Z BADANIA ANKIETOWEGO

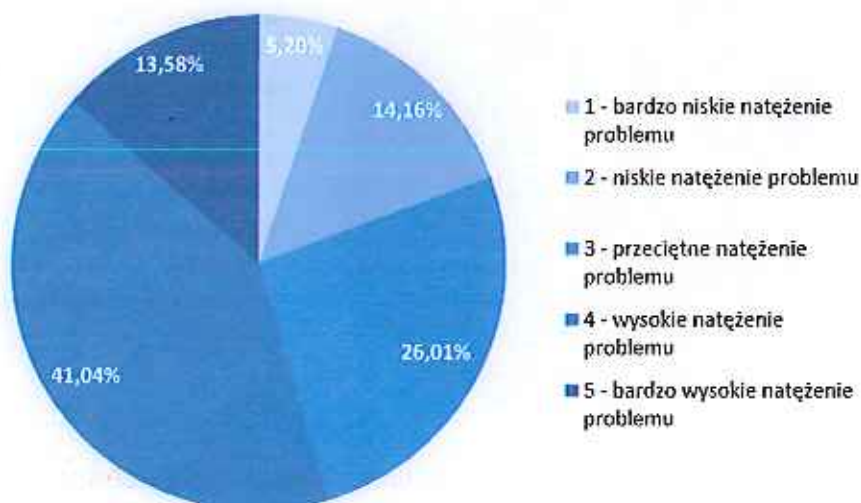
Badanie ankietowe w gminie Trzemeszno przeprowadzono w styczniu 2017 r. Populację objętą badaniem stanowili pełnoletni mieszkańcy gminy Trzemeszno. Celem badania było poznanie opinii mieszkańców na temat występowania problemów na obszarze rewitalizacji oraz ich oczekiwań odnośnie procesu rewitalizacji. Kwestionariusz ankiety dystrybuowany był drogą tradycyjną w szkołach i w Urzędzie Miejskim Trzemeszno oraz za pośrednictwem strony internetowej gminy. Możliwe było zarówno pobranie arkusza i wydrukowanie go, jak i wypełnienie ankiety online. Informacja o prowadzonym badaniu przekazana została mieszkańcom Trzemeszno za pośrednictwem strony internetowej Urzędu Miasta i Gminy Trzemeszno oraz portalu społecznościowego. Ankiety wypełniło 346 respondentów, spośród których ponad 50% stanowiły osoby między 25 a 40 rokiem życia. Udział w badaniu w zdecydowanej większości wzięły kobiety (59,8%).

1. SFERY SPOŁECZNA I GOSPODARCZA

1.1. W jakim stopniu Pana/i zdaniem na obszarze rewitalizacji występuje zjawisko: ubóstwa, przestępczości, bezrobocia, starzenia się społeczeństwa, niskiego poziomu wykształcenia?

Badane osoby poproszono o ocenę występowania zjawiska ubóstwa na obszarze rewitalizacji. 41,04% ankietowanych wskazało na wysokie natężenie problemu. Jako drugie z kolei, wskazano przeciętne natężenie problemu (26,01%). Jedynie 5,20% ankietowanych, oceniło występowanie problemu ubóstwa na poziomie bardzo niskim.

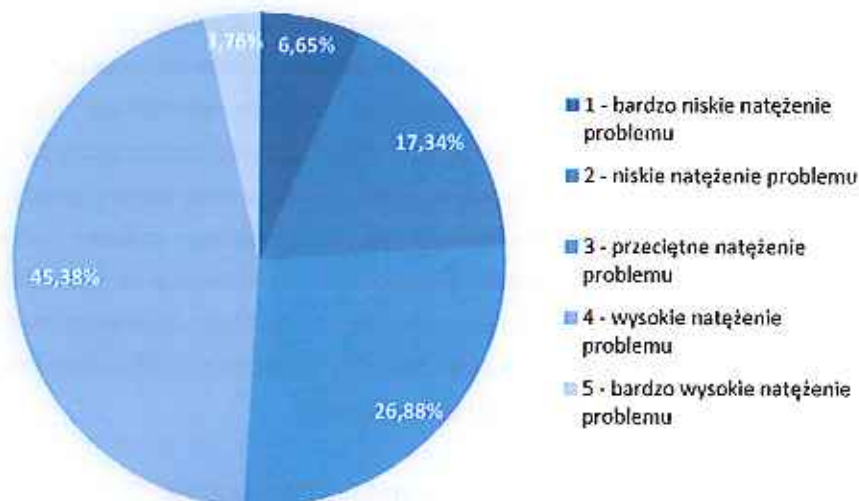
WYKRES 1 OCENA WYSTĘPOWANIA ZJAWISKA UBÓSTWA

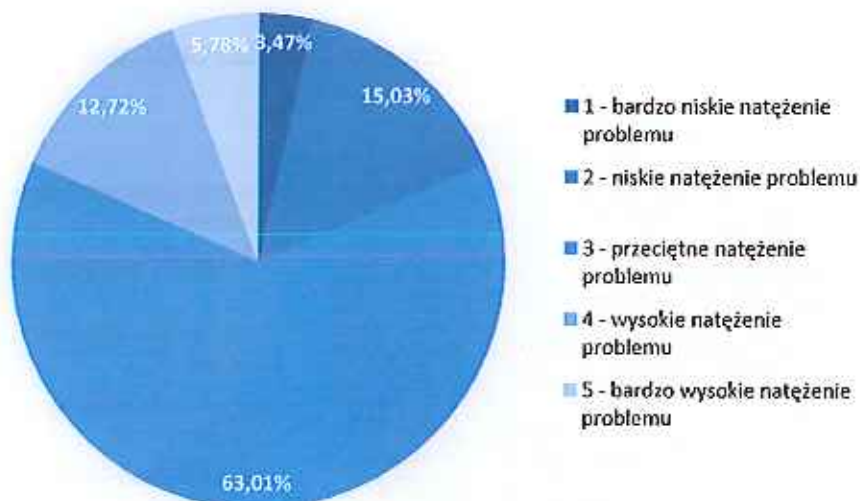
Niemal połowa ankietowanych osób stwierdziła, iż na obszarze rewitalizacji występuje wysokie natężenie problemu zjawiska przestępczości. Jednocześnie 26,88% respondentów ocenia problem jako o przeciętnym natężeniu, a 17,34% - o niskim natężeniu problemu.

WYKRES 2 OCENA WYSTĘPOWANIA ZJAWISKA PRZESTĘPCZOŚCI

Zdecydowana większość ankietowanych ocenia występowanie zjawiska bezrobocia jako przeciętne natężenie problemu (63,01%). Należy zauważyć porównywalne proporcje odpowiedzi „wysokie natężenie problemu” i „bardzo wysokie natężenie problemu” w stosunku do „niskiego natężenia problemu” i „bardzo niskiego natężenia problemu”.

WYKRES 3 OCENA WYSTĘPOWANIA ZJAWISKA BEZROBOCIA

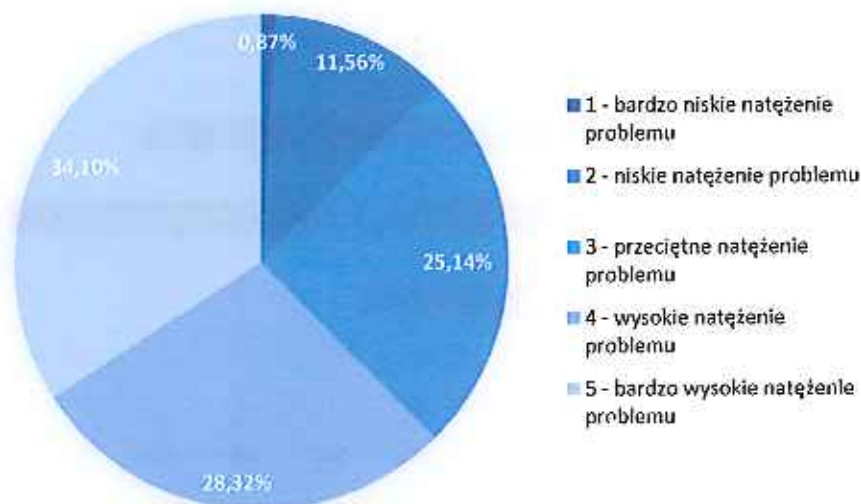

Ponad 1/3 ankietowanych uważa, że na obszarze rewitalizacji występuje bardzo wysokie natężenie zjawiska starzenia się społeczeństwa, przy jednoczesnym drugim największym udziale odpowiedzi

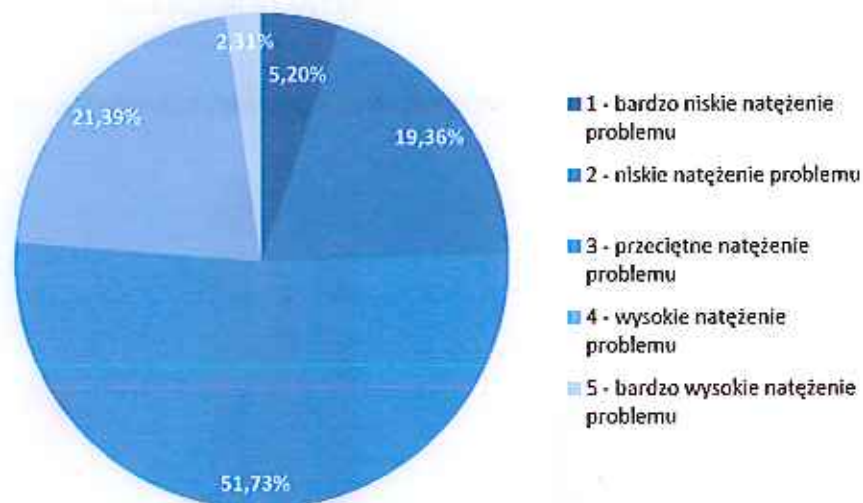
„wysokie natężenie problemu” (28,32%). Najmniejsza grupa respondentów wskazała na bardzo niskie natężenie problemu (0,87%).

WYKRES 4 OCENA WYSTĘPOWANIA ZJAWISKA STARZENIA SIĘ SPOŁECZEŃSTWA

Wśród odpowiedzi na piąte pytanie zauważalna jest dominacja odpowiedzi „przeciętne natężenie problemu” oraz porównywalna proporcja odpowiedzi „wysokie natężenie problemu” i „bardzo wysokie natężenie problemu” w stosunku do „niskiego natężenia problemu” i „bardzo niskiego natężenia problemu”.

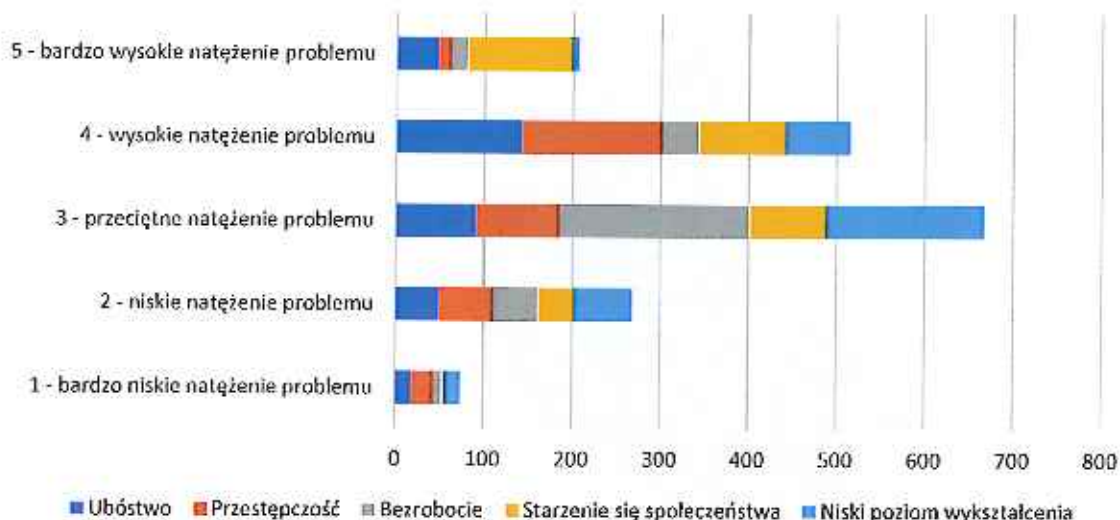
WYKRES 5 OCENA WYSTĘPOWANIA ZJAWISKA NISKIEGO POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

Sfery społeczna i gospodarcza odznacza się znaczną przewagą ocen „przeciętne natężenie problemu”. Ankietowani uważają, iż najwyższe natężenie problemu dotyczy starzenia się społeczeństwa. Dla kategorii przestępczość oraz ubóstwo największa liczba ankietowanych wybierała odpowiedzi przeciętne oraz wysokie natężenie problemu. W przypadku „bezrobocia” oraz „niskiego poziomu wykształcenia” widoczna jest kumulacja odpowiedzi – przeciętne natężenie problemu.

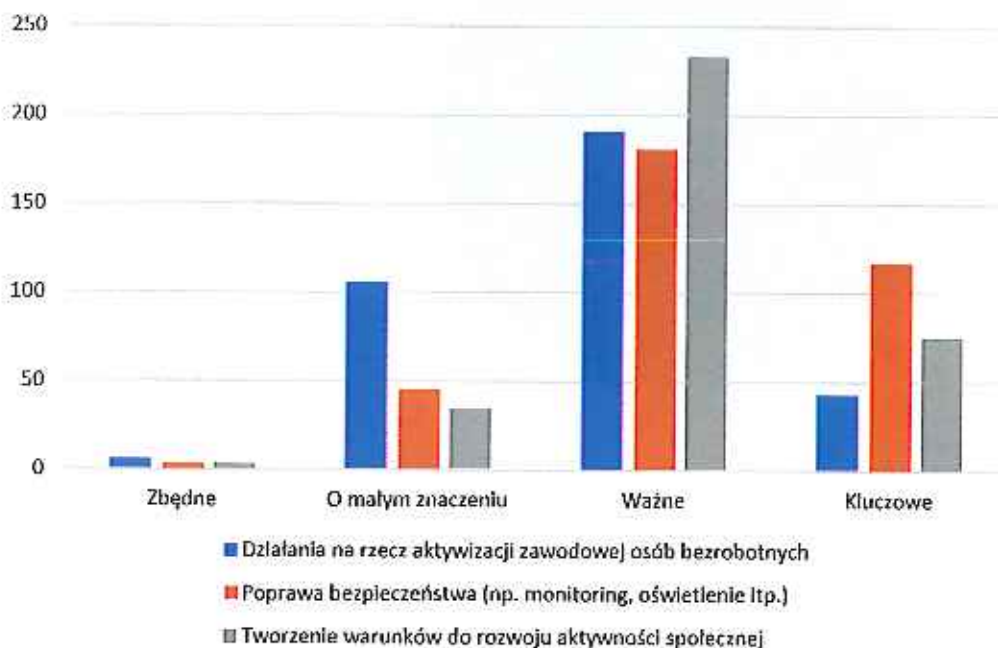
WYKRES 6 OCENA WYSTĘPOWANIA ZJAWISK SFERY SPOŁECZNEJ I GOSPODARCZEJ NA OBSZARZE REWITALIZACJI

1.2. Jakie znaczenie dla rewitalizacji obszaru Pana/i zdaniem mają proponowane działania: działania na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, poprawa bezpieczeństwa, tworzenie warunków do rozwoju aktywności społecznej?

Odpowiedzi udzielone na pytanie 1.2 cechuje przewaga ocen „ważne”. Należy zwrócić uwagę na wysoką wartość odpowiedzi „poprawa bezpieczeństwa” dla oceny „kluczowa” oraz kategorii „działania na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych” dla oceny „o małym znaczeniu”.

WYKRES 7 OCENA ZNACZENIA PROPONOWANYCH DZIAŁAŃ DLA REWITALIZACJI OBSZARU

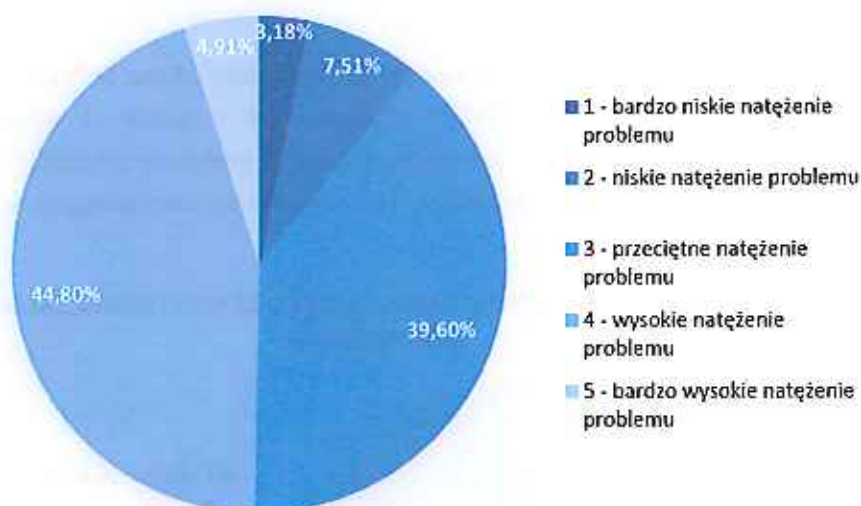

2. SFERY TECHNICZNA I PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

2.1. W jakim stopniu Pana/i zdaniem na obszarze rewitalizacji występuje zjawisko złego stanu technicznego: budynków mieszkalnych i usługowych, dróg i chodników, obiektów zabytkowych? Proszę o ocenę skali problemu zakreślając dla każdego problemu jedną z liczb od 1 do 5.

44,80% ankietowanych uważa, że na obszarze rewitalizacji występuje wysokie natężenie zjawiska złego stanu technicznego budynków mieszkalnych i usługowych, przy jednoczesnym drugim największym udziale odpowiedzi „przeciętne natężenie problemu” (39,60%). Najmniejsza grupa respondentów wskazała na bardzo niskie natężenie problemu (3,18%).

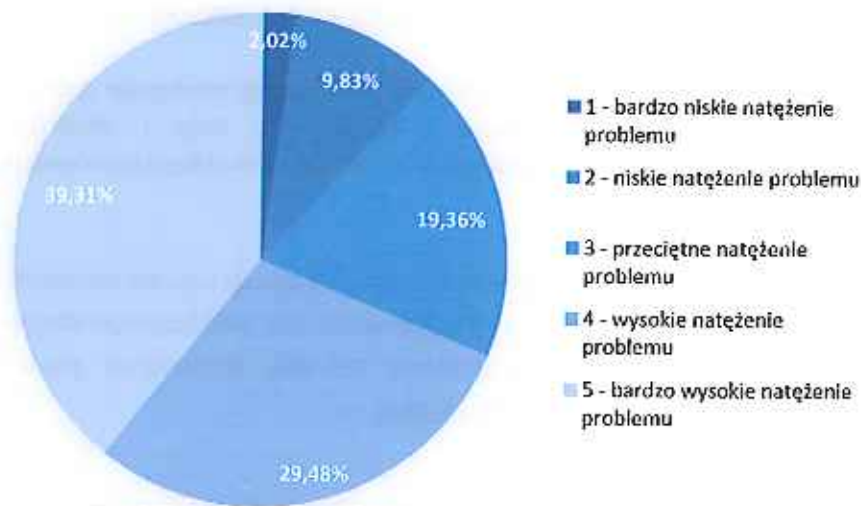
WYKRES 8 OCENA WYSTĘPOWANIA ZJAWISKA ZŁEGO STANU TECHNICZNEGO BUDYNKÓW MIESZKALNYCH I USŁUGOWYCH

Wśród odpowiedzi na pytanie odnoszące się do oceny występowania zjawiska złego stanu technicznego dróg i chodników zauważalna jest dominacja odpowiedzi „bardzo wysokie natężenie problemu” oraz „wysokie natężenie problemu”.

WYKRES 9 OCENA WYSTĘPOWANIA ZJAWISKA ZŁEGO STANU TECHNICZNEGO DRÓG I CHODNIKÓW

Badane osoby poproszono o ocenę występowania zjawiska złego stanu technicznego obiektów zabytkowych na obszarze rewitalizacji. 31,50% ankietowanych wskazało na wysokie natężenie problemu. Jako drugie z kolei, wskazano przeciętne natężenie problemu (26,01%). Jedynie 3,76% ankietowanych, ocenia występowanie w/w problemu na poziomie bardzo niskiego natężenia.

WYKRES 10 OCENA WYSTĘPOWANIA ZJAWISKA ZŁEGO STANU TECHNICZNEGO OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH

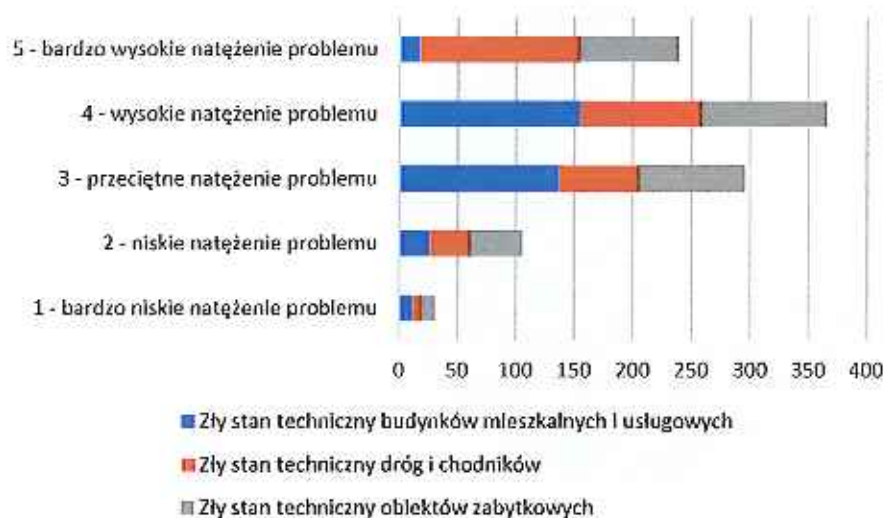

Sfery techniczna i przestrzenno- funkcjonalna odznacza się znaczną przewagą ocen „wysokie natężenie problemu”. Ankietowani uważają, że najwyższe natężenie problemu dotyczy złego stanu technicznego dróg i chodników. Dla kategorii „zły stan techniczny budynków mieszkalnych i usługowych” oraz „zły

stan techniczny obiektów zabytkowych” największa liczba ankietowanych wybierała odpowiedzi przeciętne oraz wysokie natężenie problemu.

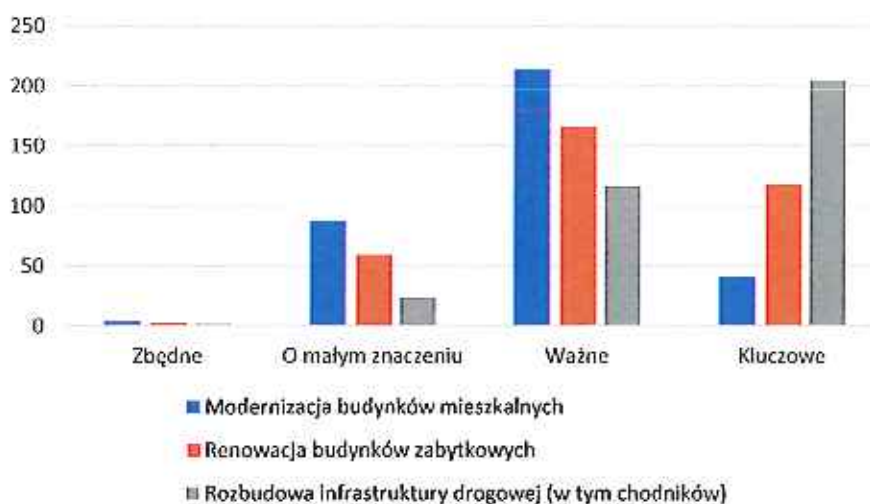
WYKRES 11 OCENA WYSTĘPOWANIA ZJAWISK SFERY TECHNICZNA I PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA NA OBSZARZE REWITALIZACJI

2.2. Jakie znaczenie dla rewitalizacji obszaru Pana/i zdaniem mają proponowane działania: działania na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, poprawa bezpieczeństwa, tworzenie warunków do rozwoju aktywności społecznej?

Zdaniem respondentów „kluczowe” znaczenie dla rewitalizowanego obszaru ma przede wszystkim rozbudowa infrastruktury drogowej (w tym chodników). Stosunkowo dużo osób za kluczowe uznało również renowację obiektów zabytkowych. Największy udział odpowiedzi „Ważne” oraz „O małym znaczeniu” ma kategoria „modernizacja budynków mieszkalnych”.

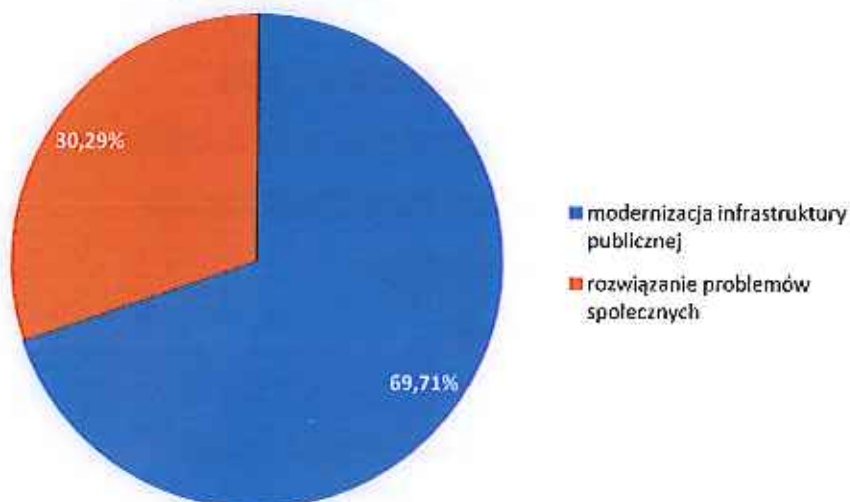
WYKRES 12 OCENA ZNACZENIA PROPONOWANYCH DZIAŁAŃ DLA REWITALIZACJI OBSZARU

3. Które z niżej wymienionych działań są wg Pani/Pana bardziej istotne w ramach rewitalizacji?

WYKRES 13 OCENA ISTOTNOŚCI DZIAŁAŃ W RAMACH REWITALIZACJI

Zdaniem respondentów w ramach procesu rewitalizacji istotniejsza jest modernizacja infrastruktury publicznej niż rozwiązywanie problemów społecznych. Świadczyć to może o większym natężeniu problemów w innych sferach niż w sferze społecznej, a także o dużych potrzebach inwestycyjnych na obszarze rewitalizacji. Może to również świadczyć o błędnym pojmowaniu procesu rewitalizacji jako działania ukierunkowanego przede wszystkim na modernizację infrastruktury. Dodać należy, że problemy społeczne nie zawsze wyrażają się w przestrzeni, w związku z czym są trudniej identyfikowalne przez mieszkańców.